

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
i stop. peti vrsta
malih oglasov po 150
in 20, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 250, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po preizku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravljalstvo št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Celovcu
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Kriza

Mučen in negotov razvoj krize je silno oslabil vse argumente, ki jih je navedel g. Davidovič za otvoritev krize. Da je po celotnem tednu posvetovanj ostala situacija skoraj stalna na isti točki, dokazuje jasno, da so bili predlogi in zahteve g. Davidoviča mnogo prešibke, da bi mogle dati dogodkom novo smer. Slej kakor prej je ostalo le eno vprašanje, ali četvorna ali trojna koalicija in tudi pri najboljši volji ni mogoče najti drugega izhoda. Zlasti pa ne sedaj, ko je vedno bolj pereče vprašanje proračuna, ki ga je treba rešiti pravočasno, da ne zasta-nejo vsi državni posli.

Druga bi bila seveda stvar, če bi mogel nuditi g. Davidovič le količkaj jamstva, da je v kratkem času ustvarljiv sporazum z Zagrebom. To bi pa pač bil argument, ki bi mahoma spremenil situacijo in ki bi dovolil ne samo takojšnjo demisijo vlade, temveč tudi mnogo težje spremembe. Žal pa še dolgo nismo tako daleč in žal je vsled trdovratnosti Zagreba situacija natančno na isti točki, kakor je bila tedaj, ko je g. Davidovič zahteval četvorno koalicijo, ki ji je nadel celo ponosen naslov trdega gradu. Baš zaradi Zagreba je nadel g. Davidovič vladni ta naslov in baš glede Zagreba ne more podati g. Davidovič nič novega. Če pravi, da si želi sporazum, to vendar ne zado-stuje. Ni to prav noben argument, to si žele vsi. Toda za sporazum sta potrebna dva. Kje pa ima g. Davidovič jamstvo, da je tudi oni drugi za sporazum, kaj more konkretnega na-vesti, da je v ekstremnosti Zagreba nastala iz-prememba.

Čemu torej kriza? G. Davidovič navaja tudi druge razloge, da je treba otvoriti krizo. Žal pa so tudi ti vzroki brez vsake prepričevalne sile. Uprava je bila ob ustvaritvi četvor-ne koalicije dokaj slabša, ko sedaj. In vendar ni bil za g. Davidoviča noben vzrok, da ne bi sezidal trdega gradu. Pa tudi vsi drugi vzroki ne drže. Predvsem ni niti eden od zakonov, ki jih zahteva g. Davidovič, tako nujen, kakor je proračun, ne glede na to, da so nekateri od njih tehnično tako nepopolni, da je že zaradi tega njih sprejem več ko problematične vrednosti.

Zakaj torej kriza? Saj ne moremo reči niti to, da bi se demokratska stranka v četvorni koaliciji slabo počutila. Imela je v vladni močan vpliv in ministrstva, ki so bila pomembna.

Zlasti pa je treba vprašati z ozirom na državni interes, zakaj je bila potrebna vsa ta kriza. Po 20. juniju je bilo vendar ves čas jasno, da je v skrajni nevarnosti državna avtoriteta, če pokažejo slabost volje oni, ki so poklicani, da varujejo ugled države. In med te može spada brez dvoma tudi g. Davidovič. Saj je bilo jasno, da je baš iz tega vzroka kot rešitev krize mogoča le vlada četvorne ali trojne koalicije. Da bi na zunaj vlada četvorne koalicije boljše vplivala, je jasno, ker ima vlada štirih koaliranih strank vedno večjo veljavo, ko vlada treh. A ne samo to. Vlada četvorne koalicije je imela za seboj močno večino skupščine in je že zato bila njena vlada močna. Vlada trojne koalicije te večine ne bo imela in bo zato tudi njen ugled manjši. Ali je mar hotel g. Davidovič prav v tem oziru oslabil ugled osrednje vlade? Ne moremo si misliti, da bi to mogla biti namera g. Davidoviča, ker poznamo njegov preizkušen patriotizem. Zato pa tudi še bolj začudeno sprašujemo, zakaj vsa ta kriza.

Vemo vendar vsi brez izjeme, kako veliko škode je prineslo državi misli to naše večno krizarjenje. Narod je pričel izgubljati vero, da se velike stranke v resnici zavežajo svoje dolžnosti do države. Ko je nastala četvorna koalicija in prevzela vlado, se je vse oddahnilo v prepričanju, da je tega krizarjenja konec in da dobimo vlado, ki bo imela čas, da svoj program tudi izvede. In naj bo sedaj to upanje prevarano? Naj se začne sedaj krizarjenje in to v času, ko je odprto vprašanje nadaljnjih odnošajev med Belgradom in Zagrebom?

Zato pravimo, da je v interesu države in naroda, da je kriza rešena čim prej in da bo v pravem času sprejet proračun in s tem dana podlaga za otvoritev razgovorov z Zagrebom. To je bil program četvorne koalicije in to mora biti program vsake vlade, ki nastane iz sedanjne nepotrebne krize.

T skovni proces v Zagrebu

Zagreb, 29. decembra. (Tel. »Slov.«) V Zagrebu se je nadaljevala razprava proti od-govornemu uredniku »Narodnega valca«. Pro-glasila se je za tajno, ker je na dnevnem redu obtožba radi žalitve kralja. Razprava bo tra-jala več dni.

Odločitve še ni

Dr. Korošec še ni odločil o demisiji vlade

Konference in razgovori — Seja ministrskega sveta — Radikali smatra o vlado trojke kot edini izhod — Demokrati razdvojeni

Belgrad, 29. dec. (Tel. »Slov.« 12) V pozni večerni uri se je snoči razširila vest, da je motivacija ostavke vlade že spisana in da je treba čakati le še sobote, če bo vlada ostavko končnoveljavno podala. Razlogi za razši-ritev te vesti so bili predvsem različne konfe-rence, zlasti pa je vplivala na vest konfe-rence Vukičević-Spaho, pozneje pa Spaho-Korošec. Tej konferenci se je pridružil dr. Behmen. Govorilo se je, da je bil dr. Behmen po-zvan radi tega, ker se ima muslimanskemu klubu v novi vladi trojke podeliti še en re-sor. Te številne konference ter zlasti neupog-ljivo stališče nekaterih demokratskih prvakov ekstremistov so potrjevale kombinacije, da je vlada tako rekoč v permanentni ostavki.

Danes dopoldne je predsednik vlade dr. Korošec prebil nekaj časa sam v notranjem ministrstvu. Nato ga je takoj obiskal pre-sednik radikalnega kluba Velja Vukičević. V predsedništvu vlade se je nato vršila najprej konferenca trojke dr. Korošec, Velja Vukičević, dr. Spaho. Ob 10 pa je bil od predsednika vlade pozvan v predsedništvo vlade šef DS Ljuba Davidovič. Na tej seji četvorke Korošec, Vukičević, Davidovič, Spaho, ki je tra-jala do tri četrti na 11, se je še enkrat pre-gledal ves program četvorke in se je iskala možnost, kako nadaljevati delo četvorne ko-alicije. Seja je bila mestoma precej burna. Zlasti Davidovič je kazal v mnogih točkah zelo energičen ton.

Konference g. Davidoviča

Od seje je najprej odšel Ljuba Davidovič. Ko so ga časnikarji vprašali, kaj jim ima spo-ročiti, jim je dejal samo to, da on ne energič-no vztraja pri svojih znanih zahtevah in ni-kakor ni popustil. Ko je prišel Davidovič v demokratski klub v narodni skupščini, je iz-javil, da je ponovil svojo izjavo novinarjem in dejal, da je dopoldne pričakovati ostavke vlade.

O seji ni hotel dati noben voditelj kon-kretnih podatkov. Velja Vukičević je napotil Vašega dopisnika na dr. Korošca. Ko pa se je Vaš dopisnik obrnil na dr. Spaho v kabinetu predsedništvu vlade, je dejal dr. Spaho: »Spo-ročite slovenskim volivcem, da smo delali in še delamo na tem vsi, da ohranimo četvorno koalicijo, toda...« Nato je skomizgnil z ra-meni. O tem, ali je prišlo do soglasja z Davi-dovičem, ali so sklenili ostavko, pa dr. Spaho ni hotel dati nobenih podatkov.

Ob 11.25 je odšel predsednik vlade v dvor. Kot po navadi ni hotel dati nobenih po-datkov, ali ima ostavko v žepu, ali gre poro-čati vladarju o današnji seji četvorne koalicije. Belgrad, 29. dec. (Tel. »Slov.« ob 12.30.) Pred 12 je prišel z dvora predsednik vlade dr. Korošec, nakar je imel kratko konferenco v predsedništvu vlade z ministrom Stjepanom Baričem in voditeljem muslimanov dr. Spahom. Da bi se politični položaj popolnoma raz-čistil in da bi se nešla pravilna motivacija za ostavko vlade in da bi se dala prilika demo-kratskim ministrom, da izvajajo konsekvence s stališča voditelja Davidoviča, je nato pred-sednik vlade sklical ob 6 popoldne sejo mini-strskega sveta.

Pričakovanje ostavke

Belgrad, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Današnji popoldan je minil v pričakovanju ostavke vla-de. Dočim se je v radikalnem klubu smatralo tudi splošno med poslanci za gotovo dejstvo, da je vladna demisija gotova stvar, da so raz-mere med vladnimi strankami toliko prečiš-čene, da sta Vukičević in minister Cvetković danes zvečer odšla na lov v Vinkovce, je vla-dala v klubu DS velika konsternacija in ner-voznost. Vendar so se tudi ostali člani kluba RS zadržali, kot da je stvar resnica. Čudili pa so se misterioznemu obnašanju dr. Korošca. Trdili so, da ni drugačne rešitve, kot da se predloži ostavka.

Težave pa so bile v klubu DS. Demo-kratski ministri so že snoči računali, da pride do ostavke vlade in so hoteli na zunaj s svo-jim obnašanjem pokazati nekaj desinterese-ment. To se je videlo ob priliki debate o pra-računu prosvetnega ministrstva v finančnem odboru in pri ministru Grolu, ki je na razna

vprašanja odgovarjal z desintereselementom. Splošno se je trdilo v demokratskih vrstah, da so njihovi poslanci na ožjih sestankih danes popoldne očitali Davidovičevim ekstremistom, da je Davidovič nasedel Pribičevićevim sire-nam iz Zagreba.

Ti poslanci so hoteli drugim poslancem predložiti, da je treba v politiki realnosti. Če misli Davidovič, da je treba padca vlade in razpusta narodne skupščine, nato pa da bi pri-šli v Belgrad Pribičevići in Mačkovi poslanci, mora pomisliti, da se lahko zgodi, da spravi s tem samo DS v opozicijo, kajti Pribičević in Maček bi po ostavki vlade lahko rekla, da tudi sedaj ne gresta v Belgrad. Demokrati bi bili potisnjeni v opozicijo. Bolj politično bi bilo, da trdijo, da prideta dr. Maček in Pribičević najprej v Belgrad, potem se lahko dogovarja-mo in obravnavamo medsebojno razmerje. De-lali so dalje račune, če pride do eventualnih volitev. Ti demokratski poslanci so trdili, da računajo radikali sigurno s tem, da pride v slučaju opozicije pri bodočih volitvah DS v parlament največ s 25 mandati. To velja zlasti za demokratske ministre iz prečanskih krajev.

Posvetovanja demokratov

Pod to psihozo so se vršila danes med de-mokrati na zasebnih stanovanjih, pa tudi v skupščini stalna posvetovanja. Pred sejo mi-nistrskega sveta se je ponovno zbralo vodstvo DS z ministri DS. O tej konferenci se je trdilo, da se je zbrala radi tega, da bi se motivacija ostavke vlade stilizirala tako, da ne bi demo-krate zadela nobena krivda, oziroma so raz-pravljali o tem, ali naj demokratski ministri glasujejo za predlog vladne motivacije. Člani vlade, ki so se udeležili današnje seje vladne večine finančnega odbora, so pustili mnogo vprašanj v prosvetnih postavkah nerešenih. Tudi to se je komentiralo na ta način, da je razdor med radikali in demokrati popola ter da ne gre, da bi se en ali drugi del v krizi ve-zal na sklepe, ki najbrž ne bodo držali. Med tem ko so demokrati radikalom očitali vse mo-goče, zlasti manevriranje s trojko, je nastopil čas za težko pričakovano vladno sejo.

Pričela se je kmalu po šesti. Bila je kratka. Ob pol 7 se je končala. O tej seji je izšlo iz ministrskega predsedstva obvestilo:

Komunike

»Na današnji seji ministrskega sveta je predsednik dr. Korošec obrazložil najprej zgo-dovino in vsebino razgovorov med šefi vladnih skupin. Nato je izjavil, da je na podlagi teh razgovorov prišel do prepričanja, da je v ko-aliciji današnjih vladnih strank prišlo do takih potresov, ki jih je treba razčistiti na način, kot to odgovarja parlamentarnim običajem.«

Nato je predsednik vlade odšel iz pred-sedništva vlade. Med tem, ko je predsednik odšel, ne da bi bil dal kako obvestilo, so že krožile nove vesti o bodoči vladi. Predsednik vlade naj bi bil zopet dr. Korošec. Namesto notranjega ministrstva bi prevzel ministstvo za vere. Notranji minister naj bi postal Andrič. Minister za javna dela Dragiša Cvetković, mi-nister za gozdarstvo Sernee ali pa musliman Kulenović, minister za finance Stojadinović, minister za železnice Milosavljevič. Ponavlja-mo, da so vse to bile kombinacije.

Nič novega

Belgrad, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Demokrat-ski ministri so na vprašanja časnikarjev iz-javljali, da naj se obračajo na ministra Grola, ki ima za demokratski klub nalogo, da javnost pouči o položaju in razmerah v DS, vendar pa se je vsak minister, kakor tudi predsednik vla-de, izognil vsakemu odgovoru, bodisi na to, ali je ostavka vlade izvršeno dejstvo, ali pa, da bo vlada podala ostavko jutri ali pojutriš-njem ali sploh v dogledni bodočnosti in kaki momenti so nastopili.

V javnosti danes izgleda, da je političen položaj povsem nejasen. Gotovo je samo, da je položaj tako zapleten, kakor redko dosedaj v naši parlamentarni zgodovini. Vsi politiki tr-dovratno molčijo.

Tudi v finančnem odboru se čuti kriza

Belgrad, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Na da-našnji seji finančnega odbora, ki se je pričela ob 9, se je pod Ščerovom predsedstvom nadaljevala razprava o proračunu prosvetnega ministrstva. Prvi je govoril Gavran beg Kape-tanović (JMO) in razložil prosvetne razmere v Bosni in Hercegovini. Čubrovci (DS) je ostro napadel ministra Grola in njegovo prosvetno politiko. Splošno začudenje je izzvala njegova izjava, da bo glasoval proti, da dosedanja pro-svetni sistem ustvarja golo birokracijo. 21mi-lijanska vsota za gledališče je luksuz, je škan-dal, če se vzamejo prosvetne razmere po va-seh. Behmen (JMO) je govoril o težkem pro-svetnem stanju v bihaški oblasti. Med govo-rom ga je stalno napadal Kokanović (zemlj.). Alič mu je odgovarjal, da so njegovi volivci najbolj nepismeni in naj svojim volivcem ne dela takih očitkov.

Milan Kostić (RS), predsednik odbora za ljudskošolski zakon, je dejal, da se razvdi važnost prosvetnega ministrstva iz tega, ker se je oglasilo k besedi toliko govornikov. To je znak, da se posveča prosveti več pozornosti. Potreben bi bil večji proračun. Treba ga bi bilo sprejeti tako kot proračun vojnega mini-strstva. Naše šole nam dozdaj niso dale tistega uspeha, ki bi bil potreben. Našim šolam se ni posrečilo, da bi ljudstvu gotovo stopnjo pro-svete dale. Predvsem je treba sprejeti zakon o ljudskem in srednjem šolstvu, s čimer se bodo dale prosveti nove smernice. Oba zakona sta pred skupščino. V zvezi s tem je treba proračun preurediti, da se zboljša materialno stanje profesorjev. Nihče ni v materialnem oziru tako na slabem kakor profesorji. Obža-luje, da minister Grol ni posvetil tem vpraša-njem več pozornosti. To se mora na vsak na-čin urediti, kajti profesorjem gre velika za-sleaga za nešo državo.

Gjura Janković (RS) se strinja s predgo-vorniki. Zavzema se pa tudi za zboljšanje sta-nja vseučiliških profesorjev. Če se njih polo-žaj izenači z onim sodnikov, bi to državo stalo 2 milijona. Vseučiliški profesorji imajo mnogo potrebe, da se predavanja vzdržijo na višini, tako glede knjig kakor glede knjižnic.

Radovan Obradović (RS) kritizira prora-čun. Zahteva povišanje nekaterih postavk, zla-sti za zidanje novih šol. Ljudske šole ne mo-rejo biti dobre. Kdor nima dobre ljudske šole za seboj, se od njega ne more zahtevati na višjih šolah kaj posebnega. Za proračun pro-svetnega ministrstva naj bi veljalo sledeče na-čelo: Na prosvetnem polju naj se obdrži vse, kar obstoja, ničesar naj se ne uničuje, ampak naj se gradi dalje.

Ob tri četrti na eno se je seja zaključila in se je nadaljevala popoldne ob 5. Dr. Stefan Krast (nem.) se je pritoževal, da nemška manj-šina nima takih šol, kot bi si jih želela, po-sebno v Sremu. Zahteva šole v vseh tistih kra-jih, kjer so za to zakoniti pogoji. Na srednjih šolah zahteva vzporednice. Gimnazija v No-vem Vrbasu naj postane nemška.

Ker je minister Grol izjavil, da bi rad od-govoril na vse očitke, da pa mora danes iti na ministrsko mejo, in je danes to nemogoče, se je seja zaključila. Prihodnja seja bo jutri dopoldne ob 10. Na dnevnem redu je odgovor prosvetnega ministra. Nato se bo debatiralo o zakonskem tolmačenju finančnega zakona, nato o uredbi o pokojninskem skladu, nato pa o proračunu pokojnin in invalidnin.

Belaraiske vesti

»Službene Novine« prinašajo zakon, s katerim se prizna Francu Vrečku, šolskemu ravnatelju v poklju v Slovenjgradu pravica na pokojnino po novem zakonu. — »Službene Novine« prinašajo uredbo o spremembi stu-dijskih skupin na filozofski fakulteti. 11 (an-tropogeografska) skupina vsebuje: 1. geogra-fijo, 2. etnologijo z etnografijo ali splošno zgo-dovino, 3. narodno zgodovino s sociologijo. — »Službene Novine« prinašajo novo uredbo o dnevnicah za državne uradnike.

Danes je izšla prva številka velikosrbske-ga lista »Balkan«, ki piše v velikosrbskem duhu. Prva številka je bila zaplenjena.

Razprava o agrarju je preložena od srede na četrtek.

Knez Pavle, kneginja Olga, knez Aleksan-der in knez Nikola so danes odpotovali v London, kjer bodo ostali dva meseca.

Trgovska zbornica v Belgradu je imela danes sejo, na kateri je državni podtajnik dr. Dušan Letica poročal o proračunu in o finan-čnem efektu v naši trgovini.

Prezadolženje kmetov

Ljuba Davidovič je v svojem pismu na dr. Korošca našel kakih pet zakonov, glede katerih je zahteval, da jih mora vlada takoj predložiti skupščini in jih uzakoniti še pred sprejetjem proračuna.

Dr. Korošec je odgovoril, da ravno ti zakonski načrti še niso godni za zakonodajni odbor, da glede njih še ni sporazuma v vladni veščini in da nimamo ogromnih finančnih sredstev, ki jih izvedba zakonov, ki jih hoče g. Davidovič, potrebuje. Zato teh zakonov ni mogoče vezati na proračun. Kajti proračun je izdelan, v glavnem predelan v vladni veščini in je sedaj za državo najbolj nujen in najbolj važen. Mi si moramo varovati kredit, zato za nobeno ceno ne smemo zamuditi roka, v katerem mora biti proračun sprejet. Vse drugo je postranska stvar.

Vsled takega stališča dr. Korošca, ki je edino stvarno, je pa g. Davidovič začel delati krizo. Prestar je g. Davidovič, da bi mu mogli verjeti, da na takih vprašanjih usmerja svojo taktiko. Le drugih, boljših sredstev morda g. Davidovič ni mogel dobiti, lomiti pa je hotel a priori, zato je segel po taki zahtevi.

Zahteve g. Davidoviča so navidez za široke sloje privlačne, od bližje pogledane pa kritike ne zdrže. Posebno zakon o razdolžitvi kmetov, ki ga demokratska stranka že dolgo nosi na svojem ščit, vzbuja splošen in popoln odpor.

Pribijemo pred vsem, da so proti sedanjemu načrtu zakona o razdolžitvi kmetov prav vse politične skupine v Sloveniji in vsi listi so se izjavili proti. Gola demagogija je, če kak list SDS blati SLS, ker tega zakona ne uveljavi, oziroma je proti njemu, kajti isti liberalni listi so se tudi izjavili proti.

V srbski javnosti je o razdolžitvi kmetov nastala že cela literatura.

Narodni gospodarji ugotavljajo, da prezadolžitve kmeta ni. Kajti kmeti dolgi so še daleč ne dosegajo kmetijske produkcije. Res je, da je v tem oziru med srbskimi kmeti v nekaterih pokrajinah dezolatno stanje. Toda na ta način kot mislita rešiti to vprašanje gg. Davidovič in Timotijević, ki je izdelal zakonski predlog, se kmeta ne rešuje, ampak ubija in korumpira.

Zakonski načrt zahteva nekaj petletni moratorij za kmetijske dolge. Moratorij je tako izjemna odredba v gospodarskem življenju, da jo opravičuje samo kaka splošna na velik del sveta se raztezajoča strašna, izredna katastrofa. Kdor pa to institucijo skuša uporabiti ob drugih prilikah, si ubija ves kredit. Anglija niti po svetovni vojni ni segla po moratoriju.

Ta moratorij bi težko vplival tudi na presojo splošne kreditne zmoglosti naše države in varnosti zasebnih posojil pri nas. Kajti po statistiki imamo 78% kmetov. Za vse kmetijske dolge bi proglasili petletni moratorij. To se pravi, da je v državi 78% prebivalstva insolventnega. Kako naj inozemstvo gleda na tako državo.

In končno kdo bi imel korist od tega. Dolgove bi moral kmet le plačati, če ne danes pa jutri. Tak ukrep bi bil pa najlepša priložnost za špekulante in take poslovne ljudi, da bi na račun tega nesolidnega ukrepa masno zaslužili. In tudi ta njihov zaslužek bi šel na račun kmeta.

Drugi posebnosti tega zakonskega načrta se za danes niti ne dotikamo. Ta prva nam dovolj pove, da dr. Korošec ni mogel storiti drugega kot tak predlog zavrniti. Korist kmeta je zahtevala to.

K položaju na Češkem

Rezultati volitev v okrajne zastope, ki sicer niso imele političnega značaja, so vendar zelo razburili javnost. Opozicija že od volitev dalje vodi ogorčeno kampanjo proti vladi, češ, da mora podati ostavko, ker je pri volitvah zgubila na glasovih. Posebno živahni so narodni socialisti, za katere se zdi, da bi radi na vsak način prišli v vlado.

Casopisje narodnih socialistov posebno napada ljudsko stranko in njenega voditelja dr. Šrameka. Zahteva od agrarcev, da naj prekinijo vsako zvezo z »reakcionarnimi strankami«. »Venkov«, glasilo predsednika vlade g. Švehle in »Lidove Listy«, glasilo ljudske stranke, so odgovorili na te napade s tem, da zahtevajo demisijsko zunanega ministra dr. Beneša. Njega dolže, da je inspirator takega pisanja. Ker pa dr. Beneš uživa popolno zaupanje odgovornih faktorjev in ker bi bila njegova odstopitev precejšen udarec ugledu mlade republike v tujini, je gotovo, da bodo ti napadi ostali brez vsakega vpliva.

Istotako pa ni pričakovati spremembe vladne koalicije, ki ima veliko večino v parlamentu. Gotovo pa pride do osebnih sprememb. Po časopisnih vestih bo že prihodnje dni rešeno, ali bo sedanji predsednik vlade še ostal ali pa poda ostavko, da bi s tem napravil mesto kakemu drugemu uglednemu človeku iz svoje stranke. Imenuje se posl. Viškovsky, ki postane vsaj njegov zastopnik, če bi g. Švehla ne podal ostavko. Ljudska stranka je namreč že sklenila, da naj dr. Šramek, ki je ves čas bolezni g. Švehle vodil kabinet, izroči te funkcije enemu od članov kabineta, ki pripada agrarni stranki. Širijo se vesti, da bo dr. Šramek v tem slučaju postal notranji minister na mesto dr. Černya, ki bi imel biti imenovan za deželnega predsednika na Moravskem. V vsakem slučaju pa bo sedanja meščanska koalicija ostala in nespremenjena ostane tudi politika.

Zatiranje Slovencev na Koroškem

Slovenci brez zastopnikov v šolskem in gospodarskem svetu — „Heimatsbund“ ima odločilno besedo — Slovenski otroci brez pouka v maternem jeziku

Poslanci nemške stranke v Jugoslaviji so zadnji čas zelo agilni. V vseh nemških časnikih lahko čitamo te dni članke o »zatiranju«^c nemške manjšine v Jugoslaviji. Eden od teh gospodov gre celo tako daleč, da trdi v tujem časopisu, da Nemci v Jugoslaviji nimajo niti ene ljudske šole. Odločno protestiramo proti takemu pisanju in opozarjamo nemške poslance, da naj svoje zveze v inozemstvu uporabijo raje zato, da ublažijo nezno stanje slovenskih manjšin v Avstriji in Nemčiji kakor pa da jih izkoriščajo zato, da škodujejo državi. Kajti Nemci pri nas imajo daleko več pravic, daleko več možnosti mirnega gospodarskega in kulturnega razvoja kakor naši ljudje n. pr. na Koroškem.

Priobčujemo v kratkih izvodih izvajanja poslancev dr. Petka in g. Starca v celovškem deželnem zboru. Že samo to kratko poročilo priča dovolj, kako gre Slovincem na Koroškem. Njihov položaj je žalosten in težak in se niti zdaleka ne da primerjati s položajem nemške manjšine v Jugoslaviji.

Govor poslanca Petka

Celovec, 29. decembra. Včeraj popoldne je v proračunski razpravi koroškega deželnega zbora govoril tudi slovenski poslanec dr. Petek, ki je med drugim izjavil:

»Če pregledujemo proračun, najdemo dve veliki postavki, šolstvo in kmetijstvo, na kateri Slovenci nimamo nobenega vpliva, ker imata pri uporabi teh velikih vsot odločilno besedo deželni šolski svet in deželni kulturni svet. Ti dve organizaciji pa sta sestavljeni po nedemokratskih načelih in zato smo v svojih pravicah prikrajšani. Neznosno je, da Slovenci, ki tvorimo močno in izrazito manjšino, v deželnem šolskem svetu nimamo svojega zastopnika. Mi smo pričakovali od demokratske republike, da se sestavi deželni kulturni svet in deželni šolski svet po ljudski volji, pa smo se prevarali. Ti dve organizaciji nosita glavno krivdo na politiki proti Slovincem. Po plebiscitu se je v organizacijah ustalil duh Heimatsbunda. Da je gospodarski položaj v slovenskem delu Koroške žalosten, dokazujejo klici na pomoč iz Pliberka in konkurzi v drugih središčih Spodnje Koroške. Potrebno bi bilo, ako bi se skušalo nasprotje med mesti in podeželjem ublažiti. Kaj bi bilo, če bi se za spodnji del Koroške naenkrat napravila gospodarska anketa, pri kateri bi bili zastopani tudi Slovenci? Seveda je za nas težko govoriti o gospodarstvu, če se nam vedno zopet očitata iredenta. Mi smo svoječasno v deželnem zboru izjavili, da se postavljamo na stališče danih razmer in mednarodno smo se zavzeli za lojalnost manjšin. Tisti krogi, ki nam zmirom očitajo iredento, naj pomislijo, da se ravno isto lahko obrne enkrat proti nemškim manjšinam, kakor smo to videli zadnjič v Luganu. Če je Stresmann občutljiv, smo tudi mi lahko. Drugo vprašanje, ki se ga hočemo dotakniti, vsebuje kulturne stike manjšin s svojim ljudstvom. Govornik je prečital v pojasnilo resolucijo manjšinskega kongresa v Ženevi. Ker so tako zvrzani Nemcem prijazni Slovenci ovira uresničenju kulturne avtonomije, smo poskusili spoznati realnost kulturnih stremeljenj teh ljudi. Nobena zahteva, ki so jo manjšinski kongresi zahtevali od narodnih skupin, ne obvelja pri teh ljudeh. Politična pripravljanja ne morejo biti odločilna za kulturno priznanje. Dr. Wutte

piše v svoji brošuri »Deutsch, windisch-slovenisch«, da ti ljudje niso bili narodno zavedni in da zato prosto priznanje pri njih ni mogoče. Dr. Wutte išče izhoda s tem, da namesto narodne zavednosti postavlja »Kärntner Heimatsreue«. Ne moremo ničesar začet. Pri nas večina noče biti nemška, ampak »Heimatsreue«. Obžalovanja vredno je, da so nemške stranke pod pritiskom Heimatsbunda umaknile § 51. in se s tem izognile razpravi o teh vprašanjih. S tem so pokopale tudi avtonomijo. Mi bomo, kakor prejšnja leta, glasovali za nekatere postavke. Vobče pa smo proti proračunu, ker Slovincem ničesar ne nudi.

Govor posl. Starca isti dan

V proračunski debati v koroškem deželnem zboru je pri razpravi o ljudskošolskih proračunskih postavkah govoril o razmerju učiteljstva do slovenskega ljudstva in zavrnil sumničenja Landsbunda o slovenski duhovščini posl. Starc. V glavnem je izjavil sledeče:

I. Učiteljstvo je slovenskemu ljudstvu neprijazno. Učni načrt zahteva vzgojo, ki je v skladu s domom. Pri nas pa ta vzgoja otroke domu odtuja. Nemci imajo od nemškega učiteljstva narodno vzgojo. Nemci imajo za svoj denar narodu zvesto učiteljstvo, mi pa imamo od učiteljstva raznarodovalno vzgojo med nami, imamo učiteljstvo, ki mu je vsaka slovenska zadeva zoprna, ki niti dveh slovenskih učiteljev ne trpi in še vedno sklepa resolucije proti njima.

Način pouka je za slovenske otroke v prvih letih muka. In če kak učitelj iz usmiljenja daje otroku pouk v domačem jeziku, ga šolski nadzornik za to posvari, kakor se je to zgodilo v velikovškem okraju. Vse dosedanje obravnave kulturne avtonomije kažejo, da hoče večina sedanji način pouka ohraniti za večino slovenskih otrok, da, celo poslabšati ga, samo da se pospešuje raznarodovanje.

Nato govori o raznih poskusih v teku leta glede šolskih počitnic od šolskega začetka proti podaljšanju obiska šolskega pouka po 14 letu, o zadržanju učiteljstva proti šolski molitvi, proti raztegovanju učnih ur na nadaljevalnih šolah na pozno zvečer, kar fante navaja na nočno pohajkovanje. Končno govori o gonji proti slovenski duhovščini, ki se ji očitata veleizdaja in da stoji celo na čelu veleizdajalcev.

Stavljam vprašanje, ali je zvestoba do lastnega ljudstva že veleizdaja? Ali je zavzemanje za pravice lastnega naroda že veleizdaja? Ali je odpor proti raznarodovanju že veleizdaja? Ali smo Slovenci skozi šestdeset let veleizdajalci, ker se šestdeset let borimo proti raznarodovanju? Za katero državo pa je tedaj bila veleizdaja naroda, ko še ni bilo nacionalne države? Če nemška večina obsoja naše delovanje, potem mora s isto logiko obsojati tudi delo vseh nemških manjšin. Mi priznavamo tisto oblast, ki je. To smo tudi storili, ko smo izjavili, da priznavamo dana dejstva. Tudi med narodom smo to stališče zagovarjali. Pošteno smo se trudili, da se je ljudstvo mirno udalo v svojo usodo. Odločno pa smo proti temu, da bi se naši otroci odvajali, protestiramo proti raznarodovalni politiki, ki se izvršuje na Koroškem. Za pravice našega slovenskega naroda pa se bomo slej ko prej pošteno in odkrito borili.

Pred krizo v Franciji

Pariz, 29. decembra. (Tel. »Slov.«) Francoski senat je včeraj ponoči sprejel državni proračun z 273 glasovi proti 17 glasovom. Dohodki so proračunani na 45,45 milijard, izdatki pa na 45,32 milijard. Modificirani proračun se danes zopet vrne poslanski zbornici in bo v par dneh odpravljen. Členi zakona o pripustitvi verskih redov v Francijo so izpuščeni, pač pa se nahaja v zakonskem predlogu kompromisna formula o zvišanju poslanskih diet, ki jo je sprejel senat s 140 glasovi proti 107 glasovom, pri čemer se je več kot 50 poslancev odtegnilo glasovanju. Sprejem te formule v poslanski zbornici ni zagotovljen. Ker je ob priliki razprave o proračunu vladalo med strankami premirje, je verjetno, da se bo takoj po sprejemu proračuna razvil med strankami hud boj, posebno ker so se radikalno soglasno izjavili proti pripustitvi verskih družb v Francijo in so zahtevali obširno razpravo o splošni politiki vlade.

Zvišanje poslanskih dnevnic

Pariz, 29. decembra. Radi zvišanja poslanskih dnevnic je prišlo med finančnim ministrom Chéronom in Poincaréjem do ostrega konflikta in so se v zvezi s tem pojavile tudi vesti o možnosti vladne krize. Vendar je končno prišlo do sporazuma in zakonski predlog o povišanju poslanskih dnevnic za 1250 frankov mesečno je bil v razpravi na sinočnji seji senata. Pred razpravo je Poincaré ostentativno zapustil dvorano. Senat pa je zakonski predlog pozno v noči sprejel s 140 proti 107 glasovi.

Proti alkoholu

Praga, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Dozdaj sta se pripetila samo dva primera, da se je predsednik republike Masaryk poslužil svoje pravice veta. Tretjič pa je predsednik Masaryk porabil to svojo pravico pri zakonu z dne 1. novembra 1928, s katerim je češkoslovaška narodna skupščina odklonila določbe o prepovedi točenja alkohola na dan pred volitvami in na dan volitev v narodno skupščino, v občinske in okrajne zastope. Predsednik Masaryk je svojo odklonitev utemeljil nastopno: »Zakonski načrt vračam narodni skupščini iz sledečih razlogov: Ukinjenje prepovedi točenja alkoholnih pijač na dan pred volitvami smatram zato za nedopustno, ker se razmere od 1. 1919. niso spremenile tako, da ne bi prosto točenje alkoholnih pijač neugodno vplivalo na izid volitev. Razen tega bi gotovo nastale velike administrativne težkoče, če bi se hotelo preprečiti, da se ne bi točenje podaljšalo preko polnoči, torej na dan volitev samih.« — Kakor znano, sta predsednik Masaryk, kakor tudi zunanji minister dr. Beneš, popolna abstinenta.

Amnestija na Bolgarskem

Sofija, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Na novega leta dan se bo izdala na Bolgarskem amnestija, s katero bo pomiloščenih 109 političnih kaznjencev, med katerimi je 60 kaznjencev takih, ki so bili obsojeni po izrednem vojnem sodišču.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo vreme, temperatura nad ničlo.

Uradniške razlike bodo izplačane

Belgrad, 29. decembra. (Tel. »Slov.«) Finančni minister dr. Subotić je Vašemu dopisniku odločno zanikal vest belgrajske »Politike«^c in nekaterih slovenskih listov, da bodo uradniki dobili bone. Razlike se bodo izplačale efektivno.

Oboroževanje Italije

Milan, 29. decembra. (Tel. »Slov.«) Mussolinijev »Popolo d'Italia«^c napoveduje nove davke za gradnjo italijanske mornarice, ki da je neobhodno potrebna za varstvo italijanske neodvisnosti in preskrbo s surovinami. List se sklicuje na to, da se države vedno bolj oborožujejo, čeim je bila Italija pripravljena, da v sorazmerju z drugimi državami omeji svoje oboroževanje. Italija je obkrožena v zaprtem morju, v katerem vse druge države lahko kontrolirajo njen uvoz. Bitka za žito je torej obenem tudi za Italijo narodni osvobodilni boj. Italija je glede železa, premoga in petroleja navezana na uvoz in mora na leto porabiti 18.000.000 ton tega blaga. Varstvo pomorskih potov je torej življenjski pogoj za pomorsko neodvisnost Italije.

Trgovska pogodba s Francijo

Pariz, 29. dec. (Tel. »Slov.«) V Parizu se vodi že več tednov trgovska pogajanja med Francijo in Jugoslavijo. Kakor doznava vaš dopisnik, se bodo pogajanja zaključila v najkrajšem času. Obe delegaciji sta se včeraj sporazumeli o besedilu bodoče trgovske in paroplovne pogodbe, katere se bo po odobritvi obeh vlad podpisala najbrže že v prvih dneh meseca januarja. Jugoslavija dobi z novo pogodbo vse največje ugodnosti, ki se dajejo med državami s trgovskimi pogodbami, proti temu, da Jugoslavija da gotove koncesije za francoski izvoz. Nova trgovska pogodba, ki se bo izpolnila s posebnimi dogovori o pravici naseljevanja in ustanavljanja konzulatov, bo nadomestila gospodarsko pogodbo, ki je bila 1907 sklenjena med Francijo in kraljevino Srbijo.

Angleški kralj.

London, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Današnje opoldansko zdravniško poročilo pravi, da je imel kralj mirno noč in da se je njegovo stanje nekoliko izboljšalo. Angleška poročevalna agentura demantira vesti londonskih jutranjih listov, da je kralj predvčerajšnjim več ur bil nezavesten, in pravi, da se mora taka vest v sedanjem stanju bolezni smatrati za zlohotno zavajanje. Uradni list ugotavlja, da zdravniki ne nameravajo izvesti pri kralju prenos krvi in da se sprememba pri zdravljenju, katere so zapisali zdravniki, ne nanaša na prenos krvi.

Bolivija zagotavlja miroljubnost

Pariz, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Briand je sprejel danes poslanika Bolivije, ki je v imenu svoje vlade odločno demantiral vesti o novih sovražnih dejanjih Bolivije proti Paragvaju in zagotavljal, da se je Bolivija strogo držala obveznosti, ki jih je prevzela nasproti Briandu kot predsedniku Sveta Društva narodov.

Velika podkupnina

Pariz, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Družbeni agent lista »Gazette du Franc«^c Amarod je kot priča zaslišal povedal preiskovalnemu sodniku, da je po naročilu ge. Hannau ponudil listu »Journal«, ki je kot prvi pariški list napadel »Gazette«, za molčanje znesek 1.000.000 frankov v gotovini ali pa 15.000.000 v nakaznicah. Glavni urednik lista »Journal«^c in njegovo ravnateljstvo sta to izpoved potrdila s pristavkom, da sta podkupnino odklonila.

Na naslov „Vremena“

KAKO SE NE POROČA.

To hoče menda dokazati tudi ljubljanski dopisnik »Vremena«. Kakor mnogi drugi novinarji, zlasti belgrajski je najbrže mnenja, da obstoji sposobnost novinarja samo v tem, da dobi izjavo. Lov za izjavo je dejansko tudi ves ponos nekaterih novinarjev in ambicija dobiti tudi v najbolj neprikladnem trenutku izjavo, gre tako daleč, da se ti novinarji niti najmanj ne ženirajo, če postanejo pri tem od sile vsiljivi.

Le tako si moremo razlagati težko napako, ki jo je zagrešil ljubljanski dopisnik »Vremena«. O seji izvršilnega odbora SLS je moral na vsak način dati poročilo. Ker mu pa oficielni komunikacije ni zadostoval in ker je hotel imeti izjavo, ki je ni mogel dobiti, si je pomagal na ta način, da je priobčil kot izjavo nekega našega ministra SLS »Slovenec«^c uvodnik. In pri tem se ne obotavlja pohvaliti sebe še s temi besedami: Po seji so bili člani glavnega odbora SLS zelo zaprti. (A dopisnik je izvedel za sejo šele drugi dan.) Vašemu dopisniku pa je uspelo, da je izvedel od člana glavnega odbora in bivšega ministra te podrobnosti o stališču glavnega odbora SLS: In nato g. dopisnik brez sramu citira »Slovenec«^c uvodnik. Torej docela neresnično stvar, ki je vedoma zagrešena.

Gosp. dopisniku »Vremena«^c povemo čisto resno, da v Sloveniji ni tal za takšno poročanje in naj si zapomni, da je zadnjič, da se zadovoljimo samo z opominom. Vedoma neresničnega poročanja namreč nočemo in tudi ne moremo trpeti.

Naj si torej ljubljanski dopisnik »Vremena«^c stvar dobro premisli.

Kaj je novega

Koledar

Nečelja, 30. decembra. Evgenij, Libertij, David, Nicefor. — Solnce vzhaja ob 7.48 in zahaja ob 4.19.

Ponedeljek, 31. decembra. Silvester, Pavlina, Melanija, Kolumba.

Osebnosti

★ Upokojena sta sluga pri okrajnem sodišču na Brdu Josip Jakše in kazniški paznik v moški kaznišnici v Mariboru Franc Rojč.

★ Izpit za rezerv. sanitetnega poročnika je položil v Zagrebu dr. Rudolf Lovrec iz Maribora.

★ Komisija za pregledovanje motornih vozil in izpite šoferjev v mariborski oblasti. Veliki župan mariborske oblasti je imenoval v komisijo za pregledovanje motornih vozil kot člane vladnega svetnika pri velikem županu Maksa Wrischerja, inž. Bogomirja Wolfa, strojnega inž. v delavnici državnih železnic in viš. polic. svetnika Vekoslava Kerševana, kot namestnike pa vladnega svetnika dr. Bronislava Fišerja, strojno-mehaniškega mojstra Ludovika Mlakarja in polic. svetnika Karla Pestevskega. V komisiji za izpite šoferjev so kot člani vladni svetnik Maks Wrischer, inž. Bogomir Wolf in zastopnik mariborske avtomobilске sekcije Avtokluba Rudolf Sertič, kot namestniki pa višji policijski svetnik Vekoslav Kerševan, strojno-mehaniški mojster Ludovik Mlakar in inženjer pri oblastnem odboru Anton Dolenc.

Ostale vesti

★ Položnice smo priložili današnji številki »Slovenca« brez izjeme vsem naročnikom dnevnice izdaje. Kdor bi je ne rabil, naj jo shrani za poznejšo priliko ali pa odda novemu naročniku.

★ V današnjem »Ilustriranem Slovence« je na naslovni strani in pr. notranji seriji pomotoma izostala označba, da je vse slike, nanašajoče se na pišeški grad, posnel g. Vladimir Merhar iz Brežice.

★ Gibanje SLS na Štajerskem. Spodnja Poljskava. Šhod SLS v nedeljo 23. decembra je izborni uspel. Narodni poslanec Falež je žel mnogo odobravanja. Jugoslovanskemu klubu gre vsa zahvala in polno priznanje. — Gor. Poljskava. Na Štefanovo je bil tu lep šhod SLS. Govorniki: narodni poslanec Falež ter oblastna poslanca dr. Schaubach in Kores so s svojimi poročili popolnoma uspeli. Izrečena je bila Jugoslovanskemu klubu, posebej pa še domačemu poslancu zahvala in zaupnica. — Črešnjevec pri Slovenski Bistrici. Na dan Sv. treh kraljev po rani sv. naša je pri nas šhod SLS. Govorijo narodni poslanec Falež ter oblastna poslanca dr. Schaubach in Kores.

★ Opozorilo tvežkam, ki zaposlujejo inozemce. Inspekcija dela v Ljubljani javlja, da se vsa dovolila za zaposlenje inozemcev, izdana do 31. dec. 1928, najsiho od ministrstva za socialno politiko ali od inspekcije dela, podaljšajo avtomatično do 31. januarja 1929. Poslodavci, kateri za podaljšanje dovolila za zaposlenje inozemcev niso vložili prošnje po predpisu § 8 pravilnika o zaposlovanju inozemskih delavcev z dne 24. XI. 1925, imajo prošnjo za nadaljnja zaposlenja inozemcev takoj vložiti, če na zaposlenje istih še reflektirajo.

Janko Mlakar:

Radio-ričet

Veliki iznajditelji prejšnjih dob so prišli pogosto do svojih iznajdb po golem naključju. Nekaj podobnega se je pripetilo zadnje dni tudi meni na polju radio-telefonike. Prišel sem namreč čisto slučajno do povsem novega pojava, katerega še niso — vsaj kolikor je meni znano — dognali niti največji radio-strokovnjaki. Moram pa resnici na ljubo poudariti, da pravzaprav nisem jaz pravi iznajditelj, ampak moja sestra.

Stara je že nekaj nad šestdeset let, a se vkljub temu njen značaj še ni ustalil. Spremenljiva je, kakor marčevno vreme. Kar se ji je še včeraj dopadlo, to danes že sovraži, in obratno. Tako je tudi nekaj časa rada poslušala radio, zdaj ga pa tako črta, da ga še videti ne more. In prav to sovraštvo jo je privelo do epohalne iznajdbe.

Prva žrtev te iznajdbe sem bil seveda jaz.

Bilo je še v oktobru. Nekega dne pridem precej pozno domov. Sedem k radiu v prijetnem upanju, da vjamem še zadnje dejanje opere »Karmen«, ki so jo tisti večer igrali v Rimu. Toda mesto »Karmen« se mi oglasi — mačka z zategnjenim mišavkanjem. »Kaj pa je to?« se začudim. »Saj vendar nikjer ne oddajajo mačje godbe! Kanarčke sem pač slišal z Dunaja, toda mačke...«

Nekaj časa čakam, kaj bo iz tega, toda mišavkanje je bilo vedno hujše. Bilo je, kakor bi bil imel polno mačk v sobi, in zavijale so, da so se mi kar lasje ježili.

»No, v Rimu imajo poseben okus. — Na

★ Dodatek k telefonskemu imeniku direkcije Ljubljane. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani je izdala »Dodatek k telefonskemu imeniku«, ki vsebuje vse izpremembe (nove postaje, centrale, relacije in odstranjene postaje), ki so nastale do oktobra t. l. Dodatek se prodaja po 3 Din pri javnih telefonskih govorilnicah vseh večjih pošt v Sloveniji in Medjimurju. Kjer se ne prodaja, se lahko naroči s posredovanjem pošte dotičnega kraja pri kakih drugi sosedni pošti, ali pa naravnost pri ekonomatu direkcije v Ljubljani.

★ Delomržeži, ki izrabljajo podpore. Veliki župan ljubljanske oblasti proglašja za izkoriševalce občinskih podpor sledeče delomržeže: Ivan Weber, pristojen v Šent Lenart nad Laškim, Leopold Pfeifer, pristojen v isto občino, Ana Cajlinger, pristojna v Trbovlje, Friderik Toplikar, pristojen v Ljubljano, Teodor Budna, pristojen v Negovo, srez Ljutomer, Herman Kozar, pristojen v Zice, Katarina Fevž, pristojna v Cezanjeve, Alojzij Schwab, pristojen v Maribor, Ciril Stravs, pristojen v Teharje, Josip Rotter, pristojen v Zgornje Jerjavce, Jurij Sitar, pristojen v Cirkovce, Karel König, pristojen v Smolnik, Eli-

zabeta Skof, pristojna v Šetarovo-Radehovo, Franc Rieser, pristojen v Maribor, Filip Golob, pristojen v Mošnico, Gjurjo Mije Matoček, pristojen v Kotoribo, Gjurjo Knežević, pristojen v Hrčar, Rudolf Gojmerac, pristojen v Ribnik, Vinko Rogič, pristojen v Sv. Jurij in Josip Mudri, pristojen v Vukovar.

10 letnica „Jugosl. katoliškega akad. društva „Krek“ v Pragi

Svetovna vojna je razbila v svojem nenasiem imperalizmu mnogo lepih idej in uničila premnogo mladih idealnih življenj. Tudi v »Slov. kat. akad. društvo Dan«, ki je od svoje ustanovitve 24. maja 1904 pa do leta 1914 vršilo plodno svojo misijo, tudi vanj je posegla njena mrzla roka in mu razdejala ognjišče in pogasila ves ogenj. Ko pa je bil strn naplujen imperialistični ponos in smo si zgradili svoj narodni dom, so se znova razživele mlade moči.

Obnovile so se zveze med Slovani, ki so bile prej nasilno pretrgane, in v Prago je zopet prihajalo vse polno jugoslovanskih študentov. Pa jih je bilo le malo med celo množico, ki so se spomnili zamrlega »Dan« in začeli zbirati njegove raztresene ude. Toda čas je nujno zahteval širše društvene orientacije, kot jo je imel »Dan« in je bila brezpogojna potreba popolna reorganizacija prejšnjega društva ali pa ustanovitev novega na isti katoliški osnovi, pa z novimi in širšimi vidiki. In

tako se je nujno rodilo »Jugoslovansko katoliško akademsko društvo Krek«, ki ni zbiralo v svoje vrste samo Slovencev, temveč tudi Hrvate in Srbe, kakor je tudi veliki Krek, čigar ime si je društvo nadelo, mislil na vse: na Slovence, Hrvate in Srbe in je bila poslednja in najvišja njegova želja, ki jo je zapustil v oporoki svojemu narodu, jugoslovanska država.

Mnogo bojev je imelo društvo, preden je vzraslo v vodilno med katoliškimi društvi v Pragi. Društvo pa je prestalo trdo preskušnjo in raslo na ugledu, moči in vplivu.

Vse važnejše dogodke je zasledovalo z mladostnim navdušenjem in s pozitivnim delom. Proslavilo je obletnico Krekove smrti, udeležilo se in javno nastopilo na unionističnem kongresu v Velehradu, sestanka v Mariboru ter bilo sploh kot nekaj most med domačo in češko katoliško inteligenco.

S samostojnim nastopom je društvo slovesno proslavilo svojo petletnico, katere so se udeležile različne odlične osebnosti in zastopstva čeških društev, kakor ČLA, Ust. Čsl. St. in drugi. Društvo je bilo osnovni faktor pri propagandi zvišenega čiril-metodiške ideje ter je zavzemalo skoraj vedno vodilne funkcije v meddruštvenih korporacijah.

Zdaj je društvo tudi v odboru za prireditve svetovaslavskih slavnosti v Pragi in je možno tozadevnih informacij iskati pri njem. Društvo pripravlja tudi prevod slavnostne brošure v slovenskem in srbohrvatskem jeziku.

In prihodnje leto, dne 17. maja 1929, bo desetletnica društvenega obstoja. S ponosom gledamo v desetletno preteklost. Dasi nas je le majhno število, pa je dovolj moči za težko nalogo v nas, ki nosimo v svojih srcih zapisano oporoko našega velikega očeta Kreka in gledamo polni najlepših nad v bodočnost, ki si jo bomo kovali vse dalje, dokler ne bomo vsi eno: v veri in ljubezni.

Zato pa hočemo, da čim lepše proslavimo svojo desetletnico, ki naj bo svetel pomnik idealnega dela, in bi želeli, da bi se je udeležili vsi njegovi borci, ki so se borili za društvo in še vedno aktivno čutijo z njim in tako pripomorejo k uspehu vsi častni in ustanovni člani ter starešine.

Prilika je zelo ugodna, ker se bo proslava vršila od dneih svetovaslavskih slavnosti in še mi ob tistih dneh, ko bo v Pragi že itak vse slavnostno, pridenemo svoj obolus. Razen tega bo še prve dni v juliju vseslovanski orlovski tabor.

In zato bi želeli, da bi nam zlasti starešine poslali svoje naslove, da se o tem pomnimmo še medsebojno, čisto odkrito, kakor kolegi.

Spomnite se nas mladih, ki hodimo po polih, ki ste jih nam pokazali vi starejši, in pojdemo vsi na delo:

Z Bogom za narod!

Jug. kat. akad. društvo Krek prosi vse spošt. imenovane gg. starešine in ustanovnike ter vse one, ki so morda pomotoma izostali, da blagovolijo poslati svoje naslove do 6. januarja 1929 na naslov društvenega tajnika: Jaka Kaučič, Ivanje pri Gor. Radgoni; ali eventualno pozneje na Jug. kat. akad. društvo Krek, Praha II, Voršilska 1.

Dr. Čepulič Avalin, dr. Dukić Baldo, dr. Dujmović Drago, dr. Batušić Franjo, dr. Flegger Josip, dr. Fister Valentin, dr. Godnič Jože, ing. Heraković Vlado, dr. Janežič Pavel, dr. Jošt Zoran, dr. Krenčević Juro, dr. Kovačec Janko, dr. Kuharić Ante, Leskovec Anton, dr. Meršolj Valentin, dr. Oblak Ivan, ing. Pegam France, prof. Porenta Gašper, dr. Simec Malika, dr. Serčer Nino, dr. Vrandešić Mate, ing.

40.000 izvodov bo znašala naklada novoletne številke Slovenca

S posebnim notarskim aktom bo ta naklada ugotovljena, s posebnim notarskim aktom pa bo tudi ugotovljeno, da je bila vsa ta ogromna naklada v resnici razposlana. Kdor hoče dvigniti svoje podjetje, kdor hoče razširiti krog svojih odjemalcev, ta bo zato inseriral v novoletni številki »Slovenca«, ki izide v povečanem obsegu in

dokazani nakladi 40.000 Inserate sprejema uprava „Slovenca“

brez vsakega poviška do ponedeljka do dvanajstih opoldne!

vspored postavijo opero, dajo pa nato mačjo godbo.

V teh mislih grem naprej v Langenberg, nato v Berlin, potem v Davenport in na Dunaj, skratka, oblezel sem vse postaje na normalnih in dolgih valovih, a povsod sem dobil le — mačjo godbo. To mi je bila velika uganka. »Povsod vendar ne oddajajo isti večer mačjih koncertov!« Od kod torej to mišavkanje? »Pa se mi vendar naposled ni kaka mačka skrila v aparat?«

In res sem odprl in pogledal noter. Priznam, da je bilo to početje nespametno; toda odkar sem po vseh omarah in stolih iskal telovnik, ki sem ga imel že na sebi, iščem stvari tudi tam, kjer gotovo ne morejo biti. Seveda nisem v radiu našel mačk, a slišal sem jih še vedno. Utihišile so šele, ko sem odklopil anteno.

Drugo jutro grem takoj h gospodu Kajbizu in mu opišem ves dogodek. Nekaj časa me gleda nezaupljivo, če ga morda nisem po-tegnil, nato pa pravi:

»Morda ste pa slišali le tistega mačka, ki ste ga s seboj prinesli? Saj pravite, da ste prišli precej pozno domov. Sicer imajo ljudje v podobnih slučajih mačka navadno še le zjutraj, vi ste ga pa že zvečer imeli.«

»Prosim gospod,« zavrnem ga ogorčeno, »to si pa prepovem. Bil sem v jako dični družbi, pri Suknarjevih, kjer smo tarokirali. Izpil sem pa cel večer kozarec kisle vode z vinom in čašo limonade s čajem. Od kod bo torej maček? Ako bi bil slišal v radiu, kako je škis monda vjel, oba pa pagat, bi se po listi vroči tarokarski bitki — dvakrat so mi vjeli monda, enkrat sem pa izgubil ultimo — ne čutil; toda mačke, to mi je pa docela nerazumljivo.«

»Dobro, gospod profesor, pa pridem zvečer k vam poslušat mačjo godbo.«

In prišel je in jo slišal.

»No,« zbedel sem ga, »ali ste tudi vi prinesli že zvečer mačka s seboj?«

»To je pa čudno, več ko čudno. Odkod ti glasovi? In sicer povsod, tudi v Ljubljani, kjer prav to uro poučuje v študiju nemščino dr. Piskernikova.«

Tako se je čudil gospod Kajbiz, majal z glave, vrtil koleščke, odklopil in zopet priklopil okvirno anteno. Slednjič pa pravi: »V aparatu ni napake, torej mora biti v anteni. Priklopiva za poskušnjo lučno anteno!«

Komaj jo je priklopil, se je že oglašila mesto mačkov dr. Piskernikova. In tudi na drugih postajah sva slišala deloma predavanja, deloma pa godbo. Ko pa priklopiva zopet okvirno anteno, je bilo nekaj časa tiho, potem so se pa oglašili zopet muci, in na vseh postajah ni bilo nič drugega, kakor samo mišavkanje.

»Napaka je torej v anteni, ki sprejema le mačje glasove,« pravi prepričevalno gospod Kajbiz.

»Kako si pa to razlagate?« vprašam ga jaz. »Saj vendar do včeraj nisem nikdar slišal v radiu mišavkanja.«

»Jaz si sploh tega pojava ne razlagam, ker ga ne morem razložiti. Da ta antena sprejema le mačje glasove, ste se sami prepričali. Zakaj jih sprejema, pa ne vem. Mislite na Shakespearja, ki je rekel: »Med nebom in zemljo je več stvari in tako dalje.« Prosim vas pa, da ne poveste nikomur, da ste pri nas kupili to okvirno anteno, sicer ne prodamo nobene več. Da vam jo zamenjamo, se razume samo ob sebi.«

Jaz je pa nisem hotel zamenjati, marveč

sem kupil drugo, »mačjo« anteno sem si pa ohranil kot neko posebnost.

Pred dobrim tednom se pa oglašil pri meni radio-amater v osebi krepkega gorjanca.

»Jaz sem Kozorepec iz Kozjega brda,« je začel, potem ko je sedel, »po domače se pa pravi pri hiši »pri Kozoglavu«. S svojimi podlistki v »Slovenca« ste me navdušili, da sem prodal najlepšo kravo in kupil radio. Napeljal sem visoko anteno, a ne slišim drugega, kakor samo svinjsko kruljenje. Zdaj sem pa prišel k vam, da mi to razložite in mi poveste, kaj naj storim, da bom slišal tudi predavanja, petje in godbo. Kajti svinje poslušam tudi brez radia, če hočem. Pa mi ni zanje.«

Lahko si mislite, kako sem se zavzel, ko sem to zvedel. Jaz mačke, Kozorepec pa svinje! Izpraševal sem ga natančneje, in povedal mi je, da je njegov najmlajši sin, slišal celo neko jutro v radiu, kako je cvilila svinja, ki so jo v sosednji vasi prav isto uro klali.

»Vidite, oče Kozorepec,« pravim naposled po dolgem umetnem odmoru — dela! sem se, kakor bi globoko premišljeval — »napaka je v anteni. Napeljite drugo anteno, pa bo kruljenje prenehalo.«

»Saj sem že tudi jaz mislil, da bo antena vzrok, pa sem se hotel prepričati, preden jo zamenjam. S tako stvarjo je, kakor veste, veliko dela; nevarno je pa tudi. Dobro, da imamo pri hiši še staro, pošteno rdečo marelo. S to vsaj na hvalo vašemu nasvetu v »Slovenca«, brez skrbi zlezem na streho. Pa še nekaj bi vam rad povedal, če ne boste zamerili. Sestri, ki vam gospodinji, recite, da ne sme imeti ljudi za norca, če so tudi kmetje in iz hribov. Najbrže vam ni nič povedala. Bil sem namreč že enkrat pri vas, pa vas nisem dobil doma, ker ste menda šli v Kamnik pre-

Avtomobilisti!

Avtomobilisti!

Novi 6 cylindarski „Wanderer“

ki je vzbujal največjo pozornost na letošnji berlinski razstavi, dospel. Na ogled pri glavnem zastopniku Pavel Stele, Ljubljana, Kapljiška ulica šte. 3

Zobec Ivo, Zmazek Franjo, dr. Drobnik Ivan, dr. Pire Ivo, dr. Slivnik Anton, dr. Logar France, dr. Hribar France, ing. Manda Franjo, ing. Belančič Otokar, ing. Majce Lojze, ing. cand. Majce Jože Valentin in ustanovna člana župnika Vondrašek I. in Zakrajšek Janko.

„Narodna Politika“ dnevnik

Dasi je hrvatski narod, zlasti po deželi v svojem bistvu veren, po svojem verskem prepričanju katoliški, vendar se kot politični faktor družni in naslanja ob ljudi, ki so vse prej, kot prijatelji katoliških idej. To vse pa zato, ker do zadnjega časa voditelji katoliškega gibanja na Hrvatskem niso imeli v sebi dovolj aktivne sile in podjetnosti. Zlasti pa je hrvatskim katolikom manjkalo lastno dnevno glasilo, ki naj bi bilo vodnik v političnih vprašanjih, obenem pa zagovornik verskih idej in branitelj vseh tistih misli in idej, ki so v bistveni zvezi s katoličanstvom. Zdaj je tudi ta vrzel v vrstah hrvatskih katolikov zamašena. »Narodna Politika«, ki je doslej izhajala trikrat, zadnji čas štirikrat na teden, postane s 1. januarjem 1929 dnevnik.

Za nas Slovence je ta dogodek važen zato, ker so z novim dnevnikom napravili pomemben korak naprej naši hrvatski somišljeniki, borci tistih idej in načel, ki jih v politiki zastopa naša SLS. In želja Slovencev, kot zavodnih in krepko združenih katolčanov je, da pride tudi na Hrvatskem skoro do istega razvoja in napredka katoliške misli, kakor se je to na Slovenskem zgodilo v zadnjih treh desetletjih. Zakaj jasno je, da bomo katoličani v Jugoslaviji kot celota le tedaj pomenili nezlomljivo moč, kadar bomo krepko združeni složao korakali v vseh pokrajinah. Zato pozdravljamo borbo in uspeh hrvatskih katolikov z zavestjo, da bo »Narodna Politika« kot dnevnik še bolj uspešno širila prepotrebno misel združenja vseh katolčanov Jugoslavije.

★ Masarykova potresna stanica v Strugah prične s 1. januarjem 1929 redno registrirati. Aparati seizmometri so pod Belarjevim vodstvom konstruirani od najboljših mehanikov in stanejo približno 10.000 Din; te dni so bili montirani na ljudski šoli v Strugah. Imenovala se bo stanica po predsedniku CSR v zahvalo, ker je on največ pripomogel, da so Belarjevi seizmometri zasloveli v inozemstvu. Poslovala bo kot podružnica triglavskega observatorija.

RADIO FRANC BAR

je največja in najstarejša strokovna tvrdka, ima najnižje cene, najboljše Radio-aparate, nov cenik. Ljubljana, Mesni trg 5 brezplačna dostava.

davat. Tako mi je vsaj povedala vaša sestra, ko mi je odprla.

»Kaj bi pa radi od brata?« vprašala je prijazno, »morda vam lahko tudi jaz v tem postrežem.«

»O nič posebnega, samo vprašati sem hotel gospoda, če naj res vzamem za anteno bodečo žico, kakor je priporočal v »Slovenču«, rekel sem jaz.

»Nikakor ne,« zasmejala se je vaša sestra. »bodeče pa že ne. Veste, brat je precej navihnan, in večkrat rad koga potegne. Tako je storil tudi z bodečo žico. Glede antene vas lahko kar jaz podučim. Vzemite gladko bakreno žico; čim bolj gladka je, tem bolje sprejema. Zato jo še dobro namažite s svinjsko mastjo, preden jo napnete!«

»In vi ste jo namažali?« sežem mu v besedo.

»Seveda sem jo, pa še kako, in to z najboljšo zaseko, tisto, s katero belimo žgance.«

»Vidite, oče,« povzamem zopet kaj besedo, seveda važno, kakor se spodobi takrat, kadar se razvozlja kaka težkoča, »zdaj je pa stvar jasna.« Ker ste namažali žico s svinjsko mastjo, slišite kruijenje, če bi jo bili pa namažali z mačjo mastjo, bi pa slišali mijavkanje; kdor jo namaže s pasjo mastjo sliši lajanje, kdor pa s koštrunovim lojem, pa meketanje, zakaj kakoršna je mast, taki so glasovi. In bi sestre ne smeli ubogati in bi morali žico pustiti tako, kakor ste jo kupili. Kar se mene tiče, bom že poskrbel, da ne bo več dajala takih nasvetov.«

»Kaj naj pa storim z anteno? Ali naj kupim novo žico?«

»Ne, tega ni treba. Anteno denite v ričet kuhat. Te vrste jed se imenuje »radio-ričet«

★ Nesreča. V petek, 27. decembra 1928, se je hudo ponesrečil v Radovljici električar Franc Soklič. Napeljeval je električno v prenovljeno hišo in delavnico tvrdke Vurnik & Vidic, pri tem pa ga je po nesreči strel električni tok, vsled česar je zgubil zavest in je padel z višine drugega nadstropja na kamniti tla in se močno poškodoval. K sreči se je pri padcu lovil za lestvo, na kateri je stal, in vsled tega udarec na tla ni bil tako silen; sicer bi se bil gotovo ubil. Ponesrečenec ima na glavi veliko rano, vendar smrtna nevarnost zaenkrat ne obstoji, če ni notranjih poškodb. Prepeljali so ga takoj z avtomobilom v bolnišnico v Ljubljano. Bil je silno vester v svoji službi; še po nesreči, ko je ležal v mlaki krvi, ga je skrbelo le to, kako bo sklenil električni tok, da ljudje v hiši ne bodo ostali brez luči.

★ Spor radi otrok črnogorskega princa Mirka. Iz Podgorice v Črni gori poročajo, da je bivši črnogorski polkovnik Konstantinovič, tast pokojnega princa Mirka, zahteval od zetske oblasti skupščine, naj postavi njegovim vnukom, sinovom princa Mirka, varuha, ker se je njegova žena, vdova princa Mirka, poročila vdrugič z nekim belgijskim plemičem in sedaj zapravlja dedščino otrok. Polkovnik Konstantinovič naglašja, da so ti otroci jugoslovanski državljani in da je dolžnost jugoslovanske države, skrbeti zanje. Ta korak polkovnika Konstantinoviča je vzbudil v delu belgrajskega časopisja veliko nevoljo. V Belgradu navajajo, da se je bivša črnogorska princeznica poročila z uglednim belgijskim diplomatom grofom Didzele, ki je bil v diplomatski službi tudi v Belgradu in je znan prijatelj Jugoslavije. Neki črnogorski politik trdi celo, da nima korak polkovnika Konstantinoviča prav nič patriotskega značaja. V Belgradu vlada za ta spor radi otrok princa Mirka prav živahno zanimanje in javnost z napetostjo čaka, kaj bo sklenila zetska oblastna skupščina.

★ Učiteljski štrajk v Osijeku groze s stavko. Gojenci četrtega letnika učiteljskega v Osijeku so poslali prosvetnemu ministru spomenico, v kateri zahtevajo premestitev ruskega profesorja Vasilija Masinenka. V nasprotnem slučaju groze, da stopijo v stavko. Tudi ostali letniki učiteljskega so se izjavili, da so solidarni s četrtim letnikom.

★ Požar v belgrajski tovarni. Komaj se je v Belgradu poleglo razburjenje radi požara v Kazini, že poročajo od tam o drugem velikem požaru, ki je uničil tovarno trikotaje bratov Almuli in tovarno torbice tvrdke Stojadinovič in Nešić. Obe tovarni sta se nahajali v skupnem poslopiju na robu mesta ter pogoreli do tal. Vzrok požara ni znan. Škoda cenijo nad 2 milijona Din.

★ Belgrajski literati med seboj. Svoj čas je v Belgradu dvignila mnogo prahu takozvana Shakespearjeva literarna afera. Dr. Svetislav Stepanovič je prevedel neko Shakespearejevo delo v srbsko in Velimir Živojinovič je o tem prevodu napisal skrajno neugodno kritiko. Dr. Stepanovič je tožil Živojinoviča po tiskovnem zakonu, toda prva instanca je Živojinoviča oprostil in to razsodbo je potrdilo tudi kasacijsko sodišče z razlogom, da v Živojinovičevi kritiki ni nobene žalitve.

★ Skrivnost umorjenega armenskega trgovca. Preiskava ob priliki groznega umora armenskega trgovca Torquana Torquijana v Alipašinem mostu pri Sarajevu se ni z vso vneto nadaljuje. Spočetka je bila napravljen na tu napaka, ker je orožništvo obvestilo policijo šele 30 ur po odkritju zločina in so bili v tem času zabrisani skoro vsi sledovi za zločincem. Motivi tega zločina še niso popolnoma razjasnjeni. Zločinec se ni dotaknil elegantnih kovčegov, s katerimi je Torquan dopotoval v Sarajevo. Celotno denarnico, v kateri je bilo več sto dinarjev in ki jo je imel Torquan v žepu, je bila nedotaknjena. Morilec je iskal le nekaj v žepih svoje žrtve. Tudi o Torquanu ni preiskava ugotovila še nič jasnega. Ugotovljeno je le to, da ima družino v Hamburgu, njen naslov pa ni znan. Ni znano niti to, katere vere je umorjeni Armenec.

★ Cinizem Škorjančevega morileca. Večoslav Štock, ki ga je zagrebška policija prijela kot Škorjančevega morileca in ki je takoj priznal, da je res umoril Škorjanca, se skuša sedaj izvit iz zanke, ki se mu ovija okrog vrata. Trdil je, da je bil v noči, ko je bil Škorjanec umorjen, v Ljubljani pri svoji znanici, ki je poročena žena z otroci. Zagrebška in ljubljanska policija sta to Štockovo izjavo kontrolirali in ugotovili, da je bil Štock res v Ljubljani, toda ne tedaj, ko je bil Škorjanec umorjen. Štock je nato izjavil: »Če ne dokažem alibi, potem bom zopet priznal, da sem jaz morilec!« Zanimivo je, da je bila prva Štockova žrtev, kmet blizu Požege, umorjen 1. 1906. na isti način, kot Škorjanec, namreč da mu je Štock s sekiro razbil žrepijo.

★ Dober sin. Neki splošno znani pretepač v Osijeku se je sprl z materjo in jo v prepirlu tako hudo pretepel, da je uboga starka omedlela. Pri padcu si je zlomila nogo. Močno poškodovano so prepeljali v bolnišnico, surovega sina pa je policija izročila sodišču.

Tajno zdravljenje alkoholikov.

V zadnjem času je vzbudila občo pozornost neka nova znanstvena metoda za pobjanje alkoholizma, katere je pokazala izvrstne in trajne rezultate. Neki za človeški organizem popolnoma neškodljivi preparati se prilepijo na hrano alkoholikov, kateri tega ne občutijo ne po vonju ne po okusu, pa tudi če bi sumili, da se jih hoče ozdraviti. Postopno delovanje preparata »Aroko I« povzroča čiščenje organizma od alkohola in obenem odvzema vsako željo po njem. Bolnik že dva tedna po tem ne more več piti alkohola, a v 3-4 tednu je končana ta blaga in ugodna kura in alkoholizem ostane za vedno trezen. Tvrdka Aroko Company (dep 3), Zagreb, Rečkoga produžena ul. 20, pošlje pojasnila in cenik brezplačno in diskretno v zaprtih zavojih. Preparati gornje tvrdke po pravici zaslužijo, da se na nje obrne v prvi vrsti pozornost vseh onih, ki imajo v hiši alkoholika, toda širša javnost bo odobrila delovanje navedene tvrdke za pobjanje alkoholizma v naši državi.

★ NOVA ZALOŽBA V LJUBLJANI (Kongresni trg in podružnica na Mesnem trgu) opozarja ob novem letu DRUŠTVA IN TRGOVSKE DRUŽBE na bogato zalogo trgovskih knjig; ima blagajniške knjige, štrake, ameriške žurnale, sejne zapisnike, kuverte in pisma s firmo, kakor tudi vse ostale pisarniške potrebščine v vsaki izbiri in po konkurenčnih cenah.

★ DAVČNA PRIJAVA ZA PRIDOBNIČNO. Za napoved dohodkov, ki so zavezani dariku od podjetij, obratov in samostalnih poklicev je predpisana nova tiskovina, ki je praktična izšla v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani na finem papirju po 75 par za izvod. To prijavo morajo vložiti obrtniki, trgovci itd., ki so poverženi pridobniškemu dariku v meslu in na dečeli.

★ »KOVAČEV STUDENT«. Komična spevoigra s klavirjem v 3 dejanjih, zložil Vinko Vodopivec. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 32 Din. Vprizoritev le nad vse šaljive spevoigre bo nudila poslušalcem obilo neprijetne zabave in smeha; pregnala bo vsako čmernost in oložnost.

★ OPOZARJAMO na oglaš Spodnještajerske Ljudske posojilnice na zadnji strani današnjega lista.

★ OPOZARJAMO na današnjo prilogo najstarejše prodajalne srečk državne razredne loterije L. M. Konjović v Beogradu.

★ Na Dr. KREKOVI GOSPODINJSKI SOLI se prične tromesečni gospodinjinski kuharski tečaj, ki traja od 2. januarja do 30. marca 1929. — Mesečina za notranje gojenje 900 Din, za zunanje 550 Din. — Priglasite sprejema vodstvo dr. Krekove gospodinjiske šole v Zg. Šiški pri Ljubljani.

★ NASIM DOBROTNIKOM! Ob zaključku leta 1928 se zahvaljujemo vsem dobrotnikom, ki so se spomnili nas najbednejših slepih s kakršnimkoli darom in tako omogočili, da smo lažje prenašali naše bedno stanje. Prosim, da ostanete še nadalje naklonjeni nam najbednejšim slepih. — Podporno društvo slepih.

★ LOYCI! Cyanik v ampulah je najučinkovitejši strup proti lisicam. Zahtevajte ga v drogerijah in lekarnah. Glavna zaloga v drogeriji Sanitas, Celje.

★ PRI GLAVOBOLU, OMOTICI, SUMENJU V UŠESI, slabem spanju, slabem raz-

LETOS GREMO NA SILVESTROV VEČER LJUBLJANE V UNION

položenju, razdražljivosti posezite takoj po staropreizkušeni »Franz-Josef« grentici. Porotila višjih zdravnikov v bolnicah za želodčne in črevesne bolezni naglašajo, da je »FRANZ-JOSEF« voda posebno izborna učinkujoča naravno odvajalno sredstvo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

★ LAJŠAJTE našo neizmerno bedo in se čisto spominjajte Podpornega društva slepih.

★ NOGAVICE, rokavice in plečnine so dobe v veliki izbiri pri terdki Prelog, Ljublj.

★ Ia REMSCHEIDSKA ZAGE: jarmenice, mlinske, krošne in druge v vsaki dimenziji, zadržane, dobite najugodnejše pri »JEKLO«, Stari trg, Ljubljana.

★ KLOBUKE popravljajo, čistijo, barvajo, likajo, preoblikujejo Mirko Bogataj, Stari trg 14, Ljubljana.

★ PODPORNO DRUŠTVO SLEPIH, Ljubljana, Wolfova 12, prosi vpludno milodarov.

Slovenci, pomagajte!

Med nami prebiva več tisoč delavcev iz Primorja, ki so tekom letošnjega poletja pribežali preko meje in si tu s poštenim delom služili vsakdanji kruh. Z nastopom zime je delo, ki so ga opravljali kot sezijski delavci, prenehalo in ogromna večina vseh teh nesrečnežev se nahaja sedaj na cesti brez sredstev in brez strehe. Vsi bedni in gladni, slabo oblečeni in prezebljeni tavaajo iz kraja v kraj, iščejo dela in pomoči. Nimajo svojcev, kjer bi kot večina domačih brezposelnih delavcev našli zatočišče čez zimo. K svojim družinam onstran meje, ki same gladujejo, se iz bojznosti pred preganjanjem in zaporno kaznijo radi bega čez mejo ne upajo vrniti. Pri naših javnih in zasebnih dobrodelnih ustanovah in podpor-nih institucijah kot tuji državljani ne najdejo pomoči. Njih edina nada in opora jim je Jugoslovanska Matica, ki pa danes sama ne razpolaga z zadostnimi sredstvi, da bi jim vsaj v najhujši stiski dovoljno priskočila na pomoč. Prizori, ki se dnevno odigravajo v uradu Jugoslovanske Maticе, kjer ti bedni nesrečneži iščejo usmiljenja in pomoči, so naravnost pretresljivi. Solze, ki rosijo oko tem trdega dela vajenim in dela željnim mladencem in možem, so izraz njih dolgo zatajevanе bede in obupa.

Slovenci! Jugoslovanska Matica je doslej, kolikor je bilo v njeni moči, podpirala te uboge trpine. Danes so njena sredstva izčrpana. Zato je primorana obrniti se z javno prošnjo za pomoč na ves naš narod. Pravkar bomo jemali slovo od starega leta ter na raznih javnih Silvestrovih večerih in v domačih intimnih krožkih zabavajoč se pričakovali prihod novega leta. Ali se bomo v takem veselju razpoloženju vsaj za hip spomnili onih, ki jih je usoda pregnala izpod domače strehe in ki bodo lačni in prezebajoči pričakovali in pričakali prihod novega leta, prihod novega gorja in še hujše bede?

Slovenci! Vedno ste bili pripravljeni pomagati raznim nesrečnežem in trpinom, pa naj si je klic na pomoč prišel od kjerkoli. S hvalevredno človekoljubnostjo ste nudili še pred nedavnim svojo dokaj izdatno pomoč tudi bratskemu bolgarskemu narodu, ko ga je zadejala huda potresna katastrofa. Danes prihaja tak klic na pomoč od vaših bratov Slovencev. Ne preslišite ga! Pokažite svojo človekoljubnost tudi napram njim. Na raznih Silvestrovih in drugih zabavah se jih spomnite s prostovoljnimi zbirkami. Inicijativo za take zbirke naj dajo slavnostni govorniki, ki naj se v svojih govorih spomnijo teh najbednejših med nami in onih naših rojakov onstran meje. Vse zbirke naj se pošljejo na naslov: Jugoslovanska Matica v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 7, II, ki jih bo objavila v časopisih. Kdor ima le trohico sočutja do sočloveka, naj ne presliši naše prošnje.

Jugoslovanska Matica.

DOM IN SVET V LETU 1929

Ob novem letu opozorite svoje prijatelje, da se naroče na to našo najodličnejšo književno in umetniško revijo. - Stane za celo leto 100 Din, plačate jo lahko tudi v dveh obrokih.

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Dnevno in nočno službo bosta opravljali lekarni Ramor na Miklošičevi cesti in Trnkoczy na Mestnem trgu. — V noči na torek: Bohinc na Rimsik cesti in Levstek na Resljevi cesti.

*

○ **Ponovno opozarjamo** na kiparsko razstavo Karle Bulovčeve, ki vzbuja vedno večjo pozornost. Da je umetnica velik kiparski talent; o tem ni nobenega dvoma. Naše občinstvo željno čaka močne besede o njeni umetnosti.

○ **Sestanek železničarjev »Prometne zvez«**, skupina Ljubljana. Dne 27. decembra t. l. se je vršil v Rokodelskem domu sestanek članov in prijateljev »Prometne zvez«, ki je v vsakem oziru uspel nad vsako pričakovanje. Udeležba sama je pokazala, kako veliko zanimanje je vladalo med železničarji za ta sestanek, katerega je priredila »Prometna zveza« v svrhu točne informacije svojih članov o vseh aktualnih vprašanjih železničarskega stanu. Povabilu sta se odzvala poslanca gg. Zebot in Kremžar. Oba sta pojasnila navzočim železničarjem, kako stoji zadeva glede izplačila »razlik«, glede novele k pragmatiki, prevedbe kronskih vpokojencev bivše južne železnice in glede pomanjkanja kreditov vseh vrst za tekoče proračunsko leto, in glede borbe za zboljšanje kreditov in gmotnega položaja železničarjev v bodočem budžetu. Poročili, ki sta bili stvarni in temeljiti, so vzeli navzoči z odobravanjem in z zahvalo na znanje. Po govorih je sledila živahna in stvarna debata, ki je pojasnila še marsikatero krivico in težkočo, v katerih vrše danes železničarji svojo težko službo. Poslanec g. Zebot si je zabeležil vse izražene stvarne prošnje in predloge ter je obljubil pomoč. Na koncu sestanka je bil sprejet soglasno in z odobravanjem sklep, da se naj enaki informativni sestanki vrše po možnosti vsak mesec. Zeleti je, da se bodo i prihodnji slični sestanki vršili in končali tako živahno, stvarno in prijateljsko.

○ **Novi rešilni avto dospel.** Ljubljanska rešilna postaja je že dolgo potrebovala nov rešilni avto, kajti dosedanj je bil spričo ogromnega prometa, ki ga je moral opravljati, večkrat odpovedal in je bil pogosto v popravilu. Dočim je pred leti še zadostoval en rešilni avto, saj je bilo tedaj le okrog 1000 voženj letno, sedaj ne zmaguje več, kajti samo letos je bilo nad 2300 voženj. Mestna občina je končno uvidela potrebo po novem rešilnem avtu in ga naročila. Novi rešilni avto je večerjad dospel v Ljubljano. Je to krasen izdelek trdke Avstro-Fiat. Motor ima 40 HP, šasija je specialno zgrajena s posebnim vhodom za zdravnika in posebnim za bolnike. Ima troje sedežev in eno ležišče, ki je na štirih vzmeteh. Tudi zveza med šasijo in zadnjimi kolesi je zgrajena tako, da občuti bolnik kar najmanj tresenja med vožnjo. Voz je kurjen in razsvetljen električno. Avto tudi po svoji zunanosti napravi kar najugodnejši vtis. Prepleaskan je temnomodro, ob straneh pa ima embleme mestne občine. Z novim rešilnim avtom bo ustrezno ne samo prebivalstvu Ljubljane, temveč prav gotovo tudi vseh Sloveniji, kajti ljubljanskega rešilnega avtomobila se poslužujejo in ga kličejo v najoddaljenejše kraje. Letno naraste število voženj za okrog 300. Stari rešilni avto je sedaj v popravilu in prihodnje dni pride zopet v promet. Z dvema rešilnima avtomobiloma bo ljubljanska rešilna postaja shajala dolgo časa in je vsaj za do-gledno dobo ta problem rešen.

○ **Koncert učiteljskega zbora.** V ponedeljek, dne 7. januarja 1929 se bo vršil v Unionu v Ljubljani koncert učiteljskega zbora. Obsegal bo samo najnovejše pesmi slov. in hrv. skladateljev, večinoma rokopisne skladbe, ki jih sploh še ni pel noben zbor. Na sporedu bodo skladatelji Škrjanc, Kogoj, Adamič, Grgošević in Stolzer-Slavenski. Pel bo mešani in ženski zbor a capella, ženski s klavirjem in orkestrom. Vstopnice bodo na razpolago v **unionski trafiki** od srede 2. januarja dalje. Cene običajne. — Pevski zbor se bori z največjimi težavami, a pripravlja poleg tega še turnejo po glavnih mestih našega juga, bo imel nekaj koncertov po naših mestih po deželi in drugi koncert s popolnoma novim sporedom v aprilu. Naj bi prijatelji lepe pesmi in idealnega prosvetnega dela pomagali zboru in ga podprli z razprodano dvoran!

○ **Ravnateljstvo mestnega vodovoda in elektrarne** opozarja občinstvo, da ni nihče uslužbenec mestnega vodovoda in elektrarne upravičen pobirati po hišah noveletne darove. Baže so se pojavili nepoklicanci, ki prosjajo v imenu omenjenih uslužbencev.

○ **Na izrednem obnem zboru Jugoslovanskega društva** za proučevanje angleškega jezika je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik dr. Leonid Pitamic, univ. profesor; glavni tajnik dr. Ferd. Majaron, odvetniški kandidat; tajnica Fanny S. Copeland, lektorica; namestnik tajnikov Alojzij Lenarčič, vladni konc.; blagajnik Zdenko Švigelj, odv. kandidat; gospodar dr. Marius Rebek, univ. prof.; odborniki: gospa Asta Vodopivec, soproga velikega župana; dr. Pavel

Brežnik, prosvetni referent in dr. Minarž, primarij. Društvena čitalnica je članom na razpolago vsak dan izveniš ob sobotah od 7 do 8 zvečer; društveni sestanki pa se vrše redno vsako sredo ob 9 zvečer istotam.

○ **Božičnica v Rokodelskem domu**, Komenškega ulica 12, bo na Novega leta dan 1. januarja ob pol 8 zvečer. Spored: 1. Beethoven: Sveta noč, moški zbor. 2. Dr. Kimovec: Zoročenka, moški zbor. 3. Svetek: Pod noč, moški zbor. 4. Hajdrih: Slovo od lastovke, moški zbor. 5. Tamburaške točke. 6. Božična igra v treh dejanjih: Pastirji in kralji. Priredil Fr. Rihar. Režiser B. Pengov. Predprodaja vstopnic bo na Novega leta dan od 10 do 12 dopoldne v Rokodelskem domu in zvečer eno uro pred pričetkom prireditve pri blagajni.

○ **Sv. maša po pokojnem Fr. Keršiču** iz Vodmata se bo darovala na novega leta dan ob 7 v cerkvi sv. Petra. Odbor Šentpeterskega prosvetnega društva vabi člane, da se te sv. maše udeležijo in se spominjajo pokojnega tovariša.

○ **Tradicionalna prireditev »Jadranske Straže«** v ljubljani v slovenskih nošah 12. januarja ob pol 9 zvečer v veliki dvorani Uniona bo, kakor vse kaže, tudi letos ena najbolj zanimivih in najbolj prisrčnih zabav v sezoni. Med vsemi našimi prijatelji ter ljubitelji prelepega jadrana vlada veliko zanimanje za prireditev. Posebej se opozarjamo na smiselno dekoracijo dvorane po načrtu slovenskega umetnika.

○ **Po svetu brez nog.** Včeraj dopoldne so radovedni ljubljanci obkolili pred magistratom čudnega moža v cowboyski obleki, s širokim skavtskim klobukom na glavi in vsega pokritega z medaljami. Mož je imel mesto nog proteze, napolnjen z širokimi hlačah. Bil je sloviti svetovni potnik mr. Pernot, bivši francoski letalski častnik, ki je med svetovno vojno zbil na tla nešteto nemških letal, končno pa je v Dobrudži padel z letalom na tla in prišel težko ranjen v nemško ujetništvo. Tu so mu amputirali obe nogi. Pred leti se je mož odpravil na potovanje peš po svetu — s protezami in leseno palico, ki mu služi za oporo. Prehodil je že vse celine razen Afrike ter odhaja sedaj preko Ljubljane v Italijo, odkoder odide v Alžir in nazaj v Francijo. V Jugoslavijo je prišel iz Romunije, kjer je obiskal svoje nekdanje bojišče ter je nato odšel v Jugoslavijo, kjer je obiskal več mest, nazadnje Zagreb in Ljubljano. Dasi so naši ljudje svetovnih potnikov že sili, vendar so napravili pri tem izjemo in ga obilno obdarovali in mu odkupili precej razglednic. Mož ne zna niti besede kakšnega slovenskega jezika, njegovo ime in namen potovanja pojasnjujejo tablice v več jezikih, ki jih drži kot prapor pred seboj. Za dane mu darove le pokima v zahvalo. S seboj nosi debelo knjigo s podpisani odličnikov, ki jih zbira po vseh mestih. Na ljubljanskih ulicah je, kakor rečeno, vzbudil mnogo pozornosti in so nekatere ženske celo jokale ob pogledu na tega lepega fanta, ki je brez nog, pa se le upa peš po svetu.

○ **Vlom v mesarsko barako.** V mesarsko stojnico Ivana Starina v Rožni dolini je v noči na soboto vlomil neznan ljubitelj pečenke. Mož je odnesel le za okrog 50 Din drobiža in nekaj suhega mesa v vrednosti 20 Din. V stojnici je bilo tudi precej svežega mesa, katerega pa se vlomilec ni dotaknil.

○ **Pokvarjena mladina.** K nekemu klepar-skemu mojstru sredi mesta sta prišla dva mlada fantiča in sta prosila mojstra, naj jima izstavi potrdilo, češ, da prodajata zanj kovine. Imata namreč, sta pripovedovala mojstru, več bakra, pa bi ga rada spravila v denar. Mojstru se je to čudno zdelo in je poslal skrivaj po stražnika, ki je oba fantiča aretiraj. Dečka, ki sta se seznanila pri gledanju detektivskih filmov v kinematografih in se tam navdušila za tatinski posel, sta priznala, da sta baker ukradla v vojašnici vojvode Mišiča. Oba sta tudi kradla po cele vreče premoga na kolodvoru in ga prodajala. Za enkrat bosta morala s tatvinami prenehati, ker so ju malo »zašili«.

○ **VESELO NOVO LETO** želi gostilna pri »Tičku na gričku«. Na novega leta dan zjutraj svež golaš. Na svidenje!

○ **SILVESTROV VEČER** priredi **persko društvo »SLAVEC«** v Mestnem domu ob 20. Petje, godba, komični nastopi, alegorija.

○ **PRANJE, svetlolikanje ovratnikov in vse perilo, kemično snajenje oblek:** Šimene, Kolodvorska 8.

Silvestrov večer

v novem salonu pri JERNEJU na Sv. Petra cesti

Godba!

Prosta zabava!

Pristna vina. Dobra kuhinja

Maribor

○ **K volitvam v mariborski okrajni zastop.** Poročali smo že, da je okrajno glavarstvo potrdilo obe kandidatni listi SLS — za levi in desni dravski breg. Tudi socialistična lista je potrjena. Pač pa obstoja, kakor izve-mo, velika nevarnost za kandidatno listo KDK, ki je okrajno glavarstvo radi nekega ponarejenega podpisa najbrže ne bo moglo potrditi.

○ **Oblastni denarni zavod** je dobil primerne prostore na Trgu svobode 3, v Pučelj-Rossmanovi hiši. S poslovanjem prične takoj, čim se bodo uredili poslovni lokali.

○ **Akademski maša** s pridigo za izobrazbeno se danes vrši ob običajni uri; na Novega leta dan akademske maše ne bo.

○ **Silvestrov večer** ima jutri v dvorani Zadržne gospodarske banke slov. pevsko društvo Maribor. Spored je zelo pester. Pričetek ob 20. Poskrbljeno bo za vse. Vstopnina 5 Din.

○ **Silvestrovali** bodo letos naši nižji poštni in brzojavni uslužbenci v restavraciji pri Treh ribnikih. Za Silvestrovo naših vrlih poštarjev vlada med občinstvom veliko zanimanje. Vstopnine ni.

○ **In to naj bi bili zastopniki delavcev?** V predvčerajšnji tajni seji občinskega sveta so predlagali zastopniki SLS, naj bi se vozne olajšave pri mestnem avtobusnem podjetju, ki so predvidene za delavstvo in dijaštvo, uvedejo že s 1. januarjem. Po tem predlogu bi imeli delavci in dijaki 50% znižanje za vožnjo pred osmo uro, če vzamejo vsaj 25 kart me-

sečno. Tedaj pa so vstali naši sociji, ki pravijo, da so zastopniki delavstva, in izjavili, da se ta zadeva še ne more rešiti, ker se mora obravnavati v javni seji. Tako se je radi kaprice socijalistov morala rešitev te zadeve za nekaj časa odložiti, na škodo dijaštva in predvsem — delavstva.

○ **Nikdar več** ne pojdejo ljudje našim socijem na led. Še prav dobro imamo v spominu kak silovit hrup so dvignili, ko so se pričele graditi hišice v obeh delavskih kolonijah. Nič jim ni bilo prav. Šuntali so preko svojih lističev neprestano in z gnusnim potvarjanjem dejstev. Nekateri so res nasledili in niso marali pristati na podpis pogodbe z mestno občino. Sedaj pa se je zgodilo, da so nekaterim izmed teh hišni posestniki tako občutno zvišali najemnino za Novo leto, da v znatni meri presega tozadevne odplačilne obveznosti interesentov, ki so podpisali pogodbo z mestno občino glede delavskih hišic v obeh kolonijah in ki se niso dali zapeljati po naših socijih. In še pred nedavnim so se oglasile nekatere stranke pri merodajnih činiteljih in zaprosile za hišico, češ, da so se svojčas prijavile, samo podpisale niso. Hišice pa so se seveda oddale drugim interesentom, ki si tako rekoč v mesečnih oz. letnih obrokih odplačujejo hišico. Zapeljani reveži pa bodo z novim letom plačevali še višjo najemnino, za mnogo, mnogo slabša stanovanja, kjer ne bodo nikdar gospodarji. In zato čisto po pravici kolnejo naše socije, ki jim je blagobit ljudstva deseta briga. **Nikdar več na led**, pravijo in se rotijo, ko so prebridko spoznali usodopolnost hujšakaše pisarije naših socijev.

○ **Katoliški akademikom.** članom kat. akad. kluba Panonije. Na Novega leta dan ob 10 dopoldne sestanek v banki. Razpravljale se bodo nekatere važne društvene zadeve. Obvezno.

○ **Božičnica** ima na Novega leta dan Katoliška omladina. Prireditev se vrši v Omladinskem domu ob 17. Na sporedu tudi božična igra: Na Betlehemskih poljanah!

○ **Ljudsko gibanje** v stolni župniji izkazuje za leto 1928 sledečo sliko: rojenih 428 oseb (lansko leto 134), umrlo 161 oseb (lani 119), porok pa 97 (lani 81). Prirastek na rojenih in umrlih gre na račun porodišnice, ki se je otvorila pred letom dni.

○ **Nočno službo** ima tekoči teden Königova lekarna pri Mariji Pomagaj na Aleksandrovi cesti.

○ **Iz krogov hišnih najemnikov** smo zvedeli, da nameravajo nekateri hišni posestniki zvišati z Novim letom najemnino, ki presega v mnogih slučajih že sedaj zlato pariteto. Opozarjamo merodajne činitele na ta pojav, ker posamezne akcije proti povišanju najemnine v teh slučajih itak ne zaležejo ničesar; apeliramo pa obenem tudi na uvidevnost hišnih posestnikov s pohvalnim priznanjem tistim hišnim posestnikom, ki jih pri do-ložanju najemnine vodijo socialni in človekoljubni oziri.

○ **Policijske zadevščine.** V času od 22. do 28. decembra 1928 beleži situacijsko poročilo po-veljstva tukajšnje varnostne straže 22 aretacij in sicer radi suma tatvine 1, goljufije 1, telesne poškodbe 1, tajne prostitucije 1, potepuštva 7, vlaču-garstva 1, propovedanega povratka 2, beračenja

1. razgrajanja in pretepa 6, nevarne grožnje 10, Razen tega se je nakopičilo 72 prijav radi običajnih prestopkov.

○ **Večer humorja in komike** priredi v petek, dne 4. januarja, tukajšnja Ljudska univerza. Predava znanstveni pisatelj dr. Höller.

○ **Poreke.** V zadnjem tednu so se poročili: Rudolf Zitterschlager, žel. uradnik, z gđ. Imeno Zolnirjevo, uradnico; Ivan Osojnik, kovač, z gđ. Franciško Škerbinekovo, pesenikovo hčerko; Franc Rebernik, pek, z gđ. Vladislavo Vilherjevo, učiteljico; Franc S. nnewald, z gospo Antonijo Vrhovo, zasebnico; Josip Kaluder, čevljar, z gđ. Margareto Severjevo, zasebnico; Josip Černetič, trgovec, z gđ. Marijo Lesjakovo, bančno uradnico; Ivan Soss, trgovec, z gđ. Dragico Tintovo, zasebnico; Mihael Rožman, sofer, z gđ. Ano Ulerjevo, šiviljo; Herman Wutti, lovec, z gđ. Alojzijo Peheleino, šiviljo; Anton Videčnik, paznik, z gđ. Amalijo Olupovo, kuharico; Karel Jovič, mizar, z gđ. Ireno Glihovo, zasebnico; Josip Arndstatter, brivec, z gđ. Štefanijo Bizjakovo, šiviljo ter Ivan Skorec, zasebni uradnik, z gđ. Josipino Senekovičovo, šiviljo.

○ **Ure, zlatino, srebrnino, NA OBROKE BREZ POVIŠKA, samo pri M. ILGERJEV sin, urar, Maribor, Gosposka ulica.**

○ **PRI PRESTOPU V NOVO LETO** želim vsem cenjenim odjemalcem obilo sreče, zdrave in zadovoljstvo. KARO, Maribor.

Celje

○ **Silvestrov večer** priredi v ponedeljek 31. decembra ob 8. zvečer celjska Krekova mladina v vseh gornjih prostorih Narodnega doma. Za zabavo je poskrbljeno. Opolnoči noveletna alegorija. Ves večer svira celjska železničarska godba. Vstopnina je Din 5. Preskrbljeno je za dobro in ceneno postrežbo.

○ **Gledališki abonma.** Priglasilo se je že lepo število abonentov, kar vsekakor priča o zaupanju, ki so ga dobi i Celjani do marib. gostovanj. Vendar so vsi priglasniki reflektanti le na parterne se-deže, dočim se za lože ni priglasil doslej nihče. Stavilja se do znanja, da pride do abonmana samo tedaj, če se priglasijo tudi za lože vsaj še toliko abonentov. Poročilo so zelo ugodni.

○ **Solopovski tečaj** gosp. učitelja Josipa Se-gule na Glasbeni matici v Celju se z novim letom zopet nadaljuje. Prijave sprejema ravnateljstvo šole.

○ **Plačilo občinskih davščin** in naklad. Mestni magistrat celjski naznanja, da zapade dne 1. ja-

V praznikih

naj si cenjeno občinstvo ogleda krasno prenovljeno gostilno

P. Košak, Krekov trg.

Posebno pa priporočam cenene-mu občinstvu izvrstna domača vina priznana prvih vinogradni-kov. Keglišče še nekaj dni v tednu na razpolago.

Silvestrov večer

Restavracija ★ Hotel Union

Godba

K. Rist

nuarja 1929 v plačilo prvi obrok občinskih davščin na vozila in naklad (8% najemniški vinar, 2% kanalska pristojbina in 12% vodni vinar) za leto 1929. Stranke se pozivljajo, da poravnajo zapadle zneske najkasneje do 15. februarja 1929 v izogib ekskutivnemu postopanju.

»Cerkvena miš. Ko je na Šentjanževo okoli 4. popoldne prišel v Marijino cerkev ondodni cerkovnik Martin Trtnik, je zapazil že od daleč nerednost pri nabirani pušici na levi strani pod korom. Pri natančnejšem ogledu je ugotovil, da je skušal nekdo puščico s silo odpreti in se kajpak polastiti milodarov. Pa neprimerno ni šlo po sreči. Puščica je namreč tako močno zaklenjena, da ni mogel, čeprav je očividno imel na razpolago kovinasto pripravo, odstraniti pokrova puščice. Pač je odstranil žabnico, a pokrov se zaklepa z angleškim ključem in tu se je njegov zločinski posel očividno ustavil ali pa ga je kdo prebral. Kljub temu je pa na puščici sami povzročil okoli 100 Din škodo.

»Kdo je našel? Zasebnik V. K. je šel na Šentjanževo na veselico mestnih prostovoljnih gasilcev v gostilno pri »Zelenem travniku«. Okoli tri četrti na 12. ponoci je zapazil, da mu je izginila njegova listnica z Din 920 in še nekaterimi manj vrednimi papirji. Če mu je ni kdo sunil, jo je gotovo izgubil in nekdo jo je moral najti. Če jo je, naj jo vrne celjski policiji.

Dopisi

Moste pri Ljubljani

Prelaz čez tr dolenske železnice na Zaloški cesti je nujno potreben razširitve. Takrat, ko se je gradila železnica, je morda prelaz v tej širini zadostoval, a od tedaj se je pomnožilo prebivalstvo na močvirski strani železnice za nekaj tisočev, ki imajo vsak dan opravke v mestu in se je zaradi tega promet na cesti izredno pomnožil. Zlasti v jutranjih in večernih urah ter ob tržnih dnevih se gnetejo skozi prelaz ljudje, živali, biciklisti, vozovi in avtomobili, da je vsak hip mogoča kakšna nesreča. Promet je oviran tudi po mestni mitnici, ob kateri se morajo ustavljati vozila. Zato je treba prelaz razširiti na tako širino, kakor jo ima cesta s hodniki. Tako se ne bo treba pešcem gibati med vozili ter bodo v smeri hodnikov hitreje in varneje prehajali preko tira. Pravijo, da je občina že večkrat zahtevala razširitev, pa brez uspeha. Svarna potreba za razširitev je očitna, o tem se pač ni treba šele razgovarjati; ako pa kdo nameroma ovira, je treba tako obzornost streti. Ker je v interesu prebivalstva naše občine kakor tudi ljubljanske, ni dvoma, da je razširitev v kratkem času mogoča, ako se le naše županstvo in pa ljubljanski magistrat za to zadevo zares zavzame.

»Popravite cesto s hodniki! — Res je, da je glavna cesta takoj ob železniškem prelazu s hodniki vred, v dolžini nekdanje Prusikove hiše, skrajno slaba. Tega seveda ne čutijo oni, ki razpolagajo z vozovi in avtomobili, pač pa ubogi pešci, ki hodijo po blatu in lužah. Vemo, da ne bo še tako kmalu asfalta in granita na naših cestah, pomagano bi pa nam bilo, ako bi se cesta večkrat in dovolj nasula in nasuje tako hodniki. Napačno je, ako se na hodnik nasuje samo drobna peska, ki takoj zgine v blatu, temveč je tam treba najprej dovolj debelega gramoza, na katerega se napelje šele drobni pesek. Le tako bomo dobili hodnike, ki bodo tudi ob slabem vremenu uporabljivi.

Več luči! — V Vodmatski in Društveni ulici prišli samo po ena žarnica, v Poljski pa celo nobena. Ali bi pričel proračun res iz ravnosti, ako bi se oskrbelo v teh treh ulicah nekoliko več luči?

Ježica pri Ljubljani

Silvestrov večer bo jutri, v ponedeljek priredil tukajšnji Orel. Na sporedu je šaljiva igra, več pesmi, deklaracij, točevadba, govor in kupleti. Prireditelje se prične ob 8 zvečer v Društvenem domu ter se vstopnice dobe že danes popoldne v domu.

»Telefon na občini smo pretekli teden dobili. S tem je občinska pisarna lahko vsak čas telefonično zvezana z Ljubljano, kar je precejšnje važnosti in koristi za naš kraj, pa tudi za različne ljubljanske urade.

Danes se postavlja od farne cerkve, faranov in cerkvenih orgel tukajšnji organist Tone Mazovnik. Letos bi bil sicer praznovan 10letnico svojega orgljanja na koru in svojega cerkvenega pevskega zbora, ki ga je izvežbal po splošnem priznanju do največje populnosti, ki jo more podeželski zbor doseči. Za razvoj pevske umetnosti na Ježici ima odhajajoči organist lepe zasluge, ki mu jih vsakdo rad priznava. Svoj čas je zelo vneto vodil poleg cerkvenega zbora še zbor pevskega odseka prosvetnega društva in še prej moški pevski zbor Orla. Šele zadnji čas so ga razmere prisilile, da je pustil vse in se posvetil le cerkveni glasbi in svojemu cerkvenemu zboru. Priredil je z njim celo lepo uspehi cerkveni koncert.

Jesenice

Silvestrov večer bomo praznovali v društvu. Na sporedu so kupleti, burka, šaljivi prizori, orkester itd. Preskrbljeno bo tudi za topla in mrzla jedila in dobro pijačo.

Grozilna pisma še vedno prihajajo. Orožniška postaja jih ima že cel kup. Pisma so večinoma od dana na ambulančno pošto v vlaku. Ljudje so v

„KAVARNA CENTRAL“
na Silvestrovo ob 4 uri zjutraj
odprta. Priporoča se vinočič in
domače kolone

DIAMANT

Poslovne knjige amer. journal, registratorje, ter vse vrste

koledarjev priporoča **M. Tičar**

Ljubljana, Selenburgova ul. 1, in Se. Petra c. 26.

Velika izbira

volnenega blaga, barbenila in baržuna v trgovini
J. ŠIP ŠLIBAR, LJUBLJANA, Stari trg 21

Vsakovrstne ure, platina in srebrnina po nizki ceni pri

L. Vilhar, urar

Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 36

ANGINOL-TABLETE

so najboljši sredstvo proti prehlajenju in kašlju. — Dobri se v vsaki lekarni

trajnem strahu, da ne bi zločinec izvršil svojih groženj. Na sveti večer so mnogi, ki bi šli radi k polnočnici, ostali doma in stražili.

Tržič

Škod zaupnikov, somišljenikov SLS se je vršil preteklo nedeljo. Dvorana Rokodelskega doma in še obe predstobi sta bili polni poslušalcev. G. nar. poslanec Brodar nam je podal sliko politike v državi, g. oblasni predsednik dr. Natlačen pa nam je očrtal dela in načrte oblasnega odbora. Takih sestankov si še želimo. Zaupnice našim voditeljem so bile soglasne in prisrčne.

Radio. Ta beseda je bila letošnje božične praznike nešteto krat izgovorjena v Tržiču. To pa zato, ker so člani našega prosvetnega društva oskrbeli večerni program na Štefanovo za ljubljansko postajo. Menimo, da so jo dobro odrezali. Vsaj taka je splošna sodbja Tržičanov, ki so sedeli ta večer kar na gosti pri vseh radijih Tržiča in okolice.

Nov radio-aparat dobil je teh dneh dvorana Rokodelskega doma. Aparat bo prvovrsten in bo pač mnogim ustrezen.

Pekopali smo ob velikanski udeležbi na Štefanovo najstarejšega Tržičana g. Janeza Mehlta. Neštete je izučil čevljarске obrti. Godba in pevec prosv. društva sv. Jožefa so ga častno spremljali. Rodil se je g. Mehle leta 1839.

SK Tržič sklicuje z ozirom na sestanek zimskošportne sekcije SKT z dne 22. dec. t. l. in na podlagi pravil SKT čl. 9 izredni občini zbor na četrtek 3. jan. 1929 točno ob 8 zvečer v kavarni Ja-

Univ. prof. dr. Kušej:

Nekaj pripomb k zakonskem načrtu o srbski pravoslavni cerkvi

Prvočni osnutek zakona o srbski pravoslavni cerkvi, ki je bil že l. 1926 narodni skupščini predložen, potem pa zopet umaknjen, je bil tudi v krogih katoliškega duhovništva v Sloveniji in na Hrvaškem dobro znan. Njegova glavna določila so prikazana v 2. izdaji mojega Cerkevnege prava str. 678 ss. Ta načrt je sedaj izmenjen po novem zakonskem predlogu, vstvarjenem po zahtevu belgajskih novin v sporazumu med cerkvenimi predstavništvom in kraljevo vlado.

S podrobnostmi novega osnutka se danes ne nameravam baviti, nego se hočem dotakniti samo dveh, danes v ospredju javnega zanimanja stojičih točk, namreč 1. cerkvene imovine in 2. verskega pouka v šolah.

1. Čl. 2 veli: Srbska pravoslavna cerkev izpoveduje javno svoje versko učenje in vrši javno svoje bogoslužje. — Ona samostojno upravlja in urejuje svoje cerkveno-verske posle, upravlja svobodno svojo imovino in razpolaga z njo, s fondi in ustanovami, v mejah tega zakona in cerkvene ustave. — Imovina srbske pravoslavne cerkve služi samo cerkvenim svrham in se ne sme pod nikakim vidikom odvzemati in tudi ne v druge svrhe uporabljati. — Razlaščenje cerkvene imovine v obtem interesu je dopuščeno samo na osnovi zakona proti polni odškodnini.

Nekoliko dni, predno sem prejel načrt iz Beograda, je izšla v Slovenskem Pravniku (1928, štev. 11/12, str. 246 ss.) moja razprava z naslovom: Ustavne meje agrarne reforme s sledečimi zaključki:

a) Razlastitev v smislu čl. 37 drugi odstavek (ekspropriacija v javnem interesu), kakor pri gradnji železnice in cest, regulaciji mestnih ulic i. p.) in čl. 42 ustave (kolonati v Dalmaciji) zadene tudi cerkveno imovino. Ker je pa cerkvena imovina ustanovna imovina in ker so občestvene ustanove po čl. 38 drugi odstavek ustavno priznane, mora v primeru razlastitve po čl. 42 odškodnino cerkvi dati država.

b) Čl. 43 ustave, ki načelno ureja razlastitev v socialne svrhe (agrarne reforme), se nanaša samo na kapitalistično veleposel. Ker so cerkvena posestva ustanove z občestvenim namenom, se morajo iz agrarne reforme izločiti.

c) Po čl. 41 so cerkveni gozdni kompleksi kot last samoupravnih teles od razlastitve ustavno izvzeti.

V osnutku je torej za pravoslavne cerkev priznana vse to, kar sem jaz trdil glede cerkvene imovine v obče. Ker pravoslavna cerkvena imovina nima kolonov, je mogoče njena posestva razlašati samo v interesu javne uprave, t. j. v obsegu nujne potrebe na podlagi zakona in proti polni odškodnini. Ekspropriacija v interesu poselincev potom agrarne reforme je nedopustna.

Srbski pravoslavni cerkvi je v osnutku slovesno priznana svojstvo samoupravnega telesa. Iz tega sledi, da njene šume niso »privatni gozdni kompleksi« v smislu čl. 41 ustave in da se ji vsled tega ne smejo odvzeti.

To pa, kar velja za pravoslavno, mora veljati ravno tako za katoliško cerkev. Tudi glede nje je agrarna reforma protiustavna, tudi njeni gozdni kompleksi morajo ostati neokrnjeni, ker so last samoupravnega telesa.

Po čl. 10 pokriva cerkev svoje potrebe: z dohodki iz skupne imovine ter iz imovine poslovnih cerkvenih institucij; s cerkvenimi davki in taksami; s posebnim obdačenjem samostanskih in cerkveno-občinskih posestev; z drugimi prihodi kakor volili in darili; končno z državno pripomočjo po čl. 12 ustave.

1 Cerkevno ustavo bo po čl. 27. sklenil sv. arhijerejski sabor, potrjena bo s kraljevim ukazom na predlog ministrskega sveta in bo imela zakonsko moč. Obsegala bo predpise o organizaciji in bo izdana najdalje v roku treh mesecev računanih od dneva, ko stopi ta (osnovni) zakon v moč.

2 Glej v tem oziru mojo prej citirano razpravo v Sl. Pravniku.

vornik s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, tajnika in blaginika. 2. Poročila načelnikov sekcij. 3. Služajnosti. Glasovalno pravico ima vsak, ki je poravnal članarino za leto 1929 v znesku 12 Din. Članarina se bo pobirala tudi pred začetkom običnega zbora. Prosi se obilne udeležbe vseh prijateljev SKT, posebno pridejo v poštev oni faktorji, ki imajo smisel in ki žele, da bo športni klub z njih pomočjo in nesebičnim delom oživel, uspeval in na ta način dosegel ono mesto v Sloveniji, ki mu pritiče.

Žužemberk

Naš zdravnik g. dr. Pavločič nas z novim letom zapusti, ker se preseli v Ljubljano, kjer bo v družbi z dr. Vrčonom in dr. Furlanom izvrševal privatno zobozdravniško prakso. Težko ga bomo pogrešali. S svojo veliko spretnostjo in ljubeznivostjo si je tekom let tukajšnjega bivanja tako osvojil srca ljudi, kakor doslej še noben zdravnik. Zlasti so ga bili ljudje veseli, odkar se je na Danaju specializiral za zobe, ker je ravno v tem oziru pri nas, ki smo tako daleč od železnice, velikanska dobrota domač zobozdravnik. Dal Bog, da dobimo kmalu njega vrednega nemestnika!

Vič. V Društvenem domu na Glinah se vrši Silvestrov zabaven večer v ponedeljek dne 31. decembra pri pogrnjenih mizah s sledečim sporedom: godba, petje, komični film in dramatični prizori. Začetek ob pol 8 zvečer.

vršijo to dolžnost posebni veroučitelji, učitelji ali druge sposobne osebe, vsi pravoslavne vere, katere postavlja na predlog eparhijskega arhijereja (episkopa) pristojni minister (čl. 10).

Tudi ta določila ne potrebujejo nikakega podrobnega komentarja in je dovolj, da jih javnost pozna. Naši poslanci jih bodo lahko primerjali z osnutkom zakona o osnovnih šolah.

Tehnika

Tabele in primeri za presojo in dimenzijoniranje železobetonskih konstrukcij. Sestavljen inž. Rudolf Škof, oblašteno avtorizirani gradb. inženjer in profesor Tehniške srednje šole v Ljubljani. Založba in tisk tiskarne Maksa Hrovatina. Ljubljana, 1928, 40 strani. Cena 36 Din. Naroča se pri avtorju. Pod tem naslovom je izšla pravkar knjižica, ki bo brez dvoma zelo dobro došla vsem, ki se pešajo v gradbeni praksi z dimenzijoniranjem in z izvršitvijo vsakdanjih železobetonskih konstrukcij. Kakor avtor sam navaja v svojem predgovoru, je knjižica namenjena predvsem stavljenikom, zidarskim mojstrom in tehnikom za prakso ter tudi kot učni pripomoček za šolo. Delo vsebuje tabele za računanje plošč in nosilcev, rebrastih plošč, navadno armiranih stebrov, spiralno armiranih stebrov ter tabele za ploščine okroglega železja. Med temi so zbrane vse one tabele, ki zadoščajo za presojo in dimenzijoniranje teh konstrukcij, brez katerih se ne gradi danes še skoraj najprimitivnejša zgradba. Tabele so priključene navodila in primeri, ki na raznih konkretnih slučajih pojasnjujejo uporabo tabel; za mnoge primere so izdelani tudi armaturni načrti, tako da tudi v tem oziru nudijo navodila za vse one, kar je potrebno za pravilno izvršitev s konstruktivne strani. Ob koncu so še podana načelna pravila za izvršitev železobetonskih stropov kakor tudi dopustne napetosti betona. Ker tabele upoštevajo že osnutek novih predpisov za betonske in železobetonske konstrukcije, kateri osnutek je bil odobren od Udruga jugoslovenskih inženjerov in arhitektov, bi bilo želeli, da bi segli vsi stavbeniki in zidarski mojstri čimprej po te knjižice, ki jim bo prihranila pri konstruiranju železobetonskih konstrukcij mnogo truda in časa. Vsa, kdo, ki se bo hotel okoristiti s tem delom, bo hvaležen neumornemu avtorju za njegov trud in stremljenje, da je potem te knjižice napravil računano enostavnih železobetonskih konstrukcij dostopno tudi širšemu krogu naših domačih stavbnih obrtnikov.

Za 8 Din 4 Dni

(Izpred sodišča.)

Šprienikov Janez je čuden birt. Za Krिमom neke ima gostilno, še dosti dobro mu cvele kupčija, le denarja Janez hraniti ne zna. Poleti je nekdo dal večjo vsoto v malo škafčico ter jo položil v klet. Sicer je klet ponoči zaklenil, toda kljub temu se je nekdo polakomnil denarja. Bil je to navihani Boleslav, ki je prejšnji dan navrtal zadnja vrata kleti in na zapiralo napeljal vrvi. Ko je Janez hišo in klet zaprl, je Boleslav na fin način odprl vrata, potegnil za pripravljeno vrvič ter tako prišel do škafčice z denarjem. Tistikrat je bilo v škafčici 858 Din in glejte: Boleslav jih je vzel samo — osem... Drugo je vse pustil in odšel. Pa še za teh osem dinarčkov je šele čez dolgo priznal in dodal, da je tudi te koj zgubil. Ker mu niso mogli dokazati tatvine za vso vsoto, ampak le za 8 Din, je dobil Boleslav le 4 dni zapora.

S „palčko“ po glavi

(Izpred sodišča.)

Fantje iz Mlačevega in iz Slivnice so si prišli navzkriž. Cisto enostavna zadeva: fantje iz Mlačevega hodijo v Slivnico k dekletom v vas in slivniškim fantom to ni všeč. Za malo se jim zdi, ker jih dekleta sploh marajo, za domačine se pa ne zmenijo. Pa so se nekega večera fantje srečali za vasjo. Ze prej v gostilni so se bili prepirali in spoprijeli, pa jih je gostilničar pomiril. Zdal pa ni bilo nobenega zadržka več in France, ki je znan pretepač in nasilnež, je zbil z enim zamahom Kenetovega Vladka na tla. Vladko pa je učen in se je ročno pobral s tla in skočil v Francea. Zgrabil je klaftersko poleno s kupa ob cesti in je z njim Francea opazil po glavi, da je ta padel nezavesten na tla. Ko so videli nasprotnika na tleh, so priskočili še drugi trije in udrihali z vso močjo po ubogem, nezavestnem Franceu. Videli jih je pa skozi okno svoje hiše sosed Nace in njegova žena Špela. Pod težo teh dokazov govori Vladko o „palčki“, ki jo je vzel še od doma v gostilno; z njo je pobožal Francea in je nemogoče, da bi se bil od tega onesvestil. Ker pa je Vladko tak možak, da je bila njegova „palčka“ v preiskavi po njem priznan majhen pelenček, dejansko pa resničen kol, oziroma bat precejšnje teže in velikosti, je moral Vladko v ječo. Sedel bo 6 tednov, ter plačal vse stroške in 50 Din taksne.

Nikon več ribjega o ja. Ribje olje kvari že itak občutljivi žolodec slabih otrok

JEMALT

je prašek s prijetnim okusom. Uzijete ga kuhate ali raztopljene v mleku. Prirejen je s slanim eksraktom dr. Wadara in z garantiranimi 30% ribjega olja. V njem pa se ne občuti neprijeten okus in tudi ne duha po ribjem olju. J-malt je ugoden za vse tiste, ki ne morejo zauživati ribjega olja. — Dobite ga v vseh lekarnah in velikih omotih po Din 42— in v malih omotih po Din 25—

Pristne francoske pastilje

VALDA

proti prehladu, glavobolu, grižolu

Predajajo vse lekarnе in drogerije.

ROBORIN

čaj za žolodec in čiščenje krvi, uspešno sredstvo proti odelbeli, slabi prebavi, trajneju zaprtju. Dobiva se v vseh lekarnah. Proizvaja lekarna A. B. KO, ZAGREB, Illica 12

Vezati pakete
z motvozom Grosuplje
= lahko in hitro delo!

Brezžični odmev z Marsa?

Teorija Heavisidejeve plasti. — Planeti kot valovno zrcalo. — Večni radiofonski koncert.

Pred nedavnim so angleški in razni nemški listi poročali o poskusih s kratkimi valovi, ki so vzbudili splošno pozornost in katerih uspehi se nam zde nekako avanturistični. Baje se ni posreželo le pošiljati kratke valove na ogromne daljave v vsejmirje, temveč jih po izvršeni refleksiji na zemlji zopet sprejemati. Že dalje časa je od tega, ko je baje opazil neki norveški inženir, da je sprejel pri oddajanju nizozemske oddajne postaje na kratke valove Eindhovena nekaj časa po sprejemu signala isti znak še enkrat, četudi z jako zmanjšano jakostjo. To opazovanje ne bi bilo samo na sebi nič čudnega, kajti tak, večkrat se ponavljajoči prejem so popolnoma neoporečno opazovali že prej, o čemer so že pisali radijski časopisi. Pri poskusih prejema s kratkimi valovi iz Rio de Janeiro so opazili v Gellowu, da je dospel razven pravega sprejemnega signala približno eno sedmino sekunde pozneje nov znak, in sicer so izračunali, da medtem, ko je prvi znak dospel po najkrajši poti okoli zemlje od Rio de Janeiro v Gellow, da je drugi znak pretekel daljšo pot in v nasprotni smeri okoli zemlje. Še malo kasneje cirka eno tretjino sekunde po prvem je dospel še en znak, ki je napravil dvakratno pot okoli zemlje, kar je pokazal račun.

Ta čudni pojav razlagamo po teoriji Heavisidejeve plasti, ki jo dobimo kot verjetnostno teorijo tudi po drugih meteoroloških opazovanjih. Ta plast se nahaja v silnih višinah atmosfere, ki vpliva vseh svojih posebnih fizikalnih lastnosti na električne valove kot na krogelnem zrcalu, ki obdaja vso zemeljsko kroglo tako, da ovira električne valove pri svojem premočnem razširjanju in jih sili, da se na zemeljski površini in Heavisidejevi plasti ponovno odbijejo in tolikokrat napravijo pot okoli zemlje, da uniči absorpcija njih energijo. Na te znane pojave pa ne moremo opirati opazovanj norveškega inženirja, ker je označil časovne razlike med posameznimi ponavljajočimi se znaki kot znatno večje.

Norveški profesor Störmer je ponovno raziskal opazovanja in je ugotovil sistematične sprejemne poskuse na različnih mestih pri pošiljanju jake energije oddajne postaje na kratke valove v Eindhovnu. Faktičen rezultat je bil, da so dospel po normalnem signalu še nadaljnji znaki in sicer z zamudo 3—17 sek. Tega rezultata ni mogoče več razlagati z večkratnim potom valov okoli zemlje, gotovo pa bi morali razven omenjenih ponovitev opazovati še celo vrsto vmesnih ponovitev. Sklepali so, da so prodrli valovi globoko v vsejmirje in sicer na prehod do 5 milijonov km in da so se povrnilo na po izvršeni refleksiji na drugi Heavisidejevi plasti recimo zemlji podobnega nebesnega telesa. Ni treba, da se je izvršila refleksija na kakšnem drugem nebesnem telesu, temveč mogli bi tudi misliti, da se nahajajo v vsejmirju provodne plasti, ki se pomikajo in te valove odbijajo. Postanek teh plasti bi si mogli razlagati na različne načine. Podatki, ki so jih faktično objavili časopisi, so zelo skromni, in bilo bi dobro jih momentano sprejeti z neko rezervo. Vsekakor pa se pojavljajo vesti, ki trdijo, da je predaval profesor Störmer o teh poizkusih v norveški akademiji znanosti, kar je baje vzbudilo ogromno zanimanje. Trditev, da je profesor znan strokovnjak na polju visokofrekvenčnih tokov, najbrž ne bo odgovarjala resnici. Pač pa je raziskovalec na meteorološkem polju istega imena že dolgo poznan. Ta se je mnogo pečal z ekstremnimi visokimi atmosferskimi plastmi in pojavi severnega sija. Po mnenju profesorja Störmerja bi mogli baš ti poskusi podati točnejšo razlago o kakovosti vsejmirja in pojavih v njem.

Ti poskusi se zde v popolnem protislovju z dosedaj veljavnim mnenjem o razmerju elektromagnetnih valov napram Heavisidejevi plasti, kajti mislili so, da je ta plast neposredna, torej odbija valove. Ni pa bilo znano, kako dolge valove so uporabljali pri teh poizkusih. Kot, pod katerim se vračajo valovi, ki so prodrli do Heavisidejeve plasti, na zemljo, zavis od dolžine dotičnih valov in domnevajo, da se zelo kratki valovi (ca 10 m ali še krajši) sploh ne vrnejo, temveč da prodro plast, torej prodirajo faktično v vsejmirje. Za valove te dolžine torej ne velja omenjeno protislovje.

Ne moremo se čuditi, če so novice o teh dobljenih čudnih rezultatih s kratkimi valovi učinkovale pozitivno na fantastične narave. Potem, ko ne pozna brezžična zveza z drugimi planeti nobenih ovir več. Iz povratka valov iz prestora sledi, da izžarjeno oddajanje traja večno; moramo si namreč poiskati le primerno nebesno telo kot valovni reflektor, da moremo sprejeti današnji radiofonski koncert spet v enem ali desetih ali sto letih. Neglede na odprto vprašanje, ali moremo smatrati možnost takega večnega povratka kot brezpogojno razveseljivo, se zde take spekulacije gotovo prerane.

Dr. Fr. K.

Radio v šoli

Kakor so obširno poročali radijski časopisi so pred kratkim vršila v Londonu konferenca mednarodne radijske zveze (Union Internationale de Radiophonie s sedežem v Ženevi). V glavnem se zveza bavi s programi. Na tej konferenci je posebno pažnjo posvetila vprašanju uvedbe šolskega pouka potom radija. Prav zato so udeleženci posetili tudi londonsko predmetno šolo, kjer se podaja šolski pouk v glasbi potom radija. Člani zvezne konference so bili z doseženimi uspehi silno zadovoljni.

Ali bi morda bilo prežgodaj tudi pri nas začeti misliti na to, da bi se vsaj nekatera šolska

predavanja podajala potom radija? Veliko večja enotnost bi se s tem dosegla, delo bi se učitelstvu olajšalo. Ne maramo s tem ničesar vsiljevati, le želeli bi, da merodajni faktorji tudi pri nas začno o tem razmišljati. Može prakse, zlasti učitelji na deželi, naj pa povedo svoje mnenje, kako bi se to dalo izvesti in ali bi kazalo tovrsten pouk začeti uvajati tudi pri nas.

Valovne dolžine in antenska energija posameznih postaj.

Ljubljana 566 m, 2,5 kw. Zagreb 309,2 m, 0,7 kw. Praga 348,9 m, 5 kw. Varšava 1111 m, 10 kw. Katovice 422 m, 10 kw. Dunaj 517,2 m, 15 kw. Budapest 555,6 m, 20 kw. Toulouse 392 m, 3 kw. Berlin 484 m, 4 kw. Leipzig 365,8 m, 4 kw. München 535,7 m, 4 kw. Stuttgart 379,7 m, 4 kw. Bern 411 m, 1,5 kw. Milan 550 m, 7 kw. Rim 447,8 m, 3 kw.

Programi Radio-Ljubljana

Nedelja, 30. decembra: 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. — 8: Kmetijsko-gospodarsko predavanje, ing. Rado Lah. — 11: Radio-kvartet. — 15: Poskusno oddajanje petja na razstavi nagrajenih kanarčkov žlahtnih vrvicev. — 15.30: Silvester-radio, predava pisatelj Milčinski. — 16: Tercet Šiška. — 16.30: Reproducirana glasba. — 17: Vlomilec, komedija, izvajajo člani narodnega gledališča. — 20: Zbor UJU v Ljubljani poje: Adamci: Svatovski. Adamci: Vragova nevesta. Dr. Krek: Srbska narodna. Dr. Krek: Idila. Adamci: Narodna: Kaj delajo ptičke. Zgane: Cin, cin. Zgane: Didelduda. Lajovic: Zabe. Lajovic: Veseli koledniki. — 21: Radio-orkester. — 22: Poročila.

Ponedeljek, 31. decembra: 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 17: Radio-orkester. — 20: Silvestrov večer, recitacije, petje, godba, kupleti. — 22: Radio-orkester. — 23: Poročila.

Novo leto. — 1. jan. 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. — 11: Radio-orkester. — 15: Reproducirana glasba. — 15.30: Planinski spomini prof. Mlakar. — 16: Radio-orkester. — 17: Komedija: Univerzalni genij, izvajajo člani narodnega gledališča. — 20: Zbor Balahaj »Kremelj« poje ruske narodne pesni. Saljivi kupleti. Radio-orkester. — 22: Poročila.

Sreda, 2. jan.: 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 17: Radio-orkester. — 18.30: Pravljice, pripoveduje pisatelj Milčinski. — 19: Srbsko-ruska, poučuje prof. Mazovec. — 19.30: Značaj grške znanosti, predava vseuč. prof. dr. Bradač. — 20: Mandolina in mandola, igrajo ruski akademiki. — Radio-orkester. — 22: Poročila.

Četrtek, 3. januarja: 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 18: Češčina, poučuje konzul. uradnik g. Novak. — 18.30: Odbira plemenske živine, predava ing. Rado Lah. — 19: Italijanska, poučuje prof. Gruđen. — 19.30: Zgodovina Slovencev, predava prof. Kranjec. — 20: Slovenske narodne pesni, poje g. Banovec, član nar. gled. v Ljubljani. — Radio-orkester. — 22: Poročila.

Petek, 4. jan.: 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 18.30: Gospodinska ura, predava gđ. C. Krekova. — 19: Francoščina, poučuje dr. Leben. — 19.30: Varstvo spomenikov, predava dr. Stele. — 20: Citraški večer. — Radio-orkester. — 22: Poročila.

Sobota, 5. jan.: 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 17: Koncert Radio-orkestra. — 18.30: Delavska ura. — 19: Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik. — 19.30: Masaryk, vzgojitelj svojega naroda, predava vseučiliški profesor dr. Karol Oswald. — 20: Klavir in harmonij. — Vmesne točke poje kvartet »Ljubljance«. — 22: Poročila.

Nedelja, 6. jan.: 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 11: Radio-orkester. — 15: Lahka glasba. — 15.30: Planinski spomini prof. Janko Mlakar. — 16: Reproducirana glasba. — 17: Drama. — 20: Prenos opere. — 22: Poročila.

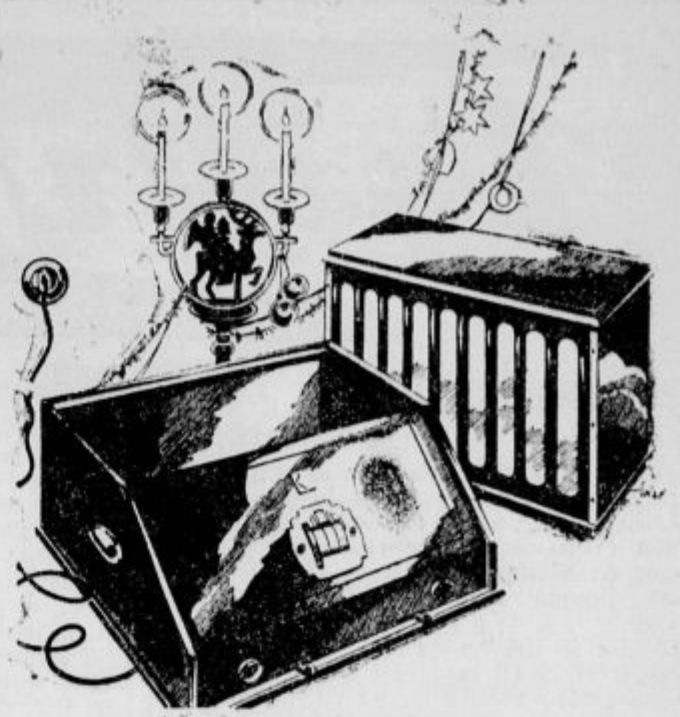
Drugi programi

Nedelja, 30. decembra.

Zagreb: 11 Koncert zagrebske filharmonije. — 17 Plesna glasba. — 20.35 Schubertov komorni večer. — 22 Prenosi iz inozemstva. — Praga: 13 Predavanja. — 16.30 Popoldanski koncert. — 19 Prenos Dvorakove opere »Armida«. — Varšava: 12.10 Simfonična matineja. — 17.20 Zgodovinsko predavanje. — 18 Koncert. — 20.30 Lahka glasba. — Katovice: 10.15 Služba božja. 12.15 Kvartet. — 15.15 Koncert varšavske filharmonije. — 20.30 Prenos iz Varšave. — Budapest: 10 Cerkevna glasba. — 12.15 Simfonični orkester. — 17.25 Vojaška godba. — 19 Drama. — 22 Ciganska godba. — Dunaj: 11 Simfonični orkester. — 16 Popoldanski koncert. — 18.10 Veseli terceti. — 20.20 »Music dialogi, petje. — Nato jazz. — Toulouse: 13.45 Koncert. — 21.30 Iz Bizetove opere »Carmen«. — Bern: 10.30 Pridiga. — 15.30 Orkester. — 20 Pravičljiva glasba. — 21.30 Orkester. — Berlin: 11.30 Orkester. — 15.30 Pravljice. — 16.30 Lahka glasba. — 20 Ruski teater. — 21 Narodne pesmi. — Leipzig: 8.30 Orgle. — 16 Minna von Barnhelm. — 17 Mešana glasba. — 19.30 Bachov božični oratorij. — 22.30 Plesna glasba. — München: 15 Recitacije. — 17 Kavarniška glasba. — 18.45 Koncert. — 20.05 Opereta »Lepa Helenac«. — Stuttgart: 15.30 Nordijski popoklan. — 20 Evropska plesna glasba. — Nato paradije. — Milan: 10.30 Cerkevna glasba. — 12.30 Kvartet. — 17.30 Orkester. — 20.30 Opera. — Rim: 10 Religiozna glasba. — 13 Trio. — 17 Koncert. — 20.45 Opereta »Deviška Suzanac«.

Silvester doma

Vesel zaključek in upanja poln začetek pri Radio-godbi iz vsega sveta. — S TELEFUNKEN 9 sprejmete vse evropske postaje v zvočniku. Samo en prijem — in Evropa igra za Vas!

Pustite si predvajati od Vašega Radio-trgovca nove Telefunken sprejemne aparate na izmenični tok in zahtevajte prospekte o Telefunken-ceveh in Telefunken-zvočnikih!

Telefunken 9 za baterijski obrat velja 7100 Din. Stavke zraven spadajočih Telefunken-cevi velja 500 Din. Telefunken-koncertni zvočnik Arcophon 3 velja 1385 Din.

TELEFUNKEN

Najstarejša izkušnja. — Najmodernejša sestava.

Ponedeljek 31. decembra.

Zagreb: 13.15 Reproducirana glasba. — 17.30 Kavarniška glasba. — 20.30 Stare in nove hrvatske božične in novoletne popevke. — 21.30 Kabaretski večer. — Praga: 12.30 Opoklanski koncert. — 17.30 Srbsko-ruska. — 20 Komedija. — 22 Silvestrovanje. — 24 Polnočno zvenenje. — Varšava: 16.30 Program za deco. — 18 Plesna glasba. — 20.20 Večerni koncert. — 22.45 Skupen program poljskih postaj. — Katovice: 16.30 Program za deco. — 18 Koncert. — 20.30 Kvartet. — 22.45 Združeno oddajanje poljskih postaj. — Budapest: 12.30 Klavir. — 17.45 Ciganska godba. — 19.30 Opereta. — Nato silvestrovanje. — Dunaj: 11 Kvartet Cerda. — 16.15 Popoldanski koncert. — 18.20 Silvestrovanje starega Dunaja. — 19.30 Komična opera. — 22.15 Silvestrovanje. — 24 Zvonovi. — Bern: 16 Orkester. — 20 Predavanje za zadnji dan leta. — 20.30 Skupni program švicarskih postaj. — Berlin: 16.30 Lahka glasba. — 20 Orkester na pihala. — 22.30 Plesna glasba. — 23.30 Silvestrovanje. — Leipzig: 16.30 Koncert. — 20 Simfonični orkester. — 22 Božična pesni. — 24.30 Kabaret. — München: 16 Recitacije iz moderne švedske literature. — 21.15 Komorni kvartet. — 22.45 Silvestrovanje. — 24 Zvonovi. — Stuttgart: 16.50 Popoldanski koncert. — 20 Protestantski sklep leta. — 21 Silvestrova drama. — 24 Zvenenje. — Milan: 12.30 Kvartet. — 16.30 Kvintet. — 17.30 Angleška glasba. — 20.30 Opereta. — 23.20 Jazz. — Rim: 13 Trio. — 17.30 Violina in klavir.

Kam na Silvestrov večer

Slov. glasb. društvo »Ljubljance« priredi dne 31. decembra t. l. v vseh dvorinah hotela »Union« svoj običajni »Silvestrov večer«. V veliki dvorani bo nastopil celotni društveni zbor, s posebnim, za ta večer določenim sporedom, svirala bo godba dravske divizije, vrstili se bodo solo-nastopi, četverspevi itd. Veranda je namenjena vinski pokušnji, izbornemu prigrizku, po zelo zmernih cenah. Za zabavo pa bodo skrbili potujoči pevci in Radio orkester. Mladini je določena zelena dvorana in prvovrsten Jazz band. Bela dvorana bo spremenjena v prvovrstno kavarno, ki bo nudila dovolj utehe tudi najbolj razvajenemu železcu. Preskrbljeno je torej vsestransko za najboljšo zabavo. Prijatelji naše agilne »Ljubljance« bodo prehod v novo leto najbolj in najveseleje preživeli v »Unionu«. Vstopnina za osebo Din 10.—. Začetek ob 8 zvečer.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Začetek ob 20.

Nedelja, 30. decembra ob 15 popoldne: MODRI OSLEČEK MISKO. Mladinska predstava po enotnih cenah (od 8 Din navzdol). Ponedeljek, 31. dec. ob 21. uri: DOBRI VOJAK SVEJK. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. Torek, 1. januarja ob 15. uri: BETLEHEMSKA LEGENDA. Izven. Znižane cene. — Ob 20. uri: KROG S KREDO. Izven. Znižane cene. Sreda, 2. januarja: UKROČENA TRMOGLAVKA. Red B.

OPERA:

Začetek ob pol 20.

Nedelja, 30. dec.: JONNY SVIRA (Primožič). Pre-mijerski abonma. Ponedeljek, 31. decembra ob 16. uri: BOCCACCIO. Opereta. Ljudska predstava po zelo znižanih cenah. Izven.

Torek, 1. januarja ob 15. uri: NIKOLA ŠUBIC ZRINJSKI. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob pol 20: CARDASKA KNEGINJA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Na novega leta dan se poje v operi ob 15. uri popularna Zajčeva opera »Nikola Šubić Zrinjski«, zvečer pa Kalmanova opereta »Cardaska kneginja«. Obe predstavi sta pri znižanih cenah. V sredo 2. januarja je opera zaprta.

»Modri osleček Misko« po enotnih znižanih cenah v nedeljo 30. t. m. ob 15. uri pop. Cene so vsakomur dostopne, od 8 Din navzdol.

Novo leto v drami. Na Novo leto igra drama pop. ob 15. uri novo izvirno igro »Betlehemska legenda« z gg. Rogozin, Levariem, Lipahom, Skrbinskom in gospo Saričev v glavnih vlogah. Cene so znižane. — Isti dan zvečer se igra tudi po znižanih cenah zanimiva kitajska pravljica »Krog s kredo«.

»Dobri vojak Švejk«. Opozarjamo na predstavo, ki bo na Silvestrov večer ob devetih zvečer v dramskem gledališču. Vojska Švejka igra s priznanim humorjem g. Cesar. ♦ ostalih vlogah skoro ves dramski ansambel.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 30. dec. ob 20. uri: DOVER-CALAIS. Kuponi.

Ponedeljek, 31. decembra. Zaprta. Torek, 1. januarja ob 16. uri JANKO IN METKA. Otroška predstava. Kuponi. Znižane cene. — Ob 20. uri »BAJADERA«. Prvič v sezoni. Gostovanje g. Nerata.

Cerkveni vestnik

STOLNICA. Na Silvestrov večer — 31. dec. — bo ob 6 zvečer škofova pridiga, nato slovesna litanije z zshvalnico »Te Deum«. — Novo leto. Ob 10 slovesna pontifikalna sv. maša. Izvajala se bo Filkejeva Misa »Orens exaltos«.

Prireditve in društvene vesti

Pravljice se bodo pripovedovale v torek: na novega leta dan ob 4 v Akademskem domu. Na svidenje! Kršč. 2. dr.

»Šišenska prosveta« priredi v ponedeljek, dne 31. decembra ob 8 zvečer v novem salonu gostilne Keršič na Celovški cesti »SILVESTROV VEČER«. Spored je zelo pester. Vstopnina za osebo 5 Din. Člani in prijatelji, najvdužneje vabljani!

Ljubljanska župa Juroš. pevke zveze. Vključena pevke zbora obveščamo, da se vrši letna redna skupščina Ljubljanske župe na Svečnici dne 2. februarja t. l. ob treh popoldne v Glasbeni Matici, naslednji dan, v nedeljo dne 3. februarja, pa župni koncert ob treh popoldne v dvorani Uniona v Ljubljani. — Odbor.

»Zveza državnih namestencev za Slovenijo« vabi na svoj redni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 20. januarja 1929 ob 9 popoldne v »Beli dvorani« hotela »Union«. Poleg oficijelnih delegatov se sme običnega zbora udeležiti vsak organiziran državni namesteneec. Za odbor: M. Paternoster, t. č. načelnik; J. Bekš, t. č. tajnik.

Katoliško prosvetno društvo »Grasuplje« gostuje v nedeljo 9. januarja 1929 v Prosvetnem domu v Smarju z V. Balickijovo burko »Težke ribe«. Vabimo vse prijatelje, da se udeležijo predstave, popoldne ob 3. in zvečer ob 8. uri.

Prosvetno društvo v Sv. Jakobu ob Savi vprizori na Silvestrovo ob 20. uri in na Novega leta dan ob 15. uri igro »Skopuh«.

Osrednje društvo nižjih poštah uslužbencev, krajevna skupina v Ljubljani priredi dne 5. januarja 1929 zabavni večer v vseh prostorih hotela »Union«, pod pokroviteljstvom g. poštnega ravnatelja A. Gregoriča. Sodeluje železniška godba. Čisti dobiček pripade bolnim, vdovam in sirotam. Odbor.

»Katerga izmed obeh romanov mi priporočate?«

»Vsak ima svoje prednosti. Eden orje globoko, je silen, zanimiv, drugi pa je — ce-nejši.«

RADIO-VAL

specijalna radio trgovina
KONGRESNI TRG 3

Priznana najkulantnejša postrežba

Najmodernejši aparati

Zahtevajte ponudbe in neobvezno predvajanje

Več luči!

Zgodovinsko dejstvo

Kristusovega rojstva

Natančnega dneva Kristusovega rojstva ne poznamo. Kristus pa je vendar največja osebnost v zgodovini človeštva. Njegov rojstni dan bi se bil vendar ohranil v spominu? Kaj, če Kristus sploh ni živel in bil rojen, tako morda dvomeče vprašuje duh brez vere.

Da je Kristus zgodovinska oseba, da je res živel in bil zato tudi resnično rojen, je zgodovinska resnica — po virih in dejstvih izpričana tako močno, da preostaja tudi najhujšo zgodovinsko kritiko. Komaj dobro desetletje po Kristusovi smrti je njegovo življenje in delo v Palestini že popisano v knjigi, ki jo imamo prav tako še danes ohranjeno, v evangeliju. Celo nevera je prisiljena k umiku. Drznila se je podvomiti, da tajiti historičnost Kristusove osebe, ne upa si več, saj sama mora priznati, da evangelijske knjige segajo v apostolski čas prvega stoletja. Priznana rimska zgodovinarja-pogana Tacit in Svetonij pričata, da je Kristus živel. Tudi judovski viri izpričujejo Kristusa. Jožef Flavij — zgodovinar in Talmud — rabinski zbornik judovske tradicije in nauka govorita o Kristusu.

Kršćanstvo je dejstvo. Kot tako je že s samim svojim imenom stoletna zgodovinska priča za Kristusa. Revolucije in obnove izvirajo od velikih, jakih osebnosti, ki so res živele. Fantomi, tvorbe domišljije ne preobrazujejo sveta. Krščanstvo je bilo revolucionarno v najplemenitejšem smislu. Ne s krvjo in mečem, tiho in v trpljenju je rimsko-grški svet preobrazilo miselno in življensko. Prvi graditelj krščanstva — apostoli so bili duševno preustrojeni po Kristusu, za Kristusa so živeli, delali in umirali zaradi Kristusa nasilne smrti. Pavel — genij, znanstveno naobražen v helistični vedi in judovski znanosti je ves gorel za Kristusa še bolj kakor drugi. Krščanstvo in vse njegovo velikansko delo naj bi bilo od nekoga, ki ga sploh ne bi bilo?

Ker natančni dan Kristusovega rojstva ni znan, tudi obhajanje istega v starih časih ni bilo enotno po vsem krščanskem svetu. Na zapadu so praznovali Kristusovo rojstvo na poseben praznik 25. decembra. Za rimsko cerkev je po zgodovinskih virih vsaj za leto 354. dognano, da so obhajali 25. decembra praznik Kristusovega rojstva. Pač pa se gotovo praznovanje božiča to leto ni šele začelo. Po zgledu rimske cerkve so se ravnale tudi ostale zapadne cerkve. Na vzhodu so praznovali začetkom le praznik razglasenja Gospodovega 6. januarja. Vzhodne cerkve so pa ta dan večinoma praznovala tudi rojstvo Gospodovo. Poseben praznik Kristusovega rojstva so na vzhodu začeli uvajati šele proti koncu četrtega stoletja in to po zgledu zapada.

Možno je, da so vplivali na določitev božičnega praznika na dan 25. decembra simbolični in zunanjezgodovinski razlogi.

Furius Dionysius Philocalus, lepopisec papeža Damasa, je sestavil civilni (poganski) prazniški koledar za leto 354. Ta koledar označuje 25. december za *Dius Natalis Solis* invicti. Ta dan naj bi bil torej poganom praznik nepremagljivega solnčnega boga. Brž ko po 21. decembru začenja rasti moč solca, bi bili pogani slavili zmago solnčnega boga. Sklicevaje se na Philocalov koledar nekateri zato trdijo: cerkev je pridržala obstoječi poganski praznik, a pretvorila ga je v krščanski praznik, dala mu je krščansko vsebino. Praznik nepremagljivega solnčnega boga bi bil po vplivu cerkve postal praznik rojstva Kristusa — nepremagljivega solca nadnaravnega sveta in pravega Boga. Primerjanje Kristusa s solcem in z lučjo ne bi bilo nič novega. Že sv. pismo označuje Kristusa za luč z višave, za veliko luč, za luč v razsvetljenje nevernikov. Prav tako ta primera ni tuja cerkvenim pisateljem. »Ta je naše novo solce,« piše Ambrozij in Ciprijan, imenuje Kristusa resnično solce. Tudi liturgija uporablja to podobo. Že blesti novo ozvezdje, poje cerkev v himni svetega večera in v hvalnicah vzklika: Vžlel bo kakor solce Odrašenik sveta.

Resnični rojstni dan Kristusa se ne da določiti. Razlaga, da se je začel božič praznovati 25. decembra zato, ker so ta dan pogani že praznovali kot praznik zmago solnčnega boga, se opira edino na Philocalov koledar. Je podmena. Ako bi bila ta podmena resnična, bi bil pa zmoten sklep, da se je krščanski božič razvil iz poganske miselnosti. Cerkev je prihajala poganom prinašati blagovest Kristusa. V svoji veliki modrosti ni uničevala obstoječih navad in običajev. Kar je bilo združljivega z njenim lastnim naukom, je pridržala in vliila obstoječim običajem svojega krščanskega duha, dala svojo lastno idejno vsebino. Prav tako bi bilo z božičem. Če so res 25. decembra pogani že praznovali, cerkev tega praznovanja ne bi bila odpravila. V cerkvi bi bil ta praznik ostal praznik še dalje, a ne več stari praznik, pač pa nov krščanski praznik s čisto novo vsebino: praznik rojstva Kristusa, ki je kot Bog stvarnik vesoljstva, zato Bog veseljstva in tudi resnični Bog-Stvarnik solca.

Katoliški mož

»Katoličan sem v prsti vrsti, voljo imam, da vedno ostanem, kakršnikoli žrtev bi to zahtevalo od mene. V veliki bolesti, ki jo čutim, imam zato tolažbo, da Vam morem dati dokaz sinovske pokorščine.

Niste se brezuspešno obrnili do mene z zaupanjem očeta, ki govori svojim otrokom. Umevno je, da nam more biti težko pustiti vodstvo vseh teh skupin, ki smo jim posvetili najboljše moči svojega življenja in srca in ki so se nam zdele orodje, ki se ga je poslužil Bog, da pripelje k čednosti in verskemu življenju toliko izgubljenih mladih duš. A grenkost te žrtve zelo slaša upanje, da Vam pokažemo, kako velika je naša sprejemljivost za Vaš nauk in naša dobra volja.

Zato odstopim iz osrednjih odborov obeh sillonističnih organizacij: Zveze za državljansko vzgojo in Demokratičnega odbora za socialno akcijo. Prepričan sem, da bodo tudi moji prijatelji posnemali moj zgled. Izročili bomo škofom vzgojo katoliških sillonistov.

Prijetno bi nam bilo, če bi se odpovedali javnemu delovanju in življali mir, daleč stran od polja boja, na katerem smo dobivali udarce od najbolj nasprotnih strani. A vest nam jasno pravi, da ne smemo svojih sil, časa in sredstev, ki jih še imamo, porabiti v nedejavnosti. Je sicer vabljiva, a bila bi grešna. Vzbuja bi pri nasprotnikih vere v Franciji zmotno in pogubno mnenje, da katoličan ne more biti s prepričanjem republikanec in demokrat. Moglo bi pa tudi izgledati, da je naša pokorščina le navidezna in zunanja.

Zato bomo poskusili delati na polju, ki nam je odprto še vnaprej za dobrobit naše domovine. Vedno pa se bomo spominjali, da nimamo pravice pozabiti, da smo katoličani, tudi kadar delamo kot državljani.

Vemo, da to pismo ne bo razorožilo katoličanov, ki so nam nasprotni. Vemo, da bo to pismo razdražilo čete sovražnih brezvercev, ki nam najbolj zamerijo našo neomahljivo zvestobo do papeža. Vse to nas ne zbega. Ponosni bomo, če bomo vredni trpeti za Jezusa Kristusa. In če bi Bog dopustil najhujša preizkušnja, da bi božji namestnik na zemlji zdvomil tudi nad našo iskrenostjo in dobro voljo, bomo prav tako z božjo pomočjo ohranili pokorščino in udanost sicer krvavečega, a vedno zvestega srea.

To so odstavki iz pisma Marc Sangnier-ja, ki ga je Piju X. poslal takoj, ko je bil obveščen o papeževi sodbi o Sillonu. Uvidel je takoj nevarnost težnjaj in miselnosti, v katero je zašel Sillon in odgovoril takoj s sinovsko pokorščino, ki je razodevala heroično plemenitost navdušenega socialnega delavca. In danes še uživa župan v Biervillu pri Parizu Marc Sangnier po svojem delovanju za pravo demokracijo in za svetovni mir — mednarodni sloves.

Ljubezen in sovraštvo

Preroki človečanstva: Cisto človečanstvo oznanjujemo, bratstvo vseh ljudi. Tudi Kristus je sočutje za vso človeško bedo kazal, bratstvo vseh ljudi oznanjal.

Pastirji ob jaslicah: Naš Odrašenik Kristus ni samo človek, je tudi Bog. Zakaj Vi preroki človečanstva govorite samo o človeku in človečanski ljubezni ter bratstvu, Boga pa prezirate, na božje ljubezen pozabljate; ljubezen do bližnjega oznanjate, a zamočite, da je Kristus oznanil: Ljubi Gospoda, svojega Boga in Ljubi svojega bližnjega.

Preroki človečanstva: Kristus je izvrševal ljubezen do vseh ljudi, zakaj pa Vi, ki ste njegovi učenci, oznanjate nestrpnost nasproti ljudem, ki so drugačnih misli kakor vi, zakaj preganjate svoje nasprotnike, svarite pred njihovo družbo, napovedujete boj in boj kot njihovim društvom, njihovu časopisju. Kje je ljubezen? Vi širite sovraštvo!

Prijatelji Kristusu: Vemo in verujemo v božječloveško ljubezen Kristusovo, zavedamo se, da moramo, koikor le more človek, hoditi za njim predvsem v tej ljubezni. Vemo pa tudi, da ta njegova ljubezen zahteva z božjo avtoriteto, da smo v družbi, ki jo je On ustanovil, da sprejemamo nauk, ki ga je On učil, da čednosti izvršujemo, ki jih je On pokazal, da se damo poučiti po Petru in njegovih naslednikih, ki jih je On postavil. Zakaj vi oznanjevalci »človečanskega bratstva« govorite samo o tem »bratstvu«, molčite in se norčujete pa iz Kristusovega nauka, napadate sv. cerkev, skušate uničiti čednosti, odtujiti od Petra in njegovih naslednikov. Govorite o Njegovu ljubezni in ostanete Njegovi sovražniki.

Preroki »človečanstva«: Kristus je bil dober nasproti izgubljenim sinovom, grešnikom. Tolažil je vse, ki trpijo in klical gorje neusmiljenim. Vi pa, ki pravite, da ste njegovi učenci, preganjate vse, ki so drugače prepričanja in za ubogega imate samo besede ali tupaťam kako malo pomoč.

Kristusovi prijatelji: Res smo daleč še od tega, da bi bili popolni Kristusovi prijatelji. Vemo pa, da je bil Jezus dober nasproti onim, ki so v zmoti in grehu. A zato jih ravno ni pustil v zmoti, ni spoštoval zmote in bil ravnodušen za greh. Ljubezen ga je nagibala, da jih pouči, spreobrne in reši zmot. Tolažil je »ponižane in razžaljene«, zahteval pravičnost nasproti njim, a ni jim obetal, da si bodo s sovraštvom priborili popolno, splošno

enakost ali pa nadvladje sile nad drugimi stanovi.

Povišal je ponižne do zavesti otrok božjih, a ne do prevzetnega čuvstva o dostojanstvu človeške osebe, ki bi bila neodvisna in nasprotna pokorščini. Bil je krotak za vse, a bil je tudi poln svete jeze proti skrunilem hiše božje. Bil je mil, a bil je tudi odločen, karal, grozil, kaznoval je; učil je, da je pogosto strah začetek modrosti, da je treba včas celo odsekati ud, da se reši celo telo.

Vi preroki človečanske rahločutnosti, ki govorite vedno o ljubezni in mislite pri tem na vse zmote in strasti, ki jih širite po časopisju, knjigah, z besedo in vabili, zakaj delite Kristusa? Ne bi ga ljubili mi, če bi se ne borili zoper vaše zmote in zablude, ne bi ljubili našega ljudstva, če bi pustili, da ga varljivo zastrupljate naprej. Vprav zapoved ljubezni nas sili, da nismo ravnodušni za zlo, ki ga širite.

Za duha in srce

Kaj nam pomenijo klasiki?

Odkod zajema angleški ministrski predsednik Baldwin in svojo moč in svoj mir v političnih bojih? Iz starih grških in latinskih klasikov! Baldwin je tudi predsednik družbe Classical Association ter je imel letos na njenem obnem zboru nagovor, ki ga je ponatisnil veliki dnevnik »Manchester Guardian«, Baldwin pravi:

V okrilju našega društva vidim učenjake in neučenjake, bogate in uboge. Samo eno se zahteva od tistega, ki hoče postati član; da ima ljubezen do klasikov. Ta ljubezen ne pomeni nujno tudi umevanja (če bi ga, kdo izmed nas bi mogel reči, da kako žensko ljubi? pač pa pomeni, da dotičnik ljubi lepo, dobro, da ljubi vzor. O tem lahko govorim izkušnje kot nestrokovnjak. Če tudi sem predsednik te družbe, za to čast mi manjka vsake sposobnosti, a dajem mi pogum misel, da morajo svetilko klasičnih študij sicer strokovnjaki čistiti in skrbeti, da vedno gori, toda luč, ki lije od nje, je ponekod odvisna tudi od goriva, katero pa dobavlja cela armada neučenih ljudi z navdušenjem v srcu. Klasiki ne bodo izgubili iz naše žeje, dokler bodo ljubi in dragi navadnim ljudem.

Rad bi vam povedal, kaj dolgujem jaz klasičkom kot neučen mož, ki se je več let trudil na polju politike. Angleži smo rojeni v deželi, ki je bila bisiven del rimskega imperija tako dolgo dobo kakor od reformacije do nocoj. Ne poznamo izgovorine tega imperija bi pomenilo biti brez vsakega smisla za celotni zgodovinski razvoj našega narodnega življenja. Mi zamenjamo zapadne Evrope koval Rim, in kdo bi mogel povedati, koliko dolgujemo dolgem letom, ko smo bili pod rimskim pravom in strogim redom? V prvih starih stoletjih našega časa stoji sta si rimska misel in rimski običaj podvržena isti oči in se na njem udomačila.

Tisti, ki se nehati na klasike misliti z dnem, ko so šole dovršili, se spominjajo po večini samo, kako so se borili z oblikami. Vsebinsko omenijo le minucije, zato pa se spominjajo na čudne okorne besede: nobene končnice niso smeli prezehtati, ne da bi zmisel trpel in celo mesto besede je bilo pomenljivo. A prav ta neuklonljivost prisili neopaženo mladega duha k spoznanju, da imajo besede določeno vrednost. Se več: prav rabljene izrazijo te besede misel tako, kakor ne bi naša materinščina zmogla! Preteklo je že mnogo stoletij od časa, ko so se ribile te besede v vsakdanjem govoru, in imajo menda zato še danes svežost pa izrazitost, ki je ne zabrisa vsakdanja raba. Nam ohranjena grška in rimska literarna dela imajo večnostno ceno, kajti davno je izginilo v prepadu stoletij vse drugovrstno.

Kako jasen in strujen je tudi starodavni slog! Ne bo škodovalo, če tudi mi svojem govorjenju tesneje zadrgnemo pas. Rimljanom stavlji teko strumno, pripravljeni pa udar kakor atleti, dočim vidimo v našem jeziku toliko ohlapnih in zanikanih postav. Iz klasikov sem pridobil zmisel za sorazmernost, merilo za vrednote in globoko spoštovanje do resnice mojih vsakdanjih besed. Dodam še trajno radost nad čisto lepoto grčine in latinščine. Priznati moram, da šoli več dolgujem, kakor morem povrniti. Spominjam se prvega volivnega boja. Kot kandidat sem moral vsaj tri večere v tednu poslušati in odbravati gostilniške govore. Kadar sem se povrnil domov, so mi bili Odiseja, Eneida ali Horacijve ode očičenje in pomirjevalno sredstvo. Kot poslanec mi je bila klasična književnost neprecenljiva pomoč za presojanje v politiki. Smisel za sorazmerje mi je določil osebno vrednost govornikov. Stroga cenitev vsake besede me ni pustila pasti na kolena pred maliki ulice. Spoštovanje do resnice mi je vedno odkrilo prevaro ali dvomnost. Vedno sem se trudil, da bi bil moj govor preprost. Politični voditelj mora na pamet znati Aristotlove »Konjenike«, ker ni je globlje resnice, da prekriči vsakega kleona prodajalec klobas!

Leonoid Turšič, Tiho veselje

Mohorjeva družba v Celju (Mohorjeve knjižnice 24. zvezek).

Franc Koblar je napisal vse potrebno o življenju pregodaj umrlega pesnika in o njegovem pesniškem značaju, kako je njegova poezija pravzaprav zatajevala lastnega življenja in je le tipično človeška stran njegove duhovske službe. Pred duhovnikom so vsi enaki, on se ne bavi toliko z osebnostjo ampak bolj s tipičnim, kolektivnim človekom, kakor tudi cerkvena pesem budi čustva, ki so vsem enaka, čustva za tipičnega člana družbe, zato mora pesnik svojo osebnost zatajiti. Pod tem vplivom se je oblikoval tudi pesniški duh Turšiča, ki ne išče v sebi lastne individualnosti, ampak splošnega človeka tiho veselje.

Pri njem ni kake posebne pokrajine ampak stilizirana slika naše zemlje, v kateri išče bolj ubranost in štimungo nego novo razodetje; samotni učitelj, ki mu harmonijo in pesmarica nadomestujeta vse glasbene učilke mestnih koncertov in umešnih virtuozov z novo tehniko in novimi pogledi. Najbolj se to vidi ob pesmi »Kot drevo...« kjer se ne vglobi v skrivnostno rast drevesa in njegova bitja, ampak pride v običajno mišljenje starejših pesnikov, ki so videli naravo v otroški naivnosti in posnemali otroško govorico. Narava ne govori le v otroškem jeziku, ampak ravnatoko v jeziku odraslega moža ali zamljčenega starca.

Pri Turšiču je poezija narave največkrat istovetna z neko otroško naivnostjo, ki sicer od kriva sveže nove poglede, a ne neposrednega vglobljenja v svet. Največkrat vlada posebljenje narave, da prenese človeške razmere in človeško

govorico vanjo, kar je zelo lahko, a večkrat je dopel tudi do neposrednih vživetij, da se vidi novo razodetje čustva in narave. (Iz pisma. Vrt spomladi, Zamera, Jesenska, Zalostinka, Pričakovanje.) Toda še vedno stopa s svojimi razodetji navzdol med ljudi, ne zove jih k sebi navzgor, na samotni vrh. Kar ljudje vidijo in čutijo, to si on ogreje s toploto, z blagoslovom.

V mnogih pesmih opazimo pogled narodno pesmi, še večkrat pa mladega Zupantiča ali Sardenka, v romancih pa Askercu ali Ketteja, ki so oblikovali njegovega duha in kretinjo, da mu slednjič narava sama odkrije tajno govorico (Mlin, Trpljenje). Tako pride od anakreontične igravosti (Brcza in bor) in sentimentalnega hrepenenja po naravi (Popotnik) do vedre modrosti človeka v ravnovesju, iz katerega gleda prisrčnost (Zamera), dovornost (Potrebni, Nagajivka, Iz knjige življenja), in resnost v rezko in trpko realnost življenja. A še v slutnjah smrti, ko stoji na zadnjem pragu, gleda v sebi le tipičnega človeka, enega med tisoč, ki ne zdihuje in ne tuguje, ampak zre vdano v božjo ljubezen, ki jo je prej iskal v naravi in z nevoljo na okove, ki ga vežejo na zemljo. (Srce, Bolnik, Sodi me.)

»Naj rajeji poslednji bom četnik
v Tvoji izvoleni četi:
zadnji pastirček, zamišljen v piščal...«

pravi v poslednji pesmi, in vendar bo še živel na zemlji kot poet. Dr. J. Š.

Konjiček grbiček

Ne smete šteti našo otroško pravljico med oni mladinski drobiž brez posebne vrednosti, ki so pozabili, čim se odloži stran prečitani dnevnik. V naspotju s temi enodnevnici, pri katerih igra besedilo zgolj podrejeno ulogo pojavnosti k skromni slikarski vsebini, ima naš Konjiček stalno književno vrednost. Šteje se med klasična dela ruske literature, kmalu bo obhajal stoletnico rojstva (spisan 1831), prestavljen je zdavnaj v vse svetovne jezike in uživa tako priljubljenost pri mladini, da mu je težko najti med svetovnim slovstvom enako razširjeno delo.

Ob Konjičkovi zibelki so stala vodilna imena ruske književnosti. Sam genialni Puškin je spisal prve štiri vrste pravljice, o kateri mu je pripovedoval mladi sibirski visokolec Jeršov. Tako se je navdušil za njegov nafrt! Jeršov sam je tudi znano ime. Postal je pozneje sodruknik A. Tolstega (avtorja »Kneza Serebrjanega«) in v družbi bratov Zemčuznikovih sta ustvarila kolektivno osebnost Kozme Prutkova, najsjajnejšega zastopnika ruske satire. Zanimivo je, da je celo Konjiček srečal zapreke pri ruski carski cenzuri! Doživel je neštivilne izdaje, a ruska deca ga je vedno čitala nepopolnega. Cenzura je skrbno črtala v slogu segah ljudskih pravljic popisano carsko življenje, pravosodne razmere na dvoru Kita, ki vlada nad ribami i. dr.

Konjiček-Grbiček je s svojimi duhovitimi zapletitaji, globoko ljudskim značajem in slikovitim jezikom postal najbolj priljubljena knjiga več pokolenj ruske mladine. Prirejen je bil tudi kot ballet, ki uživa do sedaj velike uspehe, služil je za otroške predstave, in še revolucionarji so izrabili njegovo obliko za razširjenje svojih naukov med ljudstvom, kar ponovno kaže izredno razširjenost te pravljice med ljudstvom. Naj stori modri Konjiček, ki ga veže tako tesno prijateljstvo z njegovim gospodarjem Ivanom, iskreno veselje tudi našim malčkom, ki bodo znali najbolj ceniti dobro otroško življenje!

LJUDSKA ODRSKA DELA JUGOSLOVANSKE KNJIŽARNE.

Jugoslovanska knjižarna izdaja vzporedno z ljudsko knjižnico tudi zbirko Ljudski oder, ki se desolega dozdaj 12. zvezek. S tem si je Jugoslovanska knjižarna pridobila velike zasluge za našo ljudsko izobrazbo potom podeželskih odrov. Od imenitnejših del omenjamo tu samo:

Skopuha od Moli-ja,
Zanavljiva od Raimunda,
Lumpaci Vagabunda od Nestrova,
Scapinove zvijače od Mollera (vsak zvezek velja 18 Din). Zbirko odlikujejo lepi uvidi, ki služijo neobhodno tako režiserju kakor igralcem.

Nova knjiga o ruski revoluciji. P. Edmund Walsh S. J. predsednik katoliškega velikega obrodnege društva Near East Welfare Association, je prorektor Georgetownске univerze v Washingtonu in večletni dekan rakunete za inozemsko službo, ki je dala Zedinjenim državam neštivilo diplomatov, konzulov in trgovcev. Leta 1922. je odšel p. Walsh, kakor tudi sedanjí prezident Hoover, na Rusko pomagat stradajočim in vodil katoliško pomožno akcijo. Naučil se je tudi ruski, večkrat govoril s sovjetskimi in pozneje emigrantskimi političarji ter po šestletnem vestnem delovanju natilnil letos poleti globoko zanimivo knjigo »Padec ruskega imperija«. Delo temeljito obravnava zadnja leta carske vlade in podaja izčrpno sliko vzrokov, ki so boljševikom omogočili zmago. Za zgodovinarje so posebno dragocene do sedaj nepoznane podrobnosti umora carske rodbine. Izgleda, da so boljševiki pospešili klanje, ker so se bali, da bo zmagovalna Nemčija zopet vpostavila monarhijo ter odstavila Lenina in Trockega. Zdaj je izšla že četrta izdaja dela p. Walsha, in to najbolj govori o velikem zanimanju, s katerim je bila knjiga sprejeta.

* K. otroški pravljici, katero prinaša »Slovene« vsako nedeljo.

Silvester

Zadnji dan v letu se poslavlja. Mrzel veter brije goste snežinke potnikom v obraz. Stemmilo se je. Po hišah zagore luči. Po cesti, kjer je ta dan le malo potnikov — saj se vsak boji snega in mraza, — tava bosonoga, slabo oblečena deklica. V starem, zakrpanem predpasniku drži škatlico vžigalic. Eno izmed škatlic stiska v rdečo-modrikasti ročici in jo ponuja mimoidočim v nakup. Pa ubožica danes zastoj ponuja žveplenke, ker se vsakomur mudi, da se čimprej pogreje doma pri topli peči. Niti pare ne dobi.

Trešč se mraaz in lakota stopica po snegu, da se bi morala vsakemu zasmiliti, kdor jo vidi. Bele snežinke padajo na kodrasto glavico, da jo še bolj mrazi.

Ko pogleda Lizika skozi razsvetljena okna sosednje hiše, vidi otroke, ki veselo skačejo okoli razsvetljenega božičnega drevesčka. Saj je danes zadnji dan v letu in božično drevo zadnjič razsvetlijo.

Lizika pa nima nikogar, ki bi ji prižigal drevesce in skuhal topel čaj. Mamice še poznala ni, ker je umrla, ko je bila hčerka še v pleničkah, babica pa, katere se je mala deklica z vso ljubeznijo oženila, je šla pred kratkim za mamico v nebasa. Tako je ostala deklica sama z očetom, ki je zelo grdo ravnal s hčerko. Gorje ji, če pride brez denarja domov!

Vsa žalostna se stisne Lizika v kot med dvema hišama. Noge skrije pod tanko krilce, v rokah pa še vedno krčevito drži škatlico žveplenk. Ah, ko bi se smela ob prižigani žveplenki malo pogreti!

Prižge jo! Kako topel je plamen! — Zdi se ji, da sedi v topli sobi pred zakurjeno pečjo in si greje otrpelo ude. Kako je to prijetno! Ali ko stegne premrle nožice, da približa jih topli peči, ugasne plamen in v roki drži le izgorelo žveplenko. Nikjer tople sobe, nikjer blagodejne peči.

»Še eno prižgem!« si govori deklica. In že se ji zdi, da se razmaknejo stene in Lizika sedi pri lepo pogrnjeni mizi. Na njej pa stoji, o čuda, krožnik z maslino, pečeno gosko. Vilice in nož tičijo v pečenki. In goska se pomika vedno bliže in bliže k lačni deklici. Že hoče Lizika prijeto nož, da si odreže kos pečenke, ko ugasne žveplenka in izgine lepa miza s pečeno gosko.

Se eno žveplenko prižge! Tedaj pa vidi pred seboj prekrasno razsvetljeno božično drevo. Še lepše, kot ga je občudovala preje skozi okno velike hiše. In nebroj sveč se lesketa na njem. Že vsajane deklica, da bi približe občudovala to krasoto, ko zopet ugasne žveplenka in ž njo izgine čarobna slika. — Le lučke, ki so gorele na drevesu, se ji zdi, se dvigajo vedno više in više in že jih občuduje Lizika na temnem nebu. O, in zdaj se ena teh zvezdic utrne in pada, pada ter izgine v temini. Le dolga svetla pot se kaže smer zvezdičine poti.

»Zdaj bo šla dušica v nebasa.« modruje deklica; tako jo je učila rajna babica. — Zo-

pet prižge Lizika žveplenko. Tedaj pa prihaja v svetlem sijaju lepa žena — babica. Vsa lepša in večja je, kot je bila nekda. Ljubeznivo se smešlja vnukinja in jo vabi.

»Ljubljena babica!« vzklikne deklica. »Kako si lepa! Prosim te, vzemi me k sebi v nebasa! Vem, če ugasne žveplenka, izgineš zopet, kot so izginile vse prejšnje slike; zato hočem kar naprej prižigati žveplenke, da ostaneš dalje časa tu pri meni. O, kako rada bi šla s teboj v nebasa, da bi bil konec tega trpljenja!«

Babica pa se deklici vedno bolj približuje ter jo končno vzame v naročje in odnese malo dušico v nebasa. In le svetel žarek kaže pot, po kateri sta odhiteli v nebo.

Naslednjega jutra najdejo v zasneženem kotu mrtvo deklico, ki je zmrznila. Poleg nje leži prazna škatlica in okrog nje je raztresenih polno požganih žveplenk.

Vsem, ki vidijo mrtvo deklico, se v srce zasmili in pomilujejo jo, nihče pa ne slutí, kako srečna je pohitea z babico v nebasa. Le rahel smešljaj na Lizikinih ustnih kaže odsev njene sedanje sreče.

Mali zdravnik in mlada mamica

Zdravnik: Sem moral hiteti, ste klicali me.

Mamica: Kaj punčka trpeti je morala že!

Zdravnik: Le mirno, nič bati, bo dobro še vse!

Mamica: Ne more nič spati, vročina jo žge.

Zdravnik: Prehitra je žila, srce trepeta.

Mamica: Ah, sila je sila, že potna je vsa.

Zdravnik: En prašek na vodi, pa vse poravna.

Mamica: Če to je po modri, pa dajte kar dva.

Zdravnik: Če punčko bi dražil še kašelj močan...

Mamica: Ah, kdo jo bo stražil vso noč in ves dan!

Zdravnik: Jaz pridem kdarkoli, ponoči pa ne.

Mamica: Pa punčka podnevi zboli pač, pa je!

Tudi mi se drsamo

»Vso to noč jaz nisem spal, zvezde sem ogledoval. Tudi luna je svetila, pa ne vem, če res je bila. Se prikaže neki škrtat: v dolgih brkih in bradat, usta sikajo po kačje, a oči blišče po mačje! Skakati je škrtat začel, žito z repom je pomel. Jaz pa mislim: »Stoj, nesnaga!« pa zajahal koj sem vraga. Metal me iz vseh je sil, da bi bučo mi zdrobil! Toda tudi jaz sem ptiček, v kleščah te držim, tatiček! Dolgo biše še lisjak, končno je postal krotak: »Pusti vsaj življenje meni! Dam besedo: niti eni duši celo leto zdaj ne storim na škodo kaj.« — Da on laže, nisem vedel in hudiču sem nasedel. Pravljicar zdaj pomolči, zehne in že zasmrči. Brata se sicer jezita, a za trebuh se držita in bi padla skoro znak, ker presmešen je bedak. Še očeta ni držati, ko pričel se je smejati. A za starčke takšen smeh pravzaprav je vendar greh!

Ali mnogo dni al malo od takrat je v večnost palo, nisem slišal nič o tem ne poprej in ne potem. Eno leto ali dve, nam to čisto nič ne dé... Zamudimo kaj, povej? — Pravljica naj gre naprej!

Torej, ko nekoč Danilo (v praznik, mislim, to je bilo in je silno bil pijan) v hlev prilezel je zaspan. Kaj uzre? — Dva konja lepa, zlati grivi, zlata repa in igračica — konjič, na tri pednje, toda ptič, grbi dve ima ta škrtatelj in ušesa — dolga vatel. »Hm! sedaj pa sem spoznal, čemu je bedak tu spal,« zase govori Danilo... Čudo ga je, kaj streznilo. V dom Danilo odbeži in Gavrilu govori: »Le pogledj si — konja lepa, zlate grive, zlata repa, tega nisi videl še, kar bedak pridobil je!« Zdaj Danilo in Gavrilu, kar v nogah je sila bilo, se spustita v dir in skok čez koprive bosih nog. Trikrat sta se spotaknila, sta oči si vse razbila, se poččeta najprej in h konjičkom gresta. Glej: konji hrzajo, hropijo, s plamenom oči gori, v drobnih kodrčkah, prelep, kakor zlato sije rep. Demantna so jim kopita in še z biseri nabita... Njun pogled je pravi čar! Lahko jahal bi ju car! Brata gledata vsa blede, od zavisti krivogleda.

»Kje je neki konja vzel? (brat starejši je začel). Je že res, da na bedaka kar na cesti sreča čaka. Ti pa delaj kakor konj, pa bo vendar vse zastoj. V mesto, brat, se napotiva, konja na semenj peljiva, izkupiček pa takoj razdeliva med seboj! Za denarce dobro žiješ — dobro ješ in dobro piješ. Kdarkoli žep odpreš. A bedak, saj vendar veš, ne pomisli, kam konjička sta zletela kakor ptička. Naj ju išče, kakor ve... Kar seživa si v rok!« Enih misli in vesela sta se brata koj objela in nazaj domov grede pogovarjala sta se

o konjičkih in pijači in o čudežni igrači.

Čas ne čaka, gre naprej. Dan hiti za dnevom, glej — mine teden. Brata zvita v stolno mesto že hitita, da konjička bi prodala, zraven poizvedovala, če so Nemci že prispeli, da bi z ladjo lan prevzeli, in če pride car Saltan, ki boji se ga kristjan. Pred ikono postojita, se od očka poslovita, konja vzameta skrivaj in na tihem gresta zdaj...

Za večerom noč se javlja, Ivan — brat se odpravlja in po cesti sam gredoč košček kruha je, pojoč. Že prispel je tja na polje, v bck se ziblje dobre volje, kot kozliček dela skok, važno stopi v svoj bilog.

Ni se nič tu spremenilo, a dveh konj le več ni bilo, sam konjiček bistrih nog v hlevu suče se okrog, radostno z ušesi miga, kot bi plesal noge dviga. Ivan gleda, se zgrozi in tako spregovori:

»Joj mi, konja, lepa siva, dobra konja zlatogriva! Nisem vaju negoval, pa vrag vaju je pobral? Da bi ga pri prič strela, da bi lakota ga vzela, da bi zvrnil drzni tat še nocoj se kje v prepadi! Joj mi, konja lepa siva, dobra konja zlatogriva!« »Ne žaluj,« kriči konjič, »ne pomaga žalost nič. Jaz vso bedo cenim tvojo, pa pomoč ti nudim svojo! Vrag ni kriv, ne kregaj ga: brata konja ukradla sta. E, pa kaj bi govorili, le miruj, moj Ivan mili! Hitro name splazi se: toda dobro pazi se:

majčken sem sicer konjiček, toda uren kakor ptiček! Veš, če v dir se ti spustim, tudi besa dohitim. Glej — že uleže se konjiček, pa zajaha ga fantiček, za ušesa ga drži, na ves glas na njem kriči. Konjič urno, kot bi mignil, s tal se je na noge dvignil, stresel grivo, zahropel in ko strela odletel... Pod nogami prah se vije, se v oblaku cesta skriva, in v dva miga ali v en Ivan že ima svoj plen.

Sta v zadregi naša brata, pa še velik strah imata, ko nad njima brat kriči: »da le vaju nič sram ni!

Sveta življenje in vrvenje

Kako živi angleški visokošolec

Življenje na angleških visokih šolah je zelo različno od življenja na drugih evropskih univerzah. Že študijsko leto je razdeljeno v tri dele, namesto na semestre, kakor drugod. Predavanja trajajo od 1. okt. do božiča, od srede januarja do konca marca in od konca aprila do začetka junija. Običaj zahteva, da pride vsak dijak profesorja osebno prosit, če sme poslušati njegovo predavanje. Pred vsakim predavanjem beležijo vse vpisane dijake ter se vračunajo dijaku le tista predavanja, pri katerih je bil navzoč najmanj v 75%

Parker Gilbert, generalni agent za reparacije, čegar letno poročilo bo merodajno za izpremembo Dawesovega načrta.

vseh ur. Dijaki so tako prisiljeni, da predavanja redno posejajo.

Študijski red je strogo določen, podobno kakor na naših srednjih šolah. Profesor in slušatelj sta v tesnih stikih; skoraj po vsakem predavanju se odpre polurna debata, katere naj se kolikor mogoče udeležujejo vsi dijaki. Ker je število dijakov zelo omejeno, je dovolj prilike, da se učitelj in dijak dobro spoznata. Vsak oddelek ima svojo lastno knjižnico — poleg največje knjižnice na svetu v Britanskem muzeju.

Najstarejši londonski univerzi — Oxford in Cambridge sta izključljiva zavoda, pridržana sinovom visoke angleške družbe. Nista toliko znanstvena zavoda kakor vzgojevalnici. Dijaki žive v kolegijih kakor v internatih. Posebnost je še v tem, da se v vsakem posameznem kolegiju vrše vsa predavanja; kakega velikega skupnega poslojpa, ki bi mu šel naslov univerza, ni.

Druge londonske univerze so nastale iz odpora proti kastovskemu duhu na Oxfordu in Cambridge-u, predvsem pa tudi zato, da se omogoči visokošolska izobrazba tudi neprivilegiranim slojem. Tudi te univerze so osvojile ureditev po kolegijih, le da ti kolegiji nimajo internatov; posebne skupne vseučiliške zgradbe ni. V vsakem posameznem kolegiju se vrše vsa predavanja.

Sicer je pa za angleško pojmovanje izobrazbe značilno, da velja tam obiskovanje visoke šole še vedno kot luksuz. Dejansko tudi na Angleškem za noben poklic, izvzemši zdravniškega, visokošolska izobrazba ni potrebna. Celotno odvetnika nihče ne vpraša, če je obiskoval univerzo. Zato je vseučiliški študij nesporna predprava bogatih slojev, ki se ne izobrazujejo za kak pridobitni poklic, marveč predvsem vzgajajo za družabno življenje. Iz tega je tudi razumljivo, da je med angleškimi znanstveniki znatno število pripadnikov plemstva in drugih visokih krogov. Razni sporti zavzemajo v življenju angleškega visokošolca eno prvih mest.

Kakor ima Pariz svoj dijaški mestni okraj Montmartre, tako ima London svoj Bloomsbury, razmeščen okoli glavnih kolegijev na

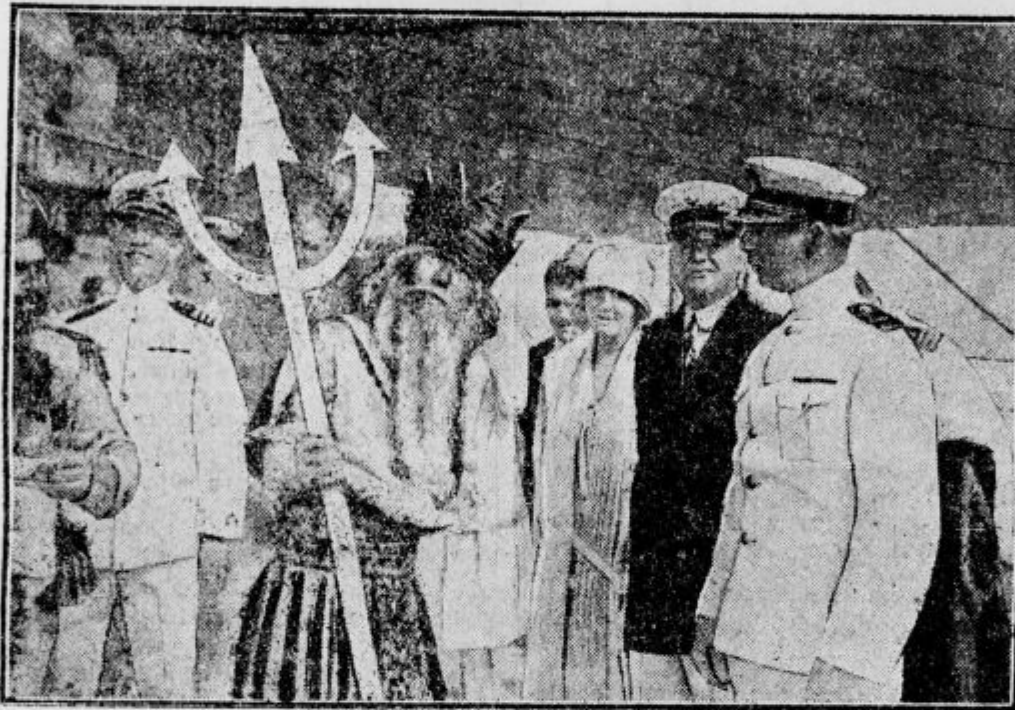
Oxford-Streetu. Tu more dobiti dijak stanovanje in hrano po najrazličnejši ceni, kakor mu pač dovoljujejo sredstva. Seveda ceno v Londonu tudi dijak ne more živeti. Tako stane najskromnejša sobica s posteljo in mizo 15 angleških šilingov tedensko (okrog 200 Din). Srednje čedno opremljena soba stane približno 200 šilingov na teden.

Veselega, svobodnega dijaškega življenja, ki je posebno prejšnje čase cvetelo po evropskih univerzah, angleški visokošolec ne pozna. Angleški študent je že skozi in skozi družaben človek in deli svoj čas na klub, sport in predavanja. V občevarstvu — če sploh pride v dotik z inozemskimi dijaki — je zelo prijeten, izredno vljuden in ustrežljiv, toda hladen in zapet. V tem znamenju se razvija tudi vse življenje na londonskih univerzah: nekoliko učenja, nekoliko snobizma, mnogo sporta, predvsem pa klub — to je angleška univerza. Kdor se vživi v angleškega duha in ume angleške posebnosti, se bo na angleški univerzi kljub vsemu čutil domačega in bo Angležem za njihovo izbrano gostoljubje hvaležen.

Tako piše Herbart Nusko v »Reichspost«.

Genialnost v službi zločina

Londonske finančne kroge že nekaj let vznemirja genialno organizirana zločinska družba, kateri nobena prebrisana londonske policije ne more do živga. Kolikokrat je že menila, da je dobila v roko pravo glavo zlo-

Predsednik Hoover na ekvatorju. Na oklopnici, s katero potuje predsednik Hoover po Južni Ameriki, so prehod preko ekvatorja praznovali po starem mornarskem običaju, pri katerem igra bog Neptun glavno vlogo.

činskega zmaja, toda vedno se je izkazalo, da je bila to le katera stranski glav, namesto katere takoj zraste nova — da je to bil le kak »časnik« vrhovnega poveljnika Scribblerja. Ti ljudje se dajo mnogokrat nalašč ujeti, da krijejo družbo.

Organizacijski sistem je mojstrsko zamišljen in izveden. Glavno načelo je, da nižji člani vodilnih sploh ne poznajo osebno in jih zato pri policiji ne morejo izdati, četudi bi hoteli. Nadaljnji načrt je naslednji: Večje število tatov se peča s tem, da izpraznjuje pisemske skrinjice velikih londonskih trgovskih trgov. Pri tem dobe v roke razne menične čeke in druga nakazila, kjer manjka samo podpis ravnatelja ali druge vodilne osebnosti, da se morejo vnovčiti v banki. Ti dokumenti se od tatov odkupijo in priromajo skozi mnogo rok slednjič do poglavarja g. Scribblerja. Le-ta ima celo zbirko lastnoročnih podpisov raznih londonskih ravnateljev, ki so jih

kos za kosom po ovinkih nakupili od nižjih nameščencev posameznih trgov. G. Scribbljer izbere torej podpis, ki spada na ta ali oni ček ter ga ponaredi tako dovršeno, da ga nihče ne loči od pravega. Tako ponarejeni ček se proti plačilu določenega dela njegove vrednosti po istem potu vrne onemu, ki ga je bil kupil od tatu; njegova stvar je potem, da ga vnovči na lastni riziko kakor ve in zna. Ker so to vedno ljudje elegantne zunanosti in samozavestnega nastopa, se podjetje skoraj vselej posreči. Če pa se kdaj izjalovi in člana zgrabi policija, potem to za ostalo družbo nima posebnega pomena, ker posamezen član sam ne ve veliko in nima kaj izdati; vrhu tega pa ga ostala družba enostavno žrtvuje in pretrga z njim vse stike. Na ta način vodi g. Scribbljer policijo za nos že nekaj let.

Lepa umetnost...

V Berlinu niso ravno pretirano sramežljivi. Vendar je bilo tudi za njihove pojme prehujo, kar nudi na »umetnosti« komad pariške Komične opere »Hiša ljubezni«, ki so ga te dni vprizorili v enem tamkajšnjih gledališč. Policija je posegla vmes in dovolila nadaljnje predstave le proti točno predpisanim izpremembam. Vsebinske revije je škandalozna: Trije občinski svetniki iz malega podeželskega mesta pridejo v Pariz, da si ogledajo javne hiše, ker nameravajo v domačem mestu uvesti to »socialno« ustanovo. Na odru se odigravajo najnesramnejši bordeljski prizori in ne manjka niti lesbiških in sadističnih primerov. Za tako umetnost je pač edini pristojni forum — policija.

Nomad zračnih višav

Nemški letalec baron Koenig je te dni srečno pristal v Kalkuti. Tu ga je čakala brzotjavka s prijetnim naznanilom, da so mu priznali Hindenburgovo nagrado za najboljši

Kandidati za izvedeniško konferenco za izpremembo Dawesovega načrta. Zgoraj od leve na desno: bivši ameriški državni tajnik Hughes in poslanik Morrow; spodaj bankir Young in podpredsednik general Dawes.

mučno presenečena, slednjič pa je osvojila šaljivo stran dogodka in se pridružila veselemu smehu celokupne zbornice.

V dveh ~ treh vrstah

Plaz je zasul del arlberške proge, ki so jo pa v nekaj urah zopet oprostili za promet.

»Grafu Zeppelinu« so priznali svetovni rekord za njegovo vožnjo iz Amerike v Evropo.

Sto milijonov dolarjev za stavbišče v New Yorku, na katerem zgrade operno gledališče, je dal Rockefeller.

Amundsenove zapiske ob katastrofi »Lathama« so baje našli v steklenici na Finmarški obali. Podrobnih obvestil še ni.

Finančne stiske gledišč. Odstopivši ravnatelj mestnih gledišč v Badnu in Wiener-Neustadtu — Hans Weiss je napovedal konkurs. Na tanih, bolniških pristojbinah in davkih je dolžan 40.000 šilingov, za katere ni nobenega kritja. Obenem toži Weiss na odškodnino Nemškoavstrijsko glediško društvo, ki ga je prisililo k odstopu.

Roparski napad s strupenimi plini je izvršil neki inozemec na tovarno Guggenberga brothers v New Yorku. Polastiti se je hotel tovarniških tajnosti pri obdelavi bakra. Načrt se mu ni posrečil. Tovarniški nočni čuvaj, ki ga je napadalec obrizgnil s smrtonosno kislino, je umrl.

Nova prosveta v Turčiji. Carigrabski mestni guverner je odredil, da se vse prebivalstvo od 16. do 45. leta redno vsak dan skljuje na posebne tečaje, kjer se poučuje novi latinski alfabet. Tečaji trajajo 4 mesece. V mestu otvorijo 28 posebnih šol za odrasle.

Nesebično. Pred prazniki v trgovini: »Prosim, rada bi kupila kako praktično darilo za svojega moža; pokažite mi kaj primernega.« — »Tako, milostljiva! ... Tu bi bil na primer izvrsten aparat za britje ...« — »Ah, da ... samo to bi rada vedela, če bi ga mogla po praznikih zamenjati? Silno mi namreč ugaja ta-le pušica za puder, a sedaj ne zmorem; ne smem misliti nase. Kupila bi aparat in ga položila pod božično drevesce kot dar za mojega moža; ker se pa ta vedno brije le z britvijo, bi vam aparat po praznikih prinesla nazaj in namesto tega vzela pušico za puder.«

Novi blagajnik se predstavi šefu in doda: »Upam, da boste z menoj zadovoljni. Moja spravevala so prvovrstna.« Šef: »To ni važno. Povejte mi raje, ali imate na sebi kake posebne znake, po katerih bi vas mogla spoznati tudi policija.«

»Toda če ga nikakor ne nameravaš poročiti, zakaj ne preineš z njim vseh zvez; česa še čakaš?«

»Novoletnega darila.«

George Benoit, alžalski mesarski mojster, ki je v Parizu streljal na generalnega državnega pravdnika Fachota, ki je v strassburškem procesu ostro nastopal proti alžalskim avtonomistom.

Zgodovinski kitajski »Veliki zid«, ki so ga začeli podirati. Zid je star 1700 let in je dolg 2450 kilometrov. Zid je imel namen, braniti severne in zapadne kitajske meje proti vpadam divjih sedov. Ob sedanjih bojnih sredstvih je sedoda izgubil vsak pomen.

Gospodarstvo

Dipl. agr. A. Jamnik:

O knjigovodstvu v kmetijah

Razne navedbe čujemo o vzrokih nerentabilnosti in kritičnega stanja našega kmetijstva. Predvsem se povdarja, da je zemlja premalo, da je radi majhnih parcel obdelovanje nesorazmerno drago, da je strokovna sposobnost kmeta premajhna, prevelika pa so razna davčna bremena in pa dolgovi.

Preveč zastalo je naše gospodarjenje, preveč se drži tradicije, premalo ali nič se ne ozira na obstoječe ožje, še manj na svetovne tržne razmere in na stanje kmetijstva ter kmetijskega trga tudi v tistih državah, ki korakajo s časom.

Glavni vir teh neuspehov je popolno nepoznanje najbolj osnovnih kmetijsko-obratoslovnih pojmov, kar ravno dela našega kmeta tako nesrečno okorelega. Kako naj bo produkcija rentabilna, če gospodar ne pozna vseh proizvodnih elementov, če manj pa jih zna spravljati v pravi sklad. Gojiti bi se moralo znanstveno raziskavanje vseh čimteljev kmetijskega obrata in konjunkturo ter nuditi gospodarjem ne samo strokovno tehnični, marveč v prvi vrsti obratoslovni in trgovski posvet in pomoč. Prve početke je v tem oziru pokazala Kmetijska družba l. 1913., ko je ustanovila kmetijski knjigovodstveni urad, v katerem so se vodilo simultano knjigovodstvo za večje število kmetij. Računski zaključki so omogočali točen vpogled prav v drobne posemezne obrate in je le škoda, da je urad moral vsled vojnih razmer prenehati. Vredil sem urad jaz in sem imel biti ud' ležencem z obratoslovnimi in sploh gospodarskimi nasveti na uslugo ter gojiti z njimi najintenzivnejše osebne in korespondenčne stike. Urejen je bil ta urad po principu moravskega in nizozemskega »Institut für Wirtschaftsforschung und Wirtschaftsbearbeitung des Landbaues«.

V tem poslovanju sem najobčutnejše spoznal pomanjkanje obratoslovnega znanja med gospodarji. Posemezni gospodar je iz tega urada dobival potrebnih navodil in točno sliko svojega gospodarjenja, ob koncu leta tudi točno poročilo in praktične primerjave uspehov in neuspehov z ostalimi drugimi obrati, z navedbo vzrokov nerentabilnosti in in je bil še posebno opozorjen na tiste čimtelje, ki so v glavnem odločali neuspeh celokupnega gospodarstva. Zlasti mu je tako poročilo izkazalo dohodek in zaslužek ter njihov izvor, označilo vrednost njegovega obrata, izdatke za posle in dainarje, podjetniško porabo za družino, višino stroškov dneva, prehrane za osebo v primeri z drugimi obrati, istotako strošek dneva ročnega dela in vpročnega dneva, porazdelitve in višino ter skladnost posemeznih kapitalij v obratu v primeri z drugimi. Dalo se mu je pregled o uspehu, o obrestovanju obrata, o dolgovih, plačevanih obrestih, o užitku in drugih bremenih ter primere kako je drugod, dalje primere o vnovčevanju pridelkov napram onemu drugim obratom, o obratovnih premikih in izdatkih ter njihovi umestnosti, o mezdah, o zavarovanju, o stroških gnojenj, o pridelovalnih stroških in produkcijskih cenah pro enoto sploh ter v primeri z drugimi in posebej z naprednimi, rentabilnimi obrati, dalje o mlečnosti krav, o uspehu posameznih panog itd. Svetlovala se je tudi izrisitev možnih sprememb za boljše gospodarsko uredbo.

Vse te podatke se je podelovalo tudi v svrhe urada kot takega in po želji kmet, ministrstva še posebej z ozirom na to, da se kmetijstvo zadostno varuje pri bodočih obnovitvah trgovinskih pogodb z inozemstvom.

Glavna vzroka, ki sta našo proizvodnjo posebno podraževala, sem mogel poleg obratoslovnega neznanja in pomanjkanja obratoslovne harmonije že v začetku opaziti, in to sta: premajhna kapitalna intenzivnost pa baharija (četudi morda podzvestna) v tem, da se je nepotrebno držalo konje brez zadostne zaposlenosti v obratu zato, da se je gospodar ob gotovih prilikah imenito vozil v koleslju. Konjski prevozi dan je vsled tega bil v gospodarstvu silno drag, mesto kakih 5 kron, nekoliko okoli 18 kron. Ta številka je gospodarstvo skozi in skozi tako silno obremenjevala, da je odločilno in končno veljavno uničevala vsako rentabilnost.

Priprto kmet teh stvari sam ne more računsko ugotoviti, kajti tudi knjigovodstveno ni izve-

ban. Kvečjemu poračunava, koliko je v posemeznem panogu vtaknil denarja (dela in naturalnega prometa ne zna kalkulirati) in koliko je dobil iz nje, zato ne more najti vzroka, zakaj se mu kmetija z leta v leto bolj »zajeda«, ugotoviti more le dejstvo, a še tu neredko doživlja usodne samoprevare. Svetovati si torej sam ne zna. Pomagati bi mu morala oblastva.

Ko bi bil omenjeni urad mogel poslovati redno nap. j. bi bili iz njega imeli med vojno, zlasti pa sedaj vse potrebne eksaktne podatke, ki bi tudi omogočili izkristaliziranje prave smeri vsega obratoslovnega in pospeševalnega delovanja, naše kmetijstvo gotovo ne bi bilo v tako težki krizi, kmetijski obrat bi se bil mogel pravčasno razmeram prilagoditi in bi se bilo moglo že davno pristopiti k edino možnemu izhodu iz že dolgo latentne kmetijske krize, t. j. k organizaciji proizvodnje in vnovčenja. Tako bi bil kmet prišel denarno vsaj v primerno moč, da bi bil iz kapitalne ekstenzivnosti pogloboma prešel na intenzivnost; strokovnega znanja mu v to ne bi bilo posebnih primanjkovalo.

Znan mi je pri nas kapitalno-intenziven obrat, ki se je pravzaprav lotil posebno pridelovanja krompirja. V jeseni je pridelal menda po 700 meterskih stovov krompirja na hektar, torej več kot desetkrat več od našega kmetijskega, po statistiki izkazanega povprečja. Takega pridelka od navadnega kmetijskega obrata niti ne zahtevam, zadovoljil bi se z 250—300 q na ha pri istošasni dosegu primerno povečanih donosov tudi pri drugih, upravljeno gojenih panogah.

BILANCA DRŽ. HIPOTEKARNE BANKE

Bilanca Drž. hip. banke za 30. november 1928 izkazuje naslednje postavke (vse v milijonih Din): v oklepajih podatki za 30. september 1928). Aktiv: blagajna 83,4 (9,5), žiro pri Narodni banki 39,7 (15,8), posojila na nepremičn. 1897,9 (1900,1), na dohodek in dolžade 268,1 (274,4), vodnim za drugem 80,1 (78,6), kratkoročna za gradbo 11,9 (20), lombardna 63,9 (56,8), akt. tek. računi 742,0 (741,4), domače menice 59,6 (68,4), nepremičn. 27,1 (25,8), rez. fond 5,5 (1,5), amort. fond 6,4, kavcije 24,3 (24,0), ostale tiva 255,4 (263,5); pasiva: samost. fondi 67,0 (66,1), rez. fond 19,9 (19,9), amort. fond 0,8 (0,8), fond in kapitali javnih ustanov 80,6 (82,6), privatni kapitali in vloge 344,7 (330,2), založnice in obveznice v prometu 980,9 (980,9), predjem iz l. 1913. 5,0 (5,0), pri Seligmanu 1928 113,6 (113,6), pasivni tek. računi 921,8 (907,7), kavcije 24,3 (24,6), razna pasiva 210,9 (211,4); bilanca vsota je narasla od 3483,4 na 3599,4 milj. Din. — Tuja sredstva (fondi in kapitali), ki stoji banki na razpolago, so se znatno povečala; novih posojil na nepremičnine ni bilo, pač pa so se povečala posojila samoupravnim korporacijam (na dolžade in dohodek). Velik del novih sredstev pa je porabila banka za ojačanje likvidnosti, saj je narasla gotovina v blagajni od 9,5 na 83,4 in v Narodni banki od 15,8 na 39,7 milj., torej za celih 47,8 milj. Din.

Zbornica za TOI v Ljubljani opozarja vse zainteresirane, da odpade radi noveletnega praznika zbornični uradni dan v Mariboru 2. januarja 1929. Prihodnja zbornična uradna dneva se vršita v torek dne 8. januarja 1929 v Celju in v sredo dne 9. januarja 1929 v Mariboru.

Likvidacija. Kmetijska zadruga za nakup in prodajo v Begunjah pri Cerkljici, r. z. z. o. z., je prešla v likvidacijo; nadalje društvo »Vorschusskassenverein für die Ortsgemeinde Zebaitz an der Mura«.

Lovci si želijo snega. Moda in vreme je muhasto. In to občutijo tudi naši lovci. Moda diktira povpraševanje in ceno za kože divjih živali. Evropa si želi lisce, kun, podlase, torej boš naših kož in veliko je upanje, da se bodo dosegle na kožnem sejmu, ki se vrši dne 21. januarja 1929 na Ljubljanskem velesejmu, zelo ugodne cene. Kupci iz inozemstva se že oglašajo, istočasno pa spraznjuje, če je že zapadel sneg. Kvaliteta kože je neprimerljivo boljša, če je divjad ustreljena v snegu. Gorenjci že imajo. Upamo, da nam bo mlado novo leto že takoj v začetku naklonilo mlad sneg. Kože naj

se pošljejo do 19. januarja na Ljubljanski velesejem, oddelke »Divja kož«.

Dr. Cernetov Poslovni koledar 1929 je porabil ugledni gospodarski list »Jugosl. Lloyd« v Zagrebu ter je prinesel v svoji božični številki popolnoma prepisane narodno-gospodarske statistične tabele, a brez navedbe vira pod naslovom: »Bilni podatki ekonomsko-finanjskega življa 1919—1928«. Original teh, za poznanje našega gospodarstva zelo važnih tabel morejo čitatelji videti v gori navedenem Poslovnem koledarju na str. 158. Kakor tuje, mo, je dr. Cernetov poslovni koledar že razprodan ter se nahaja samo še par izvodov v posameznih knjigarnah.

Mednarodni denarni trg. Dinar je v inozemstvu zelo iskani; report napram dolarju je narastel od 2½ na 3½%, kar že izredno dolgo ni bil slučaj. — Zavedi približajnega se ultima je svetovni denarni trg bolj napet; tako znaša privatni eskont na Dunaju 6½%, bozni denar pa stane ca 7¼%. V Londonu je obrestna mera: dnevni denar 3½%, privatni diskont 4½%; v New Yorku dnevni denar 7—8%, privatni diskont 4½%—4¾%; v Parizu dnevni denar 2½—3%, privatni diskont 3½%; v Curihu dnevni denar 2%; Berlin: mesečni denar 9 do 9½%, privatni diskont 6½%, dnevni denar 6 do 8½%; Amsterdam dnevni denar 3¼%, privatni diskont 4½%.

Borzo

Dne 29. decembra 1928.

Ta teden sta se vršila radi praznikov samo dva borzna sestanka. Devizni promet je znašal v Ljubljani ta dva dni 12 milj. Din; s tem je narastel celokupni devizni promet Ljubljanske borze v tem letu na 262 milj. Din. Svota okroglo ene milijarde prometa na Ljubljanski borzi jasno dokazuje potrebo te institucije, ki se je popolnoma uveljavila in popolnoma odgovarja višini njenega prometa našim razmeram, čeprav je znatno dejstvo, kako mnogo privatnega blaga iz Slovenije se proda še na zagrebški borzi. V deviznih težajih je omeniti nadalje splošno oslabitev tečajev, kar je v zvezi z nazadovanjem deviz v Curihu, torej dvigom franka.

Na tržišču vrednostnih papirjev je edino zabeležili oslabitev vojne škode. Ker se je splošno smatralo, da bo ultimo potekel radi velikih obveznosti bolj slabo, je vojna škoda po praznikih zelo padla. Vse vesti pa so se izkazale za neresnične in v Belgradu, ki je za vojno škodo važnejši kot Zagreb, ni prišlo do nikakršnih perturbacij. Zato se je tečaj zopet uvrstil. Ni pa dosegel stanja pred prazniki (Zagreb 21. dec. 433—434,50, 28. decembra 431—432, Belgrad 21. dec. 433—434,50, 28. dec. 428,50—431). Ostali tečajji so neizpremenjeni.

DENAR

Curih, Belgrad 9.1225, Berlin 123.56, Budimpešta 90.85, Bukarešta 3.115, London 25.1875, New York 518.75, Pariz 20.295, Praga 15.3625, Trst 27.145, Sofija 3.745, Varšava 58.10, Madrid 81.65.

VREDNOSTNI PAPIRI

Dunaj, Pod-savska-jadr. 84.75, Živno 130.75, Alpine 43, Trbovlje 58.40, Kranjska industrijska 36, Slavonija 0.58.

Žito

Včeraj popoldne je zetska oblast začela nakupovati v Vojvodini močne količine pšenice. Zaključeno je bilo za dobavo v februarju-marcu 100 vagonov po 251 nakladalna postaja. Značilno je, da se vključ dosti velikemu iskanju blaga položaj za pšenico nikakor ni izboljšal, temveč je ostala cena povsem neupremenjena. Pri gornji ceni se je v enem popoldnevu z lahkoto pokrila vsa zahtevana količina, ne da bi bilo moglo povpraševanje kakor koli vplivati na tendenco. Iz dneva v dan se izraziteje kaže nervoznost producentov in trgovcev, ker je cena stalno nizka in je na trgu pri vsakem povpraševanju dovolj blaga. Dasi se pšenica letos v veliki meri uporablja tudi za krmo, vendar nikakor ni mogoče, da bi naša država konzumirala ves ogromni pridelok. Zato so producenti in trgovci vsak dan bliže trenutku, ko bo treba poiskati ventila v izvozu, ki sedaj že dolgo popolnoma počiva radi naše nekonkurenčnosti v cenah. Izvoz pa pomeni soriščo letošnjega ogromnega pridelka v Ameriki in Evropi ter spričo nižjih inozemskih cen se nadaljnje nazadovanje cene za našo pšenico. Dokler je pa še mogoče prodati vsaj po sedanjih cenah za terminsko ali pa za promptno dobavo, se producenti ne bodo odločili za znižanje cene v to-

Hvalevredna je delavnost Vašega potnika: vsak dan obišče 20 interesentov. — »Slovenec« je pa še delavnejši in more pokazati še večje uspehe: vsak dan se oglasi pri 20.000 interesentih. — Informirajte se v Inzeratnem oddelku »Slovenca« v paviljonu na Miklošičevi cesti poleg Uniona.

liki meri, da bi mogli konkurirati v izvozu. — Promptna pšenica notira: gornjebaška 240—242, spodnjebaška 237—240. — Koruza je čvrstejša ter notira za februar 260—265, za marec-april 285, za maj 290 franko baška nakl. post. Medjimurska inzulanka za promptno dobavo notira 255 nakl. post. — Slavonski oves velja 250, povpraševanje po tem blagu je omejeno; ponuja se 68 kg težak krmilni ječmen po 255 baška post. in rž po 255 medjimurska nakl. post. — Paralelno z nazadovanjem cene pšenice je nazadovala tudi cena pšenične moke ter notira srednje dobra baška znamka 345—350 nakl. post. — Otrobi iz Vojvodine in drugih krajev ne konvenirajo za Slovenijo, naš konzum se krije večinoma iz zaloge tukajšnjih mlinov.

Novi Sad. Pšenica: bč. 235—238, par. Vršac 232—234, gbn. 232—235, sr. 237,50—240. Oves: bč. 240—245, bn. 235—240, Koruza: bč. 247,50—250, I. 250—255, III. VI. V. 280—285, sr. 247,50—250, II.—V. 280—285. Ječmen: bč. 252,50—257,50, pol. 270—280. Moka: 0 g 340—350, št. 2 320—330, št. 5 300—310, št. 6 265—275, št. 7 255—265, št. 8 205 do 215, Otrobi: 175—180. Krompir: 115—120. — Promet: 22 in pol vagona pšenice, 1 ovs, 17 in pol koruze, 1 sena; skupaj 42 vagonov.

Les

Ta teden je bil na lesnem trgu bolj miren. Čvrsta tendenca za cene traja še nadalje in pričakovati je še nadaljnih uvrstitev.

Sedaj notirajo na slovenskem lesnem trgu sledeče cene (vse nakl. post., v Din za m³, oziroma 100 kg): Smreka-jelka: Hlodi I., II., monte 250 do 300, Brzovjaki drogovi 240—260, Bordenali merkantilni 300—330, Trami merkantilni 200—300, Skorete, konične, od 16 cm naprej 600—620, Skorete, paralelne, od 16 cm naprej 650—680, Skorete, podmerne, od 15 cm 500—540, Deske-plohi, kon., od 16 cm naprej 500—550, Deske-plohi, par., od 16 cm naprej 550—600, Bukov: Deske-plohi, naravni, neobrobjeni 500—530, Deske-plohi, naravni, orobjeni 750—1000, Deske-plohi, parjeni, neobrobjeni 600—900, Deske-plohi, parjeni, orobjeni 1000 do 1250, Testoni 480—530, Tavolet 1100—1250. Hrast: Hlodi I., II. 500—700, Bordenali 1200 do 1400, Deske-plohi, neobrobjeni boules 1400 do 1600, Deske-plohi, neobrobjeni merkantilni 1000 do 1200, Deske-plohi, orobjeni (podnice) 1200 do 1350, Frizi 950—1150. Drva: bukova 21—23, hrastova 19—20, Zelezniški pragovi: 2,60 cm, 14×24, hrastovi 50—55. Oglice: bukovo za 100 kg 85—90.

Kože in usnje

V Ljubljani so cene neizpremenjene. Goveje kože notirajo 17—20 Din. Notacije v Mariboru so pa nižje. V Zagrebu notirajo: goveje 18—19 Din, oz. 19—20 Din, telečje 28—29, oz. 35—36 Din, jag-nečje 36—37 Din, kozje kom 45—46, ovčje od 2 kg debelovollene 25—26, finovollene 24—25 Din za kilogram.

Vsaj dinar za Slovensko Stražo

»Kar govori tako — saj ga mogoče ne boš več mogel.« je rekla mati in znova zaihtela. »Ti misliš, da imaš otroka le zato, da ga pretepaš. Zato ima Bog čisto prav, če ti ga kmalu vzame. Otroke moramo ljubiti, če hočemo, da bo kaj iz njih.«

»Nato je rekel oče: »Kdo pravi, da fanta nimam rad? Zelo rad ga imam! Toda pokazati mu tega nočem; nočem in ne morem. Njega najbrž ne boli tako kot mene, ako ga moram kaznovati!«

»Še enkrat ga grem iskati!« je rekla mati.

»Tudi jaz ne bom ostal tu!« je rekel oče.

»Moraš pojesti žlico tople juhe! Cas je že za večerjo.« je rekla mati.

»Nočem jesti! Ne vem, kaj naj storim?« je rekel oče, pokleknil k mizi in začel tiho moliti.

Mati je odšla v kuhinjo. V sobi je bilo zopet tiho in meni v uri je hotelo srce skoraj počiti od bolesti in tesnobe. Nenadoma je moj oče med molitvijo krčevito zaihtel. Glava mu je padla na roke in vse telo mu je trepetalo.

Glasno sem zakričal. V nekaj trenutkih sta me mati in oče rešila iz skrivališča. Vrgel sem se očetu k nogam in tresoč se objel njegovo kolena.

»Moj oče, moj oče!« To sta bili edini besedi, ki sem ju mogel spraviti iz sebe. Dvignil me je k sebi, me stisnil na prsi in moji lasje so bili mokri od njegovih solz.

V trenutku sem prišel do nekega spoznanja.

Uvidel sem, kako grozno grdo je, ako tega očeta jezim in žalim. Toda spoznal sem tudi, zakaj sem ga hotel ujeziti. Iz hrepenenja, da bi videl pred seboj očetov obraz, da bi lahko zrl v njegove oči in slišal njegov glas. Boril sem se za očetov pogled, za očetovo besedo.

Od tega dne dalje je bilo vse drugače. Moj oče je uvidel, kako ga imam rad, in mi je posvetil sedaj marsikatero uro, tako, da mi ni bilo več treba z nagajivostjo doseči njegovo besedo.

Očetova beseda

Moja vzgoja ni bila slaba. Kadar sem bil priden, ubogljiv otrok, so me starši pohvalili, v nasprotnem slučaju pa so me pošteno ošeli.

Moj oče je bil mnenja, da je strogost zelo potrebna. Matere pa je bila sama ljubezen. Rekla je: strogost otroka lahko pokvari, ker z njo le vzbujamo upornost, ki tiči v otroku. Le z ljubeznivim ravnanjem se otrok ukroti.

Moj oče je bil mogoče istega mnenja, toda on ni znal izraziti svoje ljubezni in topline. Bil je tih in resen človek. Svoj bogati humor mi je pokazal šele tedaj, ko se mu je zdelo, da sem že dovolj zrel.

V letih, ko sem razirgal prvi ducat hlač, se ni baš mnogo pečal z menoj, razen, ako sem kaj nepravilnega napravil. V tem slučaju je nastopil z vso strogostjo. Njegova strogost in moja kazen je obstojala navadno v tem, da je stopil predme ter mi z jeznimi besedami označil moj pregrešek in kazen, ki bi jo zaslužil.

Ob takem jeznem izbruhu sem se vedno postavil pred očeta; s povešenimi rokami sem kot okamenel stal pred njim in mu nepremično zrl v jezni obraz. V svoji notranjosti sem vedno občudoval svoj greh, vedno sem se zazavedal krivde, spominjam pa se tudi nekega drugega občutka, ki sem ga imel ob takih kazenskih pridigah. Na nek poseben način sem trepetal, nekako ugodje me je prešinjalo. Solze so mi tekale iz oči po licu, stal sem kot drevo pred očetom, ga gledal, pri tem pa občutil nerazumljivo ugodje, ki je tem bolj naraščalo, čim huje je grmel oče nad menoj.

Ako so nato minevali tedni, ne da bi kaj posebnega napravil in me je oče pustil popolnoma v miru, se je polagoma vzbujalo v meni stremljenje, da bi napravil kaj takega, kar bi očeta razjezilo. Ne zato, da bi ga jezil, zakaj imel sem ga zelo rad, tudi ne iz zlobe, temveč iz nekega drugega vzroka, ki se ga tedaj še nisem zavedal.

Bilo je na sveti večer. Prejšnje poletje je kupil oče na neki božji poti črn križ, na kate-

rem je viselo svinčeno mučilno orodje in svinčeni Kristus. Ta križec je bil spravljen do božičnega večera, ko ga je vzel oče iz omare in postavil na oltarček v sobi. Uporabil sem trenutek, ko so imeli moji starši in ostali ljudje opravke v kuhinji in v hlevu ter pripravljali za veliki praznik. Vzel sem s stene križec, se spravlil z njim za peč in ga začel uničevati. Prav posebno ugodje sem občutil, ko sem s svojim žepnim nožem odstranil najprej lestvico, nato kladivo, bič in petelina in končno še Kristusa. Ko so ležali ti deli narazen pred menoj, so se mi zdeli še mnogo bolj zanimivi kot prej skupaj. Ko sem hotel spraviti vse zopet skupaj, nisem mogel, in tedaj mi je postalo vroče in v grlu me je nekaj stiskalo. Sicer sem si rekel: črni križ je sedaj lepši kot prej. In kdo potrebuje sedaj o božiču Kristusa na križu? Sedaj mora ležati v jasticah, pravi gospod župnik.

Upognil sem svinčenemu Kristusu roke in noge ter ga položil v materino košarico za šivalne potrebščine ter poslal te jastice na oltarček v kotu. Križ pa sem skril v posteljo ter pri tem prav nič pomislil, da me bo košarica izdala.

In to se je kmalu zgodilo. Najprej je zapazila mati in se začudila, kako pride šivalna košarica na oltarček.

»Komu pa je bil napoti križ?« je vprašal hkrati oče.

Stal sem ob strani in nekam čudno mi je bilo pri sreč.

Oče je stopil k meni in me vprašal, ali vem, kje je križ. Ze sem stal zravnran pred njim in mu gledal v obraz. Ponovil je svoje vprašanje in z roko sem pokazal proti postelji. Solze so mi tekale iz oči, toda zdi se mi, da nisem premaknil ustnic.

Oče je pokleknil skriti križ. Ni bil jezen, temveč le začuden, ko je zapazil razdejano. Oče je postavil goli križ na mizo. »Sedaj pač vidim,« je rekel popolnoma mirno in snel z oblačnika svoj klobuk, »sedaj pač vidim, da te moram enkrat pošteno kaznovati. Niti Kristus na križu ni več varen pred teboj... Ostani v sobi, fant!« mi je temno ukazal in šel ven.

»Skoči za njim in ga prosi za odpustanje!« mi je zaklicala mati. »Sel je po brezovko.«

Stal sem kot prikovan. Jasno sem se zazvedal, kaj me čaka, a nisem mogel napraviti niti koraka v svojo obrambo.

Mati je odšla v kuhinjo. Čisto sam sem ostal v temi sobi in pred menoj je ležal na mizi oropani križ. Ustrašil sem se najmanjšega šuma. Stara velika ura, ki je stala ob steni, je udarila pet. Končno sem zaslišal, kako si nekdo zunaj snaži sneg s čevljev. Bili so to očetovi koraki. Ko je stopil z brezovko v sobo, sem izginil.

Šel je v kuhinjo in z jeznim glasom vprašal, kje je fant? Začeli so iskati po vsej hiši. V sobi so pregledali po vseh kotih in pod posteljo. Slišal sem, kako so hodili po podstrešju, slišal sem ukaze, naj me iščejo v hlevu in na skednju ter me takoj pripeljejo pred očeta — da si bom zapomnil ta sveti večer za vse življenje! A vsi so se vračali brez mene. Dva hlapca je poslala mati k sosedom in zdihovala, da bom zmrznil, ker sem odšel ven brez suknjica in klobuka.

Skoraj vsi so odšli in hiša je bila skoraj prazna. Tičal sem v urini omari in kupal skozi zapaha.

Koliko strahu sem prestal v tem skrivališču! Vedel sem, da ne bo dobrega konca. Hudoval sem se nad šivalno košarico, ki me je najprej izdala, jezil sem se na križec — pozabil pa sem preklesti svojo lahkomišelnost. Minevale so ure in še vedno sem tičal v svoji krsti. Končno sta prišla oče in mati v sobo, prižgala luč in se začela radi mene pripraviti.

»Nič več ne vem, kje naj bi ga še iskal,« je rekel moj oče in izrpan sedel na stol.

»Mogoče je zašel v gozd in leži pod snegom!« je rekla mati in glasno zajokala.

»Nehajte je rekel oče, nočem poslušati!« »Nečes poslušati, pa si ga sam pregnal s svojo strogostjo.«

»S to vejico mu ne bi odbil nobenega uda,« je odgovoril oče in položil brezovko na mizo.

»Toda sedaj, ako ga dobim, bom cel svezjen zlomil nad njim.«

Kriza in sanacija rudarskega zavarovanja

Pri rudarskem zavarovanju gre za dobrino, ki so bile ustanovljene tekem več kot 40-letnega delovanja. Pri rudarskem zavarovanju gre obenem za dobrino, ki so zrastle iz žuljev, iz pritrgovanja in iz življenja delavstva. Radi tega se mora najti izhod, ki bo privedel do končne sanacije.

Pri sanaciji pridejo v poštev trije faktorji: Delavstvo, podjetniki in seveda država.

Delavstvo.

Najbolj voljno in razpoloženo za sanacijo je delavstvo in bi bilo tudi pripravljeno sodelovati. Vprašanje je, ali je v takšnem gospodarskem položaju, da bi preneslo še nadaljnje obremenitve svojih mezd. Plače delavstva so že sedaj obremenjene z 10% javnimi dajatvami. Če pomislimo, da ne dosega za služki pri veliki večini rudarjev in ostalih članov bratovskih skladnic eksistenčnega minimuma, je slika pri delavstvu glede višjih prispevkov precej jasna. Vpeljava višjih prispevkov v breme delavstva bi še bolj globoko vrezala v življenjski sok delavstva.

Kaj pa podjetja?

Delodajalci se ne brigajo dosti za sanacijo, razen v toliko, da bi odvalili bremena od sebe. Po svojih zastopnikih zahtevajo sicer in tudi imajo odločivo besedo pri pravi bratovskih skladnic, dočim bi se pa radi otresli svojih dolžnosti.

Stalen boj velja pokrajinskemu pokojninskemu skladu za Slovenijo. Ne zamude prilike, da ne bi podvzeli sovražnega koraka proti njemu.

Svoje postopanje utemeljujejo s trditvijo, da otežuje ta sklad konkurenčnost premoga.

To je le izgovor. Ta trditev bi vsaj deloma držala, ako bi bila vrednost dnevne produkcije v vseh premoškopolih enaka. Statistika pa nam kaže v tem oziru sledečo sliko: Vrednost dnevne produkcije enega delavca je znašala v januarju 1927 v Zabukovci 78 Din, v Trbovljah 206 Din, v Hrastniku-Ojstrem 152 Din, v Hudijami 113 Din, v Rajhenburgu 170 Din, v Velenju 104 Din, v Zagorju 155 Din, v Kočevju 110 Din, v St. Janžu 83 Din.

Obremenitev premoga — 1 tone s 5 Din — je tako malenkostna, da ne pride pri tako različni produkciji niti v poštev.

Podjetja so se okoristila tudi s predvojnimi razmerami. Ker nismo sledili zgledu drugih držav (Čehoslovaške, Nemčije, Nemške Avstrije), da bi valorizirali takoj ob ustanovitvi države prispevke, so plačevali podjetniki smešno nizke prispevke in profitirali napram prispevkom po letu 1925. več ko 20 milijonov dinarjev.

Zadržanje podjetij je nesprejemljivo tudi radi dejstva, da imajo korist od dela delavstva v pretežni večini podjetja sama. Povrnimo se zopet k gornji statistiki.

Vrednost produkcije na šht in delavca je znašala v januarju v Zabukovci 78 Din, plača na šht 39,5 Din; v Trbovljah 206 Din, plača na šht 50 Din; v Hrastniku-Ojstrem 152 Din, plača na šht 46 Din; v Hudijami 113 Din, plača na šht 46,50 Din; v Rajhenburgu 170 Din, plača na šht 44 Din; v Velenju 104 Din, plača na šht 36 Din; v Zagorju 155 Din, plača na šht 54 Din; v Kočevju 110 Din, plača na šht 38 Din; v St. Janžu 83 Din, plača na šht 31 Din.

Pa tudi sicer nam dejstva spričujejo, da je delavstvo rudarskih podjetij v stalno bednem položaju, dočim podjetja vedno bolj prosperirajo in se lahko udeležujejo raznih denarnih transakcij. Poleg tega moramo vpoštevati še to dejstvo, da so lastniki najjačih rudarskih in premoškopolnih podjetij v Sloveniji inozemci in bi bila nepojmljiva kratkovidnost, da se ne bi pritegnila k sanaciji rudarskega zavarovanja v toliki meri, ki odgovarja njihovim koristim od dela našega delavstva.

Značilno za razpoloženje delodajalcev napram temu vprašanju je tudi zadržanje direktice državnih železnic. Ona se namreč stalno brani plačevati kot konsument doklado na premoški v smislu zakona o pokrajinskem pokojninskem skladu. To zadržanje je značilno iz dveh vidikov: 1. Iz pokrajinskega pokojninskega sklada dobivajo podpore tudi staroželzniški vpokojenci. 2. Državna ustanova gre preko zakona.

Vprašanje naj rešujejo strokovnjaki.

Največja napaka od vsega početka je bila ta, da niso reševali tega vprašanja strokovnjaki, ampak bolj politikarji, ki so se največkrat dali voditi od agitatoričnih vidikov. Vслед tega je vladala v tem vprašanju stalna nejasnost, katere so se in se še poslužujejo s polno paro nasprotniki rudarskega zavarovanja ter informirali v tem smislu tudi mero-dajne faktorje.

Ko bi pa vzeli v roke to zadevo strokovnjaki — v juridičnem in tehnično zavarovalnem smislu — bi bila označena jasna pot in vsako izbegavanje bi bilo izključeno. Vzemimo za zgled vpeljavo dr. Žerjavovega pravilnika s 1. januarjem 1925. Če je bila za vse obveznosti po tem pravilniku potrebna kapitalna rezerva (brez obveznosti za starovpokoje) v znesku 230—240 milijonov dinarjev in če je znašala dejanska rezerva le ca 3 milijone Din, bi se morali zvišati prispevki na 17—18%, ako bi hoteli priti do zasužuranja vseh obvez-

nosti. Torej tako jasno vprašanje, da ne more iti pošten človek preko njega.

Ker pa ne rešujejo tega vprašanja strokovnjaki, nosijo vsi osnutki, tudi po januarju 1925, te-le bistvene hibe: Vse obveznosti naj bi se krile z rednimi prispevki (tudi obveznosti napram starovpokojevcem). V resnici pa imamo v vprašanju rudarskega zavarovanja tri probleme: a) Problem starovpokojevcem. b) Problem vpokojencev po 1. januarju 1925. c) Problem vpokojencev na podlagi pridobljenih pravic po 1. januarju 1925.

a) Starovpokojevcem.

Najmanj, kar imajo pravico zahtevati, je, da se njihove pokojnine odnosno rente valorizirajo. Ker se ti izdatki ne morejo kriti z rednimi prispevki, je edini vir dohodkov za te obveznosti pokrajinski pokojninski sklad. Radi tega ne more biti govora o ukinitvi tega sklada. Zakonodajalec je imel gotovo pred očmi vse težave zbiranja takega fonda, ako bi se napravil v breme n. pr. le podjetniku. Vслед tega je porazdelil breme na širši krog. S tem korakom je dosegel, da se to breme prav za prav nič ne čuti. Bolj pametno in bolj uvideno se to vprašanje sploh ne more rešiti.

b) Problem vpokojencev po 1. januarju 1925 na podlagi prej pridobljenih pravic.

Zavedati se moramo, da ni denarja za kritje obveznosti napram tistim, ki so ali se bodo upokojili po 1. januarju 1925. To kritje bi se moglo dobiti le z izvanrednimi prispevki države in podjetij.

Sport

PRIMORJE : SVOBODA

(danes ob 14 na igrišču Primorja na Dunajski cesti)

Prvak I. razreda Primorje in prvak I. b. razreda SK Sloboda sta sklenila izbrati ugodno vreme za prireditve prijateljske nogometne training tekme. Srečanje med obema kluboma bo toliko zanimivejše, ker nista imeli močviti to leto še prilike srečanja v javni tekmi. — Sloboda bo Primorju opasen protivnik, saj je dosegla v jesenski sezoni krasne rezultate. Zmagala je nad Slovanom in Hermesom, proti Iliriji je igrala 3:5, proti Primorju v training tekmi 1:2. Ta tesni rezultat svedoči, da bo moralo Primorje napeti vse sile, če bo hotelo do- seči kolikor toliko časten rezultat. Obeta se nam torej res napeta in zanimiva borba.

Smuški tečaji za začetnike. Nadaljni smuški tečaji za začetnike se vrše pri St. Janžu v Bohinju od dne 1. januarja do 6. ev. do 10. januarja ter se morejo interese prijaviti pri nastavniku v hotelu St. Janž. v Kranjski gori prične naslednji tečaj dne 4. januarja in bo trajal do 10. januarja. Interese za ta tečaj naj se javijo pri zveznem nastavniku v hotelu Slavec. Opozorjamo vse one, ki se žele udeležiti enega teh tečajev, da si takoj zasigurajo stanovanje na ta način, da pišejo na doletni hotel, ki jim preskrbi sobo sam ali v kraju.

Smuški tečaji za tekmovalce. Dne 3. januarja prične v Bohinju smuški tečaj za tekmovalce v Bohinjski dolini pod vodstvom inž. Janše. Vsi, ki se žele prijaviti, naj to javijo g. Godcu, predsedniku Smušarskega kluba v Bohinju. Tečaj bo trajal do 12. januarja. Nato prične od 14. dalje tečaj za tekmovalce na Bledu, kjer bo trajal do 28. januarja. Prijavitelj se je pri Sportnem klubu, zimskosportna sekcija na Bledu 11.

Smuški tečaj v skokih prične dne 2. januarja v Mojskini, na kar opozarjamo vse interese. Tečaj bo trajal do 12. januarja zvečer in se je prijaviti pri inž. Hanssen v Mojskini. Naslednji nedeljski tečaj se vrši potem dne 6. januarja v Mojskini. Udeleženci tega tečaja in tečaja v Kranjski gori nastopijo prvič pri otvoritvi smuških skakalnic na Bledu dne 13. januarja.

Preizkušnja smuških tekmovalcev, ki niso bili lani na olimpijadi, in ki bi prišli v poštev za inozemsko udeležbo, predvsem za smuške tekme v Davosu, se vrši v torek dne 1. januarja v Kranjski gori. Tekmovalci se javijo ob 8 zjutraj zveznemu delegatu g. Zdenko Švigelju v hotelu Slavec. Ob 9 startajo do Tamarja in nazaj. Udeležba dovoljena le verificiranim tekmovalcem in udeležencem dosedanjih smuških tečajev za tekmovalce. JZSS.

Mrzli studenec Pokluka. — 8° C, smuka prav dobra, snega 60 cm, restavracija odprta, za hrano in pijačo preskrbljeno. Jožef Zajc, restavracija.

Sportni pregled

Vseposvdo so se vršile o božičnih praznikih nogometne gostolovne tekme in so marsikje prese- netile oziroma razočarale. V Belgradu se je mudil FAC in je igral proti Sokolu 4:2 in proti Jugosla- viji 2:2. — Dunajski Admiri se je v Bologni slabo godilo, 0:3, proti Milanu je igrala 2:2. Rapid je igral v Montpelleru na francoskem samo 1:2, je zmagal v Celu 3:0 in je igral v Frankfurtu 4:3, Austria proti US Tristina 5:1 in proti Pro Goriz- zia 4:1, Crickerji proti Borussia 1:1, Wacker-Fog- gia (Italija) 2:1 in proti Bari 4:3, WAC proti Bayern v Muenchnu 1:3, proti Kickersom v Stutt- gartu 1:1. Graški AK je šel na Češko po dva po- garta, proti Bohemians 1:2 in proti Kladnu 1:5. Viktoriji iz Žižkova se v Rimu ni dobro godilo, 2:4; Slavia se je igrala proti muenchenskemu Wackerju 4:2, Sparta proti Red Star v Parizu 1:0, Moravska Slavia proti Rennes (Francija) 5:1 in 6:5, Bratislava v Atenah 5:2 in 5:3, DFC iz Pra- ge v Wormsu 1:6 in v Krefeldu 4:0, Topliški FC proti berlinski Herthi 2:2. Na Nemškem je bila najvažnejša tekma FC Nuernberg proti Spielver- einigung Fuerth 4:3. Hungaria, letošnji ogrski je- senski prvak, je igrala proti italijanski Juventus 4:2, Ujpest proti Alessandriji 3:2, Nemzeli proti Ambrosiani 1:5, Ferencvaros proti Barceloni 0:4 in 2:2, Sabaria v Havani na Kubi proti tamošnjemu prvaku Juventus v prvi igri 2:2. Torej imamo dosti snovi za premišljevanje. — V Veliki Britaniji so sedaj najboljši igralci Glasgova Rangers; so pro- fessionalni.

Angleški igralci tenisa so se v Avstriji po- pravili in so premagali Južno Avstralijo 11:1. Wim- bledonski turnir se bo vršil od 24. 6. do 7. 7., in- ač že začeli s pripravi. — Kežetuhov Karel je prišel domov, je bil v Pragi sprejet, nagovorjen in počaščen od župana kot najboljši propagator za

c) Problem vpokojencev po 1. jan. 1925 na podlagi pridobljenih pravic po tem datumu. Obveznosti za te bi se krile z rednimi prispevki, ki se pa morajo primerno zvišati. Pot k rešitvi rudarskega vprašanja.

Pot k rešitvi rudarskega vprašanja bi bila sledeča:

1. Vprašanje rudarskega zavarovanja naj se poveri strokovnjakom, v prvi vrsti zavarovalnim tehnikom, da ugotove dejanski stan in predlagajo pota in način sanacije rudarske- ga zavarovanja.

2. Sanacija je nemogoča brez sodelovanja podjetij in države. Podjetja morajo prispevati, ker so bili dosedaj njih prispevki prenizki, in ker imajo glavno korist od dela delavstva. Država je moralno obvezana k prispevanju: 1. ker mora ščititi šibkeje, 2. ker je bila iz- vršena vsled devalvacije, še bolj pa vsled in- flacije tako rekoč konfiskacija rezerv bratov- skih skladnic. Priznamo, da nastopajo momen- ti, ko je država opravljena k takim korakom. Nasprotno je pa tudi njena dolžnost, da po- vrne bednim in starim škodo, ki so jo utrpeli radi takih okoliščin. Pomisliti pa moramo, da bi znašale rezerve rudarjev, ako bi bile valo- rizirane, 150 milijonov Din.

V polni meri se pridružujem tozadevni resoluciji na kongresu delavskih zborskih v Belgradu, da morajo namreč prispevati k sa- naciji rudarskega zavarovanja podjetniki in država.

Edino zgoraj načrtana pot more voditi do sanacije tega vprašanja, vsled tega se mora odložiti uzakonitev najnovejšega osnutka pra- vilnika o zavarovanju rudarjev in se lotiti vprašanja rudarskega zavarovanja pod popol- noma izpremenjenimi vidiki.

Čehoslovaško v Ameriki, je dajal na Dunaju avdi- ence in se je odpeljal sedaj na Riviero; tam bo zadel na Ramillona. Nato bo šel za trenerja na Anglesko. — 70 let je star švedski kralj Jurij, pa je še zmeraj v prvih vrstah in je bil izvoljen se- daj za predsednika švedskega teniškega kluba.

Prav tako 70 let star je londonski škof dr. In- gram, pa je igral te dni v napadalni vrsti hockey- skega kluba, ni imel na koncu igre prav nobene sape in je veliko pripomogel do zmage svojega kluba.

Petdesetletnico je praznoval te dni Emanuel Lasker! svetovno šahovsko prvenstvo si je priboril leta 1896. Še sedaj je v mednarodni ekstrasviti. 44 let je star angleški avtomobilni dirkač Campbell; šel bo v Afriko po nove rekorde. — Veliko darilo norodov na Nuernberg-ingu je dotirano s 100.000 markami.

Od avtomobila do kolesa ni daleč. Znaša šestdesetna dirkača Wambst Lacquehay sta si po dolgem odmoru zopet priborila učinkovito zmago, in sicer v Nizzi. — Girardone je zmagal v Bruslju proti izborni konkurenci; na pariškem zimskem dirkališču so premagali v navzočnosti francoskega sportnega ministra Patheja Francozi Italijane, v Baselu pa Švicarji Francoze. — Za Tour de France je prigradenih že deset tovarniških kolesarskih znamk. — Spencer i. dr. prireajo v Ameriki »div- jee« šestdnevne dirke, brez pravega nadzorstva; divji je tudi njih boj za nove dirkače, da je sen- zacija večja. Poslali so sedaj v Evropo znanega dir- kača van Kempena in ponujajo kolesarjem po 450 dolarjev na dan, proti bančnemu jamstvu. Jako za- peljivo, in se v takšnih slučajih prenese tudi dis- kvalifikacija kolesarske zveze.

Bolj težko bo pa prenesel diskvalifikacijo zna- ni bokser Ted Kid Lewis; sodnik ga je pokaral, pa se mu je za malo zdelo in je že pred koncem prve runde zapustil ring. Zelo nesportno je bilo to. — Schmeling se ni boril proti Yale Okunu; vzrokov ne navajajo. — Morda se bosta Dempsey in Sharkey zopet udarila; pridno trenirata. Tun- ney je na povratku v Ameriko pri neki nogometni tekmi na Angleškem prvi pognal žogo po igrišču. — Jim Malone, ki je šel pred kratkim premagal Riskoja, ni mogel proti Irenu O Kellyju v desetih rundah nič opraviti, in je ostal boj neodločen. Na- sprotno pa je Paulino premagal kanadskega prvaka Jacka Renaulta v deseti rundah po točkah, z ve- liko sigurnostjo. Godfrey se je igral s svojim črnim rojakom Johnsonom 2 rundi; v 3. rundi je bil Johnson k. o. — V borbi za evropsko prvenstvo lahke teže je zmagal Francoz Raphael proti Nemcu Czironu v 11. rundi z k. o.; boj je bil določen na petnajst rund. — V ameriški državi Illinois (tam je Chicago) so sklenili, da smejo nositi bokserji v boju samo bele rokavice; rjava barva vsebuje stru- pne snovi in povzroča pri ranah zastrupljenje.

Tam v Chicago je nemški rokoborec Schikat položil Indijanca Christopherja pred 20.000 gledalci na pleča; boj je trajal poltretjo uro. — Jaago se zelo jezi, ker se ne more meriti s Huhtanenom, ki mu zmeraj »ulde«. Morda je pa Jaago na tihem vesel, da mu Huhtanen uide.

Huhtanenovi rojaki Finci, dalje Norvežani, Švedi i. dr. že zelo pridno drsajo. Christensen n. pr. 500 m 44.9, Ballangrud 44.3, B. 5000 m 8:52.5 itd. Evropske prenosne tekme v hitrostnem dr- sanju se bodo vršile 19. in 20. januarja v Amster- damu, v slučaju neugodnega vremena pa v Davosu.

Kljub mrazu so plavalci zadnjič preko Seine, 190 m; zmagal je Švicar Zwaehlen. Dane plavajo preko Vitave. — Priznan je nemški plavalni re- kord Schuberta 100 m prosto v 1:00.6. — Arne Borg je plaval v Manilli (Filipini) proti vrsti 5x200 m in je zmagal, v 13:47. — Holandska Brau- nova je pa plavala 400 m na hrbtu v 6:18.8. nov svetovni rekord.

Holandski olimpijski rekord se je Fincem ze- lo zameril; »zlatec kolajne« niso zlate, temveč sre- brne in pozlačene. Tistih 90 kolajin bi bili pa že lahko dali kovati iz čistega zlata! Enako kot Ho- landci so napravili leta 1920 Belgijci in leta 1924 Francozi. Samo Švedi so leta 1912 kovali kolajne iz čistega zlata. Zato je pa tudi njih stadion edini, ki se splača. »Stadion svobode« si bodo zgradili Finci, v proslavo desetletnice samostojnosti. — Za Fincem Nurmijem je odpotoval v Ameriko Šved Wide. — Pri Newyorku so priredili tek cross co- untry na 6 milj ali 9638 km; zmagal je črnci Gus Hoore v izbornem času 81:20.2. — Nemške boje- ne igre leta 1980 se bodo vršile v Berlinu, in bo zho- roval ob tej priliki tam tudi Mednarodni olim- pijski odbor.

PREGLED REPREZENTACIJSKIH IGER JNZ, LNP IN PA MEDNARODNIH IGER NAŠIH KLUBOV.

Jugoslovanska Nogometna Zveza:

V letu 1928 so se odigrale sledeče tekme: 25. marca: Jugoslavija : Madjarska 1 : 2 v Pešti.

8. aprila: Jugoslavija : Turška 2 : 1 v Zagrebu. 6. maja: Jugoslavija : Rumunska 3 : 1 v Bel- gradu.

6. maja: Jugoslavija : Austria 0 : 3 na Du- naju.

29. maja: Jugoslavija : Portugal 1 : 2 v Am- sterdamu v okviru Olimpijskih iger.

28. oktobra: Jugoslavija : Češka (amaterji) 3 : 1 v Pragi.

29. oktobra: Jugoslavija : Češka (profesionalni) 1 : 7 v Pragi.

2. junija se je odigrala v Parizu prijateljska tekma med našo reprezentanco in kombiniranim moštvom Pariza, ki je končala z zmago 3 : 1.

Po gornji tabeli smo od 7 iger dobili 3, izgu- bili pa 4. Score se glasi 11 : 17 v naše slabo. JNZ je torej v primeri z drugim sportnimi zvezami odigrala zelo majhno število tekem, v svojo korist beležimo pičle zmage nad slabimi naspro- tnikoma Romunije in Turške. Proti renomiranim nasprotnikom smo pa izgubili. JNZ se je sicer trudi- la navezati stike z boljimi nasprotniki, kar pa iz razumljivih razlogov ni uspelo. Sele ako se ure- niči ideja balkanskih pokalnih iger, kjer je precej nade, da ostanemo zmagovalci, se bodo prilike go- tovo obrnile na bolje. Zanimivo je dejstvo, da se je od 7 reprezentančnih iger odigralo 5 v inozemstvu in samo dve doma! In vseeno ni stanje tako slabo, kajti med 35 reprezentancami smo mi na 17. mestu.

Ljubljanska Nogometna Podzveza:

LNP je odigrala s svojimi mestnimi repre- zentancami igre:

29. aprila: Ljubljana : Celovec 2 : 1 v Celovcu. 6. maja: Ljubljana : Gradec 5 : 2 v Ljubljani.

6. maja: Maribor : Gradec 1 : 3 v Mariboru. 8. maja: Ljubljana : Celovec 2 : 1 v Celovcu.

19. avgusta: Maribor : Ljubljana 7 : 5 v Ljub- ljani.

16. septembra: Slovenija : Koroška 8 : 1 v Ljubljani.

25. novembra: Maribor : Gradec 0 : 5 v Gradcu.

Čisto reprezentančna tekma LNP je bila sa- mo ena z dosti slabim nasprotnikom iz Koroške. Vse druge igre so bile medmestne tekme v okrilju LNP. Dosežen je bil ugoden score 18 : 13 v našo korist.

Naši klubi so odigrali še sledeče mednarodne prijateljske tekme:

26. februarja: ISSK Maribor : GAK 2 : 6 v Gradcu.

1. aprila: Ilirija : Austria 1 : 1 v Celovcu.

8. aprila: Ilirija : Kipesti 5 : 8 v Ljubljani.

8. aprila: SK Maribor : Sp. V. Villach 4 : 1 v Beljaku.

9. aprila: Ilirija : Kipesti 3 : 4 v Ljubljani.

9. aprila SK Maribor : Sp. V. Villach 4 : 3 v Beljaku.

1. maja: Ilirija : Sp. V. Villach 4 : 0 v Beljaku.

13. maja: SK Maribor : Strassenbahner Graz 3 : 2 v Mariboru.

2. junija: Ilirija : GAK 3 : 1 v Ljubljani.

3. junija: Ilirija : GAK 1 : 1 v Ljubljani.

2. septembra: SK Maribor : Sp. V. Villach 0 : 2 v Mariboru.

16. septembra: Rapid : Leobner ASK 4 : 3 v Mariboru.

22. septembra: Rapid: GAK 0 : 2 v Mariboru.

7. oktobra: SK Maribor : Villacher Sp. V. 2 : 1 v Beljaku.

21. oktobra: SK Maribor : Atletiki Celovec 2 : 3 v Celovcu.

Skupni score vseh mednarodnih iger je po šte- vilkah presnetljiv in se glasi 38 : 38. In zopet ista slika kot popreje skoro sama srečanja z dokaj sla- bimi nasprotniki. Pogrešamo pa večjih in težjih mednarodnih srečanj, ki bi našemu sportu koristili. Ako primerjamo letošnjo tabelo s tabelo prejšnjih let, moramo žalibog ugotoviti nazadovanje in to celo občutno. Tolaji nas lahko samo to, da je na- zadovanje splošno po celi državi in izgleda to leto skoro kot nekako leto krize našega nogometnega sporta.

Prinašamo še skupno tabelo mednarodnih iger vodečih klubov v državi:

	igral	dobil	neodl.	izgub.	scor
1. Hajduk	16	10	5	1	46 : 19
2. Jugoslavija	12	6	—	6	35 : 34
3. BKS	13	5	1	7	32 : 37
4. Maribor	8	4	1	3	18 : 19
5. Haška	7	5	—	2	20 : 17
6. Ilirija	7	3	2	2	22 : 16
7. Concordia	7	3	1	3	14 : 16
8. Gradjanski	6	3	1	2	13 : 16
9. Jedinstvo	6	—	1	5	9 : 30
10. Sand	4	4	—	3	4 : 16

Sestavil Ivan Kosec.

Bitka s cmoki

(Izpred sodišča.)

Mirno je nekega večera sedel stari Ploj v gostilni, srkal je iz svoje steklenice in se menil z gostilničarko. V takem položaju je bil znenada doživel pravo čudo, da mu je namreč skoli okno iz sosedne sobe priletel baš na desno lice masten cmok. Stric Ploj se je zgrabil za lice, obrnil se v sobo in pogledal, kaj in kako. Ni še mogel tega ugotoviti, že je prvemu cmoku sledil drugi, ki je Ploja zadel prav v nos. Z drugo roko je zdaj mož negoval še nos in končno je le spoznal, da so ne- srečnih strelav krivi trije gostje v gostilni, ki so se bili radi nezgane stvari med seboj skregali in stegli. Ker so ravno večerjali in je manjkalo drugega pripravnega orodja, so se morje po- služili kar cmokov in z njimi bombardirali drug drugega. Tako je dobil svoj del tudi neodolni Ploj v kuhinji, gospodar lokala pa je bil oškodovan za razbite šipe, skozi katere so cmoki frlali. Sodnik je vsem trem možakarjem prisodil po 300, 200 in 150 Din kazni. Skupno pa morajo gostilničarju po- ravnati škodo za razbite šipe, tepeni Ploj pa dobi za bolečino 120 Din.

>Ali se res v kratkem poročiš z gospodom Čelešnikom?> >Res. Seveda zaenkrat cela stvar še ni popolnoma urejena; oče ni zadovo- ljen z njegovimi dohodki, mati pa z njegovo družino ne; meni se tudi ne zdi posebno pri- kupljivo, razen tega pa me sploh ni zasnubil.<

>Očka, gospodje hočejo na vsak način, naj jim zapojem par pesmi, kaj naj storim?< — >Le zapoj jim — naj si pripišejo sami, kar jih čaka.<

Po borbi do zmage

Učinek konflikta med delavstvom in kovinsko industrijo v Porenju

Ko je napovedala železna industrija v Porenju brez tehtnega vzroka izprti tisočim delavstva, je bilo javno mnenje v veliki večini na stran delavstva. Delavske organizacije so morale sicer nositi veliko pezo in odgovornost, pa tudi podjetniki so pošiljali pisma na svoje odjemalce in jih rotili, da jih naj ne zapuste. Ta bojazen ni bila neutemeljena. Inozemske borze za železo so se vedno bolj utrjevale, povpraševanje po blagu, zlasti angleškem, je bilo vedno česče.

Izprti se je poznalo tudi v izvoznih lukah. Tako je morala rotterdamska luka svoj obrat silno skriti, ker ni bilo dela.

Se občutnejše so bile posledice v Nemčiji sami. Nazadovanja so bila skoraj v vseh gospodarskih panogah: V vseh industrijah, ki se pečajo s predelavo železa; v apnenicah, v premogokopih, pri železnih, pri rečni plovbi itd.

Ze v prvem tednu izprti je nazadovala prodaja premoga za 10%. V oktobru se je skrajšalo delo v vestfalskih premogokopih za 7600 šihov dnevno; v času od 1.—8. nov. pa že za 31.000 šihov dnevno. Za 11 dni izprti znači ta izpad vrednost okoli 2 milijona 200 tisoč mark.

V vsem se cenijo neposredne finančne izgube tega konflikta, to je izgube na zaslužku, na dohodkih podpora, na praznovanju v premogokopih in sorodnih industrijah na 25—30 milijonov mark.

Radi tega se ni čuditi, da se je ta konflikt končal tako hitro in na tako čuden način, da je zaprlo sapo vsem delavskim strokovnim organizacijam.

Pravilnik o delavskih kategorijah in plačilnem sistemu v tobačnih tovarnah

Dne 16. novembra t. l. je izšel v službenih novinah v Belgradu pravilnik z zgorajšnjim naslovom. V veljavo stopi čez 45 dni po razglasitvi t. j. 1. januarja 1929.

Delavske kategorije.

Delavstvo se deli v kategorije.

V prvo kategorijo spadajo:

a) Nadzorništvo in pisarniško pomožno osebje;
b) kovinski delavci (strojniki pri parnem stroju, električni, strojni ključavničarji, strugarji, tiskarji, črkostavci, soferji);
c) vsi ostali kvalificirani profesionalisti (kovači, kleparji, ključavničarji, mizarji itd.).

Za kvalificiranega delavca se smatra samo tisti, ki ima predpisano izpričevalo o strokovni izobrazbi ter opravlja v tovarni profesionalistični posel.

V drugo kategorijo spadajo polkvalificirani delavci t. j. delavci, ki nimajo predpisane izpričevala o strokovni izobrazbi, ampak

so si jo pridobili v tovarni v dolgoletnem praktičnem delu.

Taki so: Vodje strojev za izdelovanje in zavijanje cigaret, pregledovalke, posluževalci transmisij, električnih dvigal in elektromotorjev; tehtalke in prevzemalke pri izdelovanju smotk, čuvaji, mešalci tobaka, brusilci, rezalci, raztresovalci tobaka, pavilei, pražilci, zabijalci zabojev v oddelkih za vkladanje, glavne kuharice in vozniki.

V tretjo kategorijo spadajo delavci pri izbiranju tobačnih listov, za izdelovanje in zavijanje cigaret, delavci pri strojih za zavijanje zavitkov in izdelovanje smotk ter svitkov, zavijalke smotk, delavci za ročno izdelovanje smotk, delavci za pripravljanje smotk, zavijalke cigaret, smotk, tobaka in svitkov; vkladalke zabojev, smotk in svitkov v zaboje in vreče kakor tudi delavci kartonaže in tiskarne.

Način plačevanja plače.

Po načinu plačevanja plače se dele delavci I. in II. kategorije v polmesečarje (dobivajo plačane vse dneve razen nedelj) in dnevničarje. (Ti imajo plačane le faktilne delovne dni).

Po dobljeni stalnosti postane delavec I. a) kategorije polmesečar; b) in c) skupine čez tri, v II. kategoriji pa čez pet let.

Delavci III. in IV. kategorije ne morejo postati polmesečarji.

Vsi delavci dobivajo svoje prejemke za polmeseč za nazaj (§ 4).

Plačilni sistem.

Prejemki delavcev se dele: 1. Osnovni dnevni zaslužek ali osnovna plača. 2. Osebnostna draginska doklada. 3. Začasna doklada. 4. Rodbinska draginska doklada. 5. doklada za delo.

Višina osnovne plače je v posameznih kategorijah različna.

V prvi kategoriji, skupina a) in b) znaša od 15 Din do 28 Din na dan.

V drugi kategoriji od Din 12 do Din 20 na dan.

V tretji in četrti kategoriji od Din 10 do Din 18 na dan.

Višina plače raste po službenih letih v intervalih po 5 let do vključno 40 let.

Osebnostna doklada znaša v prvi kategoriji Din 20; v drugi Din 18; v tretji Din 16 in v četrti Din 15 na dan.

Začasna doklada pride le takrat v poštev n. pr. onih delavcih, ki bi prejeli po tem pravilniku manj kakor po dosedaj veljavnem načinu. V tem slučaju, se mu dodeli začasna doklada v višini difference med novim in starim zaslužkom.

Uprava državnih monopolov pa lahko zniža, zviša ali pa ukine to doklado, toda delavstvo se mora najmanj en mesec prej obvestiti o tej nameri.

Rodbinska doklada znaša za enega rodbinskega člana na dan Din 3. Podeljuje se redno le zakonskim otrokom do 14. leta starosti in sicer največ za tri otroke.

Nezakonska mati dobiva rodbinsko pod-

poro le tedaj, če nima razun svojega zaslužka drugega dohodka.

Če delata v tovarni mož in žena, dobiva to doklado mož; le če je mož odsoten brez plače, jo dobiva za to dobo žena. Ako je pa zaposlena v tovarni le žena, pa je mož sposoben za delo, odpade rodbinska doklada.

Ločena žena prejema le izjemoma rodbinsko doklado in sicer, če živi z otroci v skupnem gospodinjstvu in jih ne more vzdrževati ločeni mož.

Doklada na delo pripade le strokovno izobraženim delavcem na predlog ravnatelja tovarne in oblastnega monopolnega inspektorata.

Napredovanje v višjo stopnjo.

V višjo stopnjo napredujejo delavci po dobri oceni avtomatično. Zoper slabo oceno, ki se priobči delavcem pisмено, se sme delavec pritožiti v osmih dneh na upravo drž. monopolov, katere odločba je končno veljavna.

Odpuščaj iz službe radi nezadostnega izdelovanja.

Vsak delavec mora doseči predpisano minimalno storitev. Delavcem, ki tega minimuma ne dosežajo, se določi enomesečni rok, da izboljšajo svojo storitev. Ako je tudi ta rok brezuspešen, se jim mora odpovedati služba.

Prehodne odredbe.

Ako se zviša vrednost dinarja in zmanjša draginja, se sme znižati osnovna plača in vse ostale doklade (§ 17).

Uprava državnih monopolov izda določbe, ki so potrebne za izvrševanje tega pravilnika.

Kakšne so delavne prilike v Franciji?

Franc Vesel, ki je že dve leti v Franciji, pošilja podatke o razmerah naših delavcev v Franciji. On in njegovi tovariši delajo po šumskih, izdelujejo železniške prage, pripravljajo drva in drug les. Dnevno zaslužijo od 35 do 40 frankov. Lesna industrija je slaba, kakor je bila pretečeno leto in delo se dobi vedno težje.

V tovarnah zaslužijo boljši delavci od 25—28 frankov, navadni delavci pa še manj.

Tudi v tovarnah so delovne prilike vedno neugodnejše, vsled tega ne bi svetoval, da bi kdo iz domovine potoval v Francijo za delom. Še prav posebno se bodo pa urezali tisti, ki menijo, da si bodo od zaslužka kaj prihranili. Vsak je lahko vesel, če shaja in ne pride v dolg. Veliko jih je, ki bi se radi vrnili, pa ne morejo zaslužiti za povratek.

Silvo Kranjec: Kako smo se zedinili

Založila Družba sv. Mohorja v Celju.

Pred letom dni smo pričakovali, da bo napisal to njigo dr. A. Korošec. Ze je zbiral gradivo, ko mu je bil določen drug delokrog, kjer ni bilo mogoče na nadaljevanje tega dela niti misliti. Tedaj je prevzel spisovanje te knjige prof. Kranjec, ki se že od svojih vseučiliških let intenzivno bavi z jugoslovansko, zlasti srbsko zgodovino, in ki je svoje znanje v tej stroki spopolnil in poglobil zlasti še lansko leto, ko je pisal za Mohorjevo družbo Zgodovino Srbov.

Podal nam je v svojem letošnjem delu pregled vseh težnj Srbov, Hrvatov in Slovencev po združitvi od srednjega veka pa do današnjih dni;

prav posebno pa se je pri tem oziral na najnovejšo in v tem oziru daleč najvažnejšo dobo, namreč na dobo po letu 1914. To je važno zlasti radi tega, ker je bil v Zgodovini Srbov s podrobnim opisom prišel samo do l. 1914. in je moral radi omejenega obsega knjige obravnavati dobo po l. 1914. samo na štirih straneh. Radi tega je Zedinjenje v mnogem oziru nadaljevanje Zgodovine Srbov.

Naš narod je tako dobil v roke prvo knjigo, ki mu pregledno kaže vso dolgo pot do samostojne države Srbov, Hrvatov in Slovencev. Človeka je že kar neprijetno dirnilo, če se je spomnil, koliko so se s tem zgodovinskim vprašanjem bavili drugi narodi (n. pr. Nemci) in kako pri nas široke plasti naroda nimajo nikakega priročnika, iz katerega bi se poučile o svoji neposredni preteklosti. Saj so dogodki dobrih zadnjih dveh desetletij komaj nekoliko bolj znani tistemu, ki jih je sam doživel in se je seveda zanimal za politično življenje. Pa tudi med temi jih bo težko dobil dosti, ki bi ti vedeli točno povedati, kaj določa krški pakt, kako je prišlo do kongresa zatiranih narodov v Rimu, kaj je z ženevsko deklaracijo itd. Sedaj pa imamo okvirno delo, ki bo slehernemu močno olajšalo, če ne sploh omogočilo proučevanje kateregakoli važnejšega odstavka iz zgodovine našega zedinjenja.

Prebiranje te knjige je prav poučno za pravilno umevanje sedanjosti. Tako n. pr. vidi bravec, da je naš spor z Italijo — starejši nego naša država. Kako se je trudila Italija, da bi bila preprečila ustanovitev Jugoslavije! Ko je po prevratu l. 1918. hotel priti Borojevič v našo državo, mu vlada tega ni dovolila, češ, da se je bojeval proti zavezniški antanti. Danes pa vidimo, da je bil boj proti Italiji tudi med svetovno vojno v pravem pomenu besede boj za našo zemljo, boj za domovino in da zasluži Borojevič, da mu postavijo Slovenci in tudi Hrvatje spomenik. Iz knjige razvidimo, kako je Italijane bolelo in kako jim je škodovalo v Parizu in Londonu, da niso mogli pokazati v svetovni vojni nikakih večjih uspehov in da niso izpolnili nad, ki jih je stavila antanta nanje. Proti južnim Slovanom je bila Italija tem popustljivejša, čim slabše ji je šlo na fronti! Kaj bi bilo, če bi ne bili bš južni Slovani hrabro držali fronte ob Soči! Zamislimo se v položaj, ki bi bil nastal za Slovence, če bi bila odločila svetovno vojno Italija... Ako bi bila Italija prisilila Avstrijo na kolena z zmagami — recimo — kje vzhodno in severno od Ljubljane — kdo bi ji bil zopet izrgal naše prenegovne revirje iz rok? Antanta? Saj ta ni plačevala — iz svojega, radi tega je brez velikih pomislekov obljubila Italijanom slovansko zemljo v londonskem paktu.

Da, na Doberdobo so res padli naši fantje za svobodo, domovino! In prav je, da jim je tudi Kranjeva knjiga potrdila zasluženost časti!

V podrobnostih se vidi, da je pisal knjigo zgodovinar po poklicu, ki ni štedil fonda, da je ugotovil posamezna dejstva. Pripomnimo naj to, da dr. Zerjav ni bil tajnik Jugoslovanskega kluba (št. 128, ampak da je živel ob času zasedanja dunajskega parlamenta na Dunaju kot zasebnik in časnikar, zraven je pa prostovoljno, brez kakve obveznosti pomagat Jugoslovanskemu klubu zlasti pri sestavljanju interpelacij glede političnih preganjanj med svetovno vojno.

»Slišal sem, da se sijajno oženiš?«

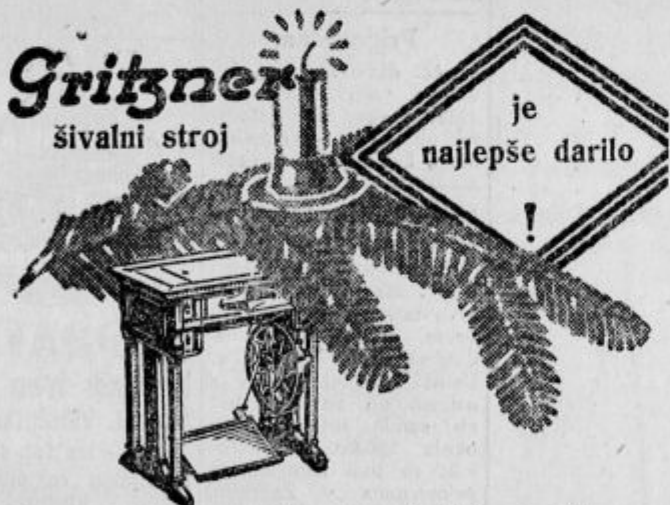
»Ej, kaj pomaga, ko sem pa pol neveste že dolžan!«

Zdravnik (v veži): »Upam da ima vaš mož sedaj manj vročine.«

Zena: »Ne verjamem, nocoj ponoči je namreč umrl.«

»Gotovo me imate za popolnega tepca?«

»Oh, popolnega na svetu ni nič.«

Jos. Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Zdrav ali bolan

vedno treba dobro mlo Slaba mila so naredila že mnogo škodo. Kot res dobrim milom zdravja in l. pote in v najvišjih krogih se deja prednost Fellerjevimi Elsa-milom in to: lili-ino, rumenjarkovo, glacerinovo, borakovo, karanovo ter mlo za britje. Te vsebujejo dobro de'ujoče sestavine. Za polkus 5 komadov Elsa-mila po izbiri se pošilja za vnaprejšn posilnih 52 Din franko lekarnar FELLER, STUBICA DONJA Esatrg št. 134 Hr.-atska. Za pranje glave: Elsa-Shampooon 3 Din 30.

Sadi v gospodinjstvu.

Konzervirane sadja in zelenadi.
Spisal M. Humeck. Cena Din 24.-.

Jugoslovanska kn'garna v Ljubljani.

Puškar

F. K. Kaiser

Ljubljana, Kongresni trg štev. 9

kupuje in prodaja stare puške, samokrese ter prevzame iste v komisijsko prodajo

stalno vsako množino

KUPIM

kostanjevega taninskega lesa

smrekove škorje, cele in drobljene, smrekove hmelove droge, rabljene, dobro ohranjene sode od strojnega in jedilnega olja, po najvišjih cenah. Plačilo akreditivno.

FRANC OSET, Sv. Peter v Sav. dolini.

Inserirajte v „Slovincu“!

Kakaj se zadovo-
ljuje s drugimi
izdelki, ki so baje
ravno tako dobri
ako možete vendar povsodi
dobiti pravi original:

**MEIRIMA
MILO**

Za nakup
NOVOLETNIH DARIL

se priporoča trgovina z juveliji,
urami, zlatino in srebreno.
Vsem cenj. odj. malcom želim

SREČNO NOVO LETO
in se nadalje priporočam

Ivan Pakiž, Ljubljana Pred Škofijo 15.

Vsi gl'beni instrumenti!

Samo prvovrstni izdelki po
najnižjih cenah. Edina trgo-
vina svetovno znanih zakonov
zavar. **JAZZOPHON** gram-
ofonov. Najbolja iz-
bira plač. cenik vstojni.
Treba je konstatirati zelo at-
raktivnega instrumenta. Strogo zadržati davar. v listinu.

S. STIASNY, W. EN, XVII.
Kalvarienberggasse 34.

LJUDSKA HRANILNICA IN POSJOJILNICA V ŠIŠKI

LJUBLJANA VII. - ČERNETOVA C. 20.

Posljuje vsako nedeljo od 1/2 11. do 12., sredo
od 7. do 9., soboto od 16. do 18. ure iz-
vzemši praznike.

Obrestuje vloge po 6 in 7%; daje posojila
pod zelo ugodnimi pogoji.

Za varnost vlog jamčijo vsi člani s celim
svojim premoženjem.

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Cankarjeva ulica št. 4

(popreje pri Belem volu)

Obrestuje

bratne vloge po naj-
višji mogoči obrestni meri in je
denar pri njej najvarneje naložen, ker jamčijo
poleg rezerv in lastnih hiš vsi
člani z vsem svojim pre-
moženjem.

Posojila in trgovski krediti
pod najugodnejšimi pogoji.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica.

Hranilne vloge nad Din 52.000.000.-

V Mariboru se radi izselitve prodaja pod zelo
ugodnimi pogoji

trgovska hiša

z 2 trg. in 1 ind. lokalom ter 10 stanovanji in
dobro vpeljana spec. trgovina

Stanovanje 5 sob takoj na razpolago. Dopisi pod:
»Konjunktura« na upravo lista.

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreč

Broširan Din 60.—, vezan Din 76.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pritožbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Čekovni račun Ljubljana 10.349. Telefon števil. 2328.

Službo dobe

Učenca

poštenih staršev sprejem. Hrana in stanovanje v hiši. Karol Cesar, čevljarji mojster, Lukovica pri Domžalah.

Agilnega potnika

alkoholne stroke iščem za Slovenjgradec in okolico. Prednost imajo domačini. Cenjene ponudbe na upr. »Slovenca« pod šifro »Agilenc« 12633.

Ženska moč

katera posodi 15.000 Din. dobi stalno službo v Ljubljani, ali dobi s 1. majem brezplačno sobo. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Sigurno« št. 12.657.

Rudarji!

Premogovnik, stoječi sloj, sprejme izurjene rudarje-samce na delo; plača 50 do 60 Din na dan. Osebnostno javiti v premoškovniku občina Breznica, železn. post. Preljina, Sumadija.

Stalno službo

z mesečno plačo 1500 Din dobi takoj gospod, kateri posodi 10.000 Din proti popolni garanciji. Takojšnje ponudbe na oglasni oddelček »Slovenca« pod šifro »S 1. januarjem št. 12.733 v Ljubljani«.

Samostojen pek

neoznjen, zanesljiv in trezen, dobi stalno službo kot skupni delavec v večjem trgu na deželi. Pisma na upravo pod »Pošten in resen« 12.734.

Iščem delovodjo

zanesljivega, treznega, za srednje veliko mizarstvo, kateri je dobro znan pri strojih ter zmožen vsakega dela v mizarstvu stroji. Neoznjeni ima prednost. Naslov v upravi lista pod št. 12.722.

Kovaški pomočnik

z nekaj kapitalom - se sprejme. Naslov v upravi »Slovenca« v Mariboru.

Navijalka (špularica)

za stroj, pletenje, spretna in pridna, se sprejme takoj. - M. Lazar, Gradišče 10.

Kuharico

prvovrstno, ki tudi vsa druga hišna dela vrši, se sprejme v fino hišo (dve osebi) v Zagrebu. Reflektira se samo na resno in popolnoma samostojno moč z dobrimi priporočili, ki želi dolgotrajno in dobro službo. Potni trošek v Zagreb povrnjen. - Ponudbe s sliko na naslov: »Zagreb Poštanski pretinac 208«.

Pošteno dekle

zdrava, snažna, katere razume kako meščansko in hišno delo, za boljšo mestno hišo, sprejem takoj. Dekleta v starosti 20 do 30 let z dobrimi izpričevanji se upoštevajo. Naslov v upravi lista pod št. 12.776.

Išče se več pletilj

zmožnih krojenja, proti dobri plači. Krojno učilišče, Stari trg 19.

Službe iscejo

Učenca

z abs. 3. mešč. razred, zdrava, krepka, želi vstopiti v kako trgovino na deželi. Naslov v upravi pod št. 12646.

Mlad fant

išče službo hlapca ali kako drugo primer. službo, če mogoče na deželi. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vestene«.

Iščem zastopstvo

Potnik za Srbijo in Makedonijo s čevlji. Sprejel bi še neko zastopstvo. Reference dobite na razpolago pod števil. 12.706.

Izvrstna šivilja

mlada, dobro situirana, želi obilno delo na dom, zato prosi solidne trgov. in privatne firme za dobrohotno zaupanje dela. Cene zmernne. - Naslov v upravi »Slov.« št. 12.688.

Učenca

16 let stara, zdrava in krepka, išče učnega mesta v spekerijski trgovini v Ljubljani. Naslov pove upravi »Slov.« št. 12.767.

Služkinja

ki zna dobro kuhati in opravlja vsa hišna dela, išče službo pri kakšni manjši meščanski družini. Naslov takoj. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.790.

Mizar

gre popravljati na dom. Ponudbe na upravo lista pod »Mizar«.

Zasluzek

Agilne zastopnike in akviziterje

išče svetovna zavarovalna družba, ki deluje v vseh zavarovalnih panogah za vse večje kraje mariborske oblasti. - Pri uspešnem delovanju plača poleg provizije tudi fiksum. - Ponudbe pod: »Velik zaslužek 12.740« na upravo Slovenca.

Najugodnejši mesec zaslužka!

Dnevno zaslužite pri nas 200 Din z našim zastopstvom. Sigurna eksistencija. Zumbulović, Ljubljana, Miklošičeva cesta.

Pouk

Pozor!

Pouk v krojnem risanju in prirojanju kakor tudi v izdelovanju damskih oblek daje edino strokovno izprašana učiteljica Roza Medved v Ljubljani, Mestni trg 24, III. nad., naspr. rotovža.

Zaseb. krojno učilišče

Ljubljana - Stari trg 19, sporoča krojačem, šiviljam, nešiviljam, pletilnim industrijam in pletiljam, da je dobil iz inozemstva najnovejše modele. Pričetek poduka po novem letu. Krojenje za pletilne garderobe, jopice, polurverje, obleke, plašče po modri 1929. Krojačem specialen pouk o oblekah, uniformah. Šiviljam najnovejši modeli tudi za perilo. Sistem kroja je svetovno znane anglo-francoske krojne akademije. Revnejšim ugodni plačilni pogoji. Brezplačna rekomandacija služb. Ob Novem letu razstava krojev.

Dijaki

Dva dijaka

sprejem na stanovanje in zajutrek. - Naslov v upravi pod števil. 12.788.

Sprejme se dijakinja

h krščanski družini v popolno oskrbo. Naslov v upravi pod št. 12.781.

Posestva

Gostilna z mesarijo

na najboljšem mestu - ugodni plačilni pogoji, ker večja hipoteka, dve žagi z veliko vodno silo, ceno napredaj. Posestvo 24 oral, 3 hiše, s 36 hl vina in 27 hl mošta. Din 190.000. - Vile, hiše, hišice od 20.000 Din dalje. - Najlejša vila v Mariboru ceno napredaj. - Realiteta pisarna »Rapido«, Maribor, Gosposka ulica 28.

Gosposko hišo

s poleg proti jugu ležečim vinogradom, gozdom in sadijakom, ob glavni cesti pri Ljutomeru, prodam. Silvar, Ljutomer.

Prav na Vas

smo mislili, ko smo otvorili podružnico za naročnino, inserate in male oglase v našem dnevniku sredi mesta. Oglasite se v paviljonu poleg Uniona na Miklošičevi cesti. Telefon 30-30.

Stanovanja

Stanovanja

se oddajo v najem za takoj, po 3 sobe s kopalnico in vsemi pritlikalnimi na Celovski cesti. Naslov pri oglasnem oddelku »Slovenca« št. 12.679.

Večjo sobo

s štedilnikom, oddam prazno ali s posteljami, z elektriko, s posebnim vzhodom, odraslim osebam. Smolinsky, Zg. Šiška, Kosovo polje 148.

Meblovan kabinet

se odda mirnemu in solidnemu gospodu. Naslov v upravi pod št. 12.782.

Stanovanje

za hišnika odda starejšemu zakonskemu paru »Posredovalec«, Sv. Petra cesta 18.

Vnajem

Lokal se odda

Poizve se Breg 2/II.

Hlode

bukove in hrastove (hrastove že od 20 cm naprej), kupuje parna žaga V. Scagnetti, Ljubljana.

Reskalni stroj

(frezer), kupim. Lahko je združen s cirkularjem, elektro-motor 4 do 6 ks. za istosmerni tok 440 volt, kabel za isti tok 3 do 4 mm debela posamezna žica. Ponudbe z navedbo cene na Petrovič Peter, Dol, Logatec, Čevca 13.

Koks
suh, 80 Din (100 kg) vedno na zalogi. - Mestna plinarna.

Več avtomobilov

rabljenih, v popolnoma dobrem stanju, kakor: »Fiat« 501, 509, 505 (sest sedežni), »Ohm« (6 sedežni), »Opel« 2 in 4 sed., »Renault« manjši potniški in večji 6 sedežni, »Peugeot« manjši, tovorni, zaprt, ima napredaj po ugodnih cenah Lampret in drug, d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 22.

Jahalni konji

dobri, tudi za vprego, 5 in 6 let stari, napredaj. - Oskrbništvo Fužine, D. M. v Polju pri Ljubljani.

Kanarčki napredaj!

Samec, dober pevec, dve parni samici in kletka, vse za 200 Din. Vič, Tržaška c. 38, Ljudska šola.

Dve harmoniki

napredaj, 4 in 5 vrstni, dobro ohranjeni - cena solidna. - Arzenšek Stefan, peta mestna hiša za Bežigradom, Ljubljana.

Važno za vse

Popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, koles in motorjev. Emajliranje in poniklovanje. Shramba koles in motorjev čez zimo. Vse to izvršuje najkulantnejše in po brezkonkurenčnih cenah mehan. delavnica in trgovina dvokoles, pisalnih in šivalnih strojev, Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ulica 14.

Perje

vsako množino čiščeno, neizčiščeno, nečehano - kokošje, purje, račje in gosje - prodaja trdka E. Vajda, Čakovec, Medjimurje.

Avstro - ogrske

nemške, rumunske, italijanske in vse druge vrednostne papirje, rente, prioritete, obligacije, posojila, delnice, srečke itd. vseh vrst kupuje in prodaja Banka Peñani & Ko, Ljubljana, Tavčarjeva 10.

Pozor!

Slike za legitimacije izvršuje najhitreje in cenovno Franc Kunc, fotograf, Ljubljana, Wolfova ulica.

Mehanična delavnica

za popravila gramofonov, šivalnih in pisalnih strojev, otroških vozičkov, koles itd. Lastno emajliranje, poniklovanje. Priporočila se Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ulica 14. Nasproti »Narodnega doma«.

Vpeljano trgovino

galanterije in dobrodošlo obrt na zelo prometni cesti v Ljubljani, prodam takoj. - Cenj. ponudbe pod »Vpeljana trgovina« na ogl. oddel. Slovenca.

Mozaične tlakove

stopnice, nagrobne spomenike, cementne cevi itd. Ivan Gostinčar, Pešata, p. Dol pri Ljubljani.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri PRELOGU, LJUBLJANA Stari trg 12 - Zidovska 4.

Priporočam

se č. duhovščini za izdelavo vseh delov duh. oblek, kakor tudi ostalemu občinstvu. - Vrhovnik Jurij, kraj, Ježa, Črnuče.

Gostilno in trgovino

na glavnem trgu mesta z mesnico v središčnem trgov. mestu s 5 orali prvovrstnega vinograda in vsem inventarjem prodam za okoli 380.000 Din. Letni dohodek znaša z ozirom na velik promet ob samih sejnih neto okoli 150.000 Din. Objekt se tudi zamenja za primerne za Zagreb, tudi v okolici. Podrobna pojasnila daje »Internisator«, Ilica 52, pod št. 278, telefon 21-64.

Proda se takoj

radi starosti in družinskih razmer lepo mizarstvo podjetje z vsemi pripravnimi stroji na električen pogon, zraven stanovanje, v jako prometnem kraju na Koroskem, Slovenija, pet minut od kolodvorja in pošte, tik državne ceste in velelesne industrije, tako da je ves lesni material poceni pri rok. Po želji se isto lahko poveča ali preuredi v kakšno drugo podjetje. Nadaljna pojasnila, kakor tudi cena, se povzede pri L. Mačič, Prevalje.

Matija Terlep

Ljubljana 7, Sv. Jerneja c. priporoča svoje podjetje, kovanje konj, vozov in kolarstva.

Urarska popravila

izvršuje najceneje in najprecizneje Fran Wölling, urar, Gosposvetska c. 12.

Vijoline

kitare, citre, strune in potrebščine kupite najbolje pri M. Mušiču. Paviljon za dramskim gledališčem. Priporočite se!

Razno

Linoleum

priznanih znamk tovarne D. L. W. Bietigheim imam stalno na zalogi in izvršujem strokovnaško polaganje. - I. CERNE, Ljubljana, Dunajska cesta 28. Proračuni in vzorci na razpolago.

»Planinka«
»zdravilni čaj«
prenaviha, čisti in osvaja krti, izboljša slabo prebavo, slabo delovanje črevesja, napihovanje, obolenja mokrače, kisline, jeter, solca in žolčni kamen. Vzpostavlja apetit in izboljša učinkovitost pri arteriosklerozni. »Planinka« čaj je pristen v plombaranih paketih po Din 200,- s napisom proizvajalca:
Lekarna Bahovec
Ljubljana, Kongresni trg
Dobi se v vseh lekarnah!

PERJE

vsako množino čiščeno, neizčiščeno, nečehano, kokošje, purje, račje in gosje prodaja trdka E. Vajda, Čakovec, Medjimurje

Žimnice

modroce, postelne mreže, želez. postelje (zložljive), otomane, divane in druge tapetne izdelke dobite na ceneje pri RUDOLFU RADOVANU, tapetniku, Kerkov trg št. 7 (poleg Mestnega doma).

Oves in koruzo

kupite na ceneje pri trdki A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24. Veljtrgovina z žitom

POPRAVILA

Mehanik Ivan Legat Maribor, Vetrinjska ul. 30. Telefon int. 434.

Specialist za pisarniške stroje.

Novi in rabljeni pisani stroji vedno v zalogi.

Krušno moko

najboljše vrste dobite vedno svežo pri A. & M. Zorman

Ljubljana, Stari trg 32.

Blago dostavimo tudi na dom. - Prevzemamo v mlev tudi vsako množino domače ali banjske pšenice - pri manjših množinah jo takoj zamejamo za moko in otrobe.

Najboljši liker za želodec je

Zdravnik želodec.

ki krepki in zdravi želodec

Vsakovrstno

zlatopopnje

po najvišjih cenah.

CERNE Ivelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Ooljeni papir

(karbon papir) indigo papir, barone trakove
barvo za štampiljke, dobite vedno in najceneje pri

Lud. Baraga, Ljubljana

Selenburgova ul. 6/L
Telefon šte. 2980

Za „Novo leto“

Najprimernejša darila so: volnene in flon nogavice, rokavice, triko perilo, puloverji, vestje, žepni robci, naramnice, kravate, srajce, ovrtniki, ročnietorčice, aktovke, dežniki, toaletna mila, športne potrebšćine itd.

Le pri **Josip Petelincu, Ljubljana**
blizu Prešernovega spomenika za vodo.

3 leta kredita!

Vseh vrst

mizarski in kolarski stroji

posamezni in univerzalni
z vgrajenim motorjem
ali brez njega

Stroji prve kakovosti!

Polnojarmeniki

Dobavlja:

Walker Werke I. Wachstein, Wien X.
Laxenburgerstrasse 14

Obisk našega jugoslovanskega zastopnika brezplačen.

Silvestrov večer

Kakor vsako leto, se priredi tudi letos v hotelu
MIKLIČ splošno priljubljeni **SILVESTROV VE-**
CER s plesom. Sodeluje »Jazz« in Salon-Orche-
ster godbe »Sloga«. — Začetek ob 20. uri; traja
do 3. ure zjutraj. — Vstopnina prosta.

„Spectrum“ d. d. Inž. Koplisa, Dubsky in Krslic

tvornica ogledal in brusnega stekla
Ljubljana VII

se nahaja od 1. novembra
Celovška cesta 81. — Telefon 2343.
Zagreb, Osijek. Središnja: ZAGREB

Zrealno steklo, portalno steklo, mašinsko
steklo 5—6 mm, ogledala, brušena v vseh
velikostih in oblikah kakor tudi brušene
prozorne šipe, izbočene plošče, vstekljevanje
v med. Fina, navadna ogledala.

Za Novo leto!

Oglejte si

najnoviša dvokolesa, motorje, šivalne
stroje. Otroški vozički novih modelov, masi avto-
mobili, pneumatika najceneje. Ceniki franko. Pro-
daja na obroke. »Ribuša“ F. B. L., tovarna
dvokoles in otroških vozičkov. L J U B L J A N A,
Karlovska cesta št. 4.

Pred nakupom čevljev si oglejte izložbo: zaloga čevljev

Celje **ST. STRAŠEK** Novaška

Čevlji po meri, popravila hitro in točno!

Ceneže kot pri

RAZPRODAJAH

se dobi osakovrsno manufakturno blago samo pri

TRPIN. MARIBOR. Glavni trg št. 12.

Za gg. duhovnike!

Specijalen Strichkamarn za obleke, kamarn ali
Adria za talarje, Marango ali Setland za suknje,
ter vse druge potrebšćine priporoča v nakup
manufaktura **Franc Dobovičnik, Celje**
Gg. duhovniki dobe engros cene!

Krojači pozor!

Sukno, kamarnice, koverkote, double, jedne in vse
krojaške potrebšćine kupite najceneje v ogromni
tovarniški zalogi **Franc Dobovičnik, Celje**
Zahtevajte vzorce!

Za ženske in neveste!

Poročne obleke, ter vse potrebno blago za bato,
posteljino, odeje kupite v veliki izbiri najceneje
pri **Franc Dobovičnik, Celje**
Oglejte si veliko zalogo!

Ako Vas peče v železcu, ako
imate preveč kisline v železcu
Vam isto odstraiaja takoj prašek

„Magna“

na špiči noža v malo vede

V lekarnah 1 zavoj Din 4.—

Št. 46.512/28., ref. V.

RAZPIS

Podpisani mestni magistrat razpisuje za leto 1929., 1930. in 1931.

vožnje oziroma priprego za rešilni, infekcijski voz ter za požarno brambo v Mestnem domu

Tozadevni pogoji so na vpogled v mestnem gospodarskem uradu v
uradnih urah. Izmed pogojev opozarjamo na določilo, da je treba založiti
varšćine 25.000 Din. Ponudbe je vložiti najkasneje do 3. januarja 1929
opoludne v mestnem gospodarskem uradu.

Ponudbe morajo biti v zmislu taksnih predpisov pravilno kolekovane
oziroma s pristojbinami opremljene, ker bi se sicer ne oziralo nanje,
kakor se tudi ne bo oziralo na zakasnele ponudbe.

MESTNI MAGISTRAT LJUBLJANSKI,

dne 29. decembra 1928.

Župan: Dr. Dinko Puc l. r.

Zahvala

Ob težki in nenadomestljivi izgubi svoje ljubljene mame,
tašće, sestre, stare mame, tete itd., gospe

Doroteje Ferjan

učiteljeve vdove

se najpristneje zahvalujemo vsem prijateljem in znancem za
tako številno in častno spremstvo na njeni zadnji poti. —
Posebna zahvala g. dr. Fajdigu za njegovo požrtvovalno skrb
med boleznijo, častiti duhovščini, učitelstvu in mnogobrojnim
pevcem za prekrasne žalostinke, zelo častno zastopanim gasil-
nim društvom Stražišće, Kranj, Bitnje in Žabnica. V veliko to-
lažbo nam je bil izredno lep spreved tudi z ozirom na deistvo,
da je moralo vsled praznikov izostati časopisno obvestilo.

Stražišće, dne 28. decembra 1928.

Zalujoči ostali.

Zahvala

Potem, ko je bil izročen domači zemlji naš soprog, pre-
dobri oče, brat, ded in tast, gospod

Miha Poklukar

šol. upravitelj v pok. in posestnik

izražamo odkrito zahvalo vsem, ki so ga spremljali na nje-
govem povratku v večnost, prečastiti duhovščini, Gasilnemu
društvu, pevcem, darovalcem vencev in vsem, ki so si pri-
zadeli olajšati nam težko izgubo.

Bled, dne 28. decembra 1928.

Zalujoči ostali.

Izurne pomočnike

Železninarie

prejem. Franc Stupica, Ljublj., Gospodstva 1.

Kupim hišo

s trgovino v prometnem, prednost v
lesnem kraju, blizu železnice. — Po-
nudbe na upravo »Slovenca« pod »Do
200.000 Din izplačam takoj« št. 12.751.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima stalno na zalogi po najnižjih cenah:

vseh vrst špecerilsko in kolonijalno blago, mlevske izdelke, polje-
deiske pridelke, krmila, mesne izdelke, bencin, cement, modro ga-
lico, žveplo, poljedelske stroje itd. — Priporoča zlasti za jesensko
gnojenje Tomaževo žlindro, rudniški superfosfat.

Prodaja in kupuje seno in slamo, na razpolago drva in premog.

I z s t r i ž i!

KUPON ZA UGANKE

v
ILUSTRIRANEM
SLOVENCU

5.53

Sir Arthur Conan Doyle:

Izgubljeni svet

(The lost world.)

Roman.

Tudi to poglavje je otvoril novi nesrečni prepir,
ki sta ga pričela oba naša kregarja. Od kar se nam
je priključil Challenger in postal vodja karavane, so
bila njegova povelja jako malo všč Summerleeju.
Zdaj je nekaj naročil zopet profesor svojemu kolegi
(moral je namreč nositi barometer-aneroid), pa je
bil takoj ogenj v strehi.

»Ali smem vprašati, sir,« je rekel hudobno mirno
Summerlee, »s kako pravico si dovoljujete oddajati
ta povelja?«

Challenger se je vzravnal in ga besno pogledal:
»Storim to, gospod profesor Summerlee, kot vodja te
ekspedicije.«

»Potem pa vam moram povedati, sir, da vam ne
priznam te pravice.«

»Ah tako!« je zaklical Challenger in se zasmeho-
valno priklonil. »Označite mi potem, prosim, natančno
moje stališće.« »Izvolite, sir. Vi ste mož, katerega
verodostojnost se zdi dvomljiva, mi pa smo odbor, ki
ima nalogo ugotoviti resnico. Vi potujete z vašimi sod-
niki, sir.«

»O, moj Bog!« je rekel Challenger in se je usedel
na rob enega izmed čolnov. »V takem slučaju morate
vi seveda ubrati svojo lastno pot, vam pa bom sledil
jaz, če le bom hotel. Če nisem jaz vodja, še ni treba
misliti, da me lahko vodite.«

Hvala Bogu sta se našla med nami dva razumna
človeka, lord John Roxton in jaz, ki sta premagala
zavzetost in muhe naših učenih profesorjev, sicer bi
se morali praznih rok povrniti v London. Koliko go-
voričenja, prošelj in pojasnil je bilo potrebno, da se
je nama posrečilo oba omehčati! Naposled sva vendar
pripravila Summerleeja do tega, da je odkorakal

s svojo čedro in porogljivim smehljajem naprej, in
Challenger mu je sledil z mrmranjem in kletvami.
Sreča nama je še bila mila: baš ob tej priliki sva
odkrila, da sta bila oba naša učenjaka jako slabega
mnenja o dr. Illingworthu v Edinburgu. Od tedaj je
za nas postal prava rešitev. Premagala sva marsi-
katero nevarno napetost s tem, da sva omenjala tega
škotskega zoologa, kakaj potem sta vedno sklenila oba
profesorja začasno prijateljstvo in zvezo, da skupaj
zaničujeta in pobijata njunega nasprotnika.

Korakali smo vedno ob bregu in kmalu ugotovili,
da postane reka stalno bolj ozka ter se slednjič izgubi
v velikanskem zelenem močvirju, ki ga je pokrival
gobasti mah, v katerem smo se pogrezali do kolena.
Nad močvirjem so letali oblaki moskitov in druge
golazni tako, da smo bili veseli, ko smo zopet stali na
trdnih tleh; naredili smo dolg ovinek po gozdu, kjer
so nas branila debela napadov prebivalcev iz okužene
mleke. Še dolgo smo čuli kakor orgle njih glasno
brnenje, tako številni in glasni je bil tam mrčes.

Drugi dan potem, ko smo zapustili čolne, se je
okolica popolnoma izpremenila. Pot nas je peljala
vedno navzgor, pa čim višje smo se povzpeli, tem bolj
redke je postal gozd, ki je že izgubil svojo tropsko
bujnost. Namesto orjaških dreves, ki so rastle po
naplavljenem svetu v nižavi ob Amazonki, smo zdaj
srečali samo posamezne, z gostim grmovjem pomešane
skupine feniksovih in kokosovih palm. Po vlažnih ko-
tlinah so razprostirale svoje lepe, navzdol viseče
pahljaje mavricijeve palme. Potovali smo samo s po-
močjo kompasa in enkrat ali dvakrat je prišlo do
spora med Challengerjem ter obema Indijancema ter
je ob tej priliki vsa naša družba — da se poslužim
profesorjevih razkačenih besed — »rajši zaupala ne-
zanesljivemu nagonu ubogih divjakov kakor najvišji
pridobitvi sodobne evropske kulture.« Imeli pa smo
prav, da smo tako storili, in to se je izkazalo na tretji
dan, ko je moral Challenger priznati, da spozna po
različnih znamenjih svojo nekdanjo pot; na nekem
kraju smo celo našli štiri, od ognja počrnele kamne,
ki so jasno kazali na nekdanje taborišče.

Pot se je še vedno dvigala, in tekom nadaljnjih

dveh dni smo lezli po skalnatem obronku. Rastlinstvo
se je zopet izpremenilo; zvesti so nam ostali izmed
prejšnjih rastlin samo nizka slonova palma ter ob
njej neštnevilne prekrasne orhideje, izmed katerih
sem se naučil spoznavati redko Nutonia Vexillaria
pa čudovite svetlo in škrlatnordeče cvetke cattleeje
in odontoglossuma. Tu in tam so tekli skozi negloboke
grape po hribu navzdol potoki s prodasto strugo in
s praproty zarastlimi bregovi. S skalovjem posuti
drobni zalivčki so nam nudili vsak večer priprave
prostore za prenočitev in obenem priliko za okusno
večerjo, ker je mrgolelo v vodi vse polno drobnih,
po hrstu plavih ribic, ki so bile po obliki in velikosti
slične angleški postvri.

Deveti dan potem, kar smo zapustili čolna in
prehodili po mojih računih kakih sto dvajset milj,
smo prišli slednjič iz gozda, ki je postal vedno bolj
nizek, dokler se ni izpremenil v samo grmovje. Na-
domestila ga je neskončna bambusova goščava, skozi
katero smo si mukoma delali pot s pomočjo indijan-
skih sekir pa machete (veliki nož). Potrebovali smo
cel dan od sedmih zjutraj in do osmih zvečer, da
smo se prebili skozi to zapreko in počivali smo samo
dvakrat po eno uro. Težko si je misliti karkoli bolj
enoličnega in napornega od te poti, ker tudi ob
najbolj odprtih krajih nisem mogel videti bolj daleč
nego kakih dvanajst yardov pred seboj, pa mi je še
od spredaj zapirala pogled bombaževa suknja na lord
Johnov hrbtu, dočim sta se dvigali na obeh straneh
kak čevljev daleč od mene dve rumeni steni. Od zgoraj
so padali samo redki, kakor rezilo ozki solnčni žarki,
in videli smo, kako se zibljejo v višini petnajstih
čevljev nad našimi glavami v temnosinjem nebu po-
samezni bambusovi vršiči. Ne vem, katere vrste živali
lahko bivajo v slični goščavi, vendar pa smo čuli
večkrat, kako so se zvrnila pljuskoma v vodo prav
blizu nas neka težka, velika telesa. Lord John je
sklepal po njih glasu, da mora biti to neka vrsta
divjih goved. Prišli smo iz bambusove goščave baš
takrat, ko je napočila noč in smo se takoj ustavili, da
bi počivali, ker smo bili izmučeni po vseh naporih
ega neskončnega dneva.

»Ljudska knjižnica iz založništva Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani: 24. zvezek: A.
Marty HANKA. Ljubljano-frška povest. Din 22. vez. Din 30. — 25. zvezek: Haggard HICI
CESARJA MONTEZUME. Din 22. vez. Din 42. — 26. zvezek: Lorentzin, STORŽEK IN
NJEVO BURKASTO ZVLJENJE. Din 14. vez. Din 22. — 27. zvezek: Pregeh,
OTROCI SOLNCA. Din 24. vez. Din 32. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA. Din 28.
Din 40.

PREŠERNOVA

ulica, poleg frančiškanske cerkve

H. SUTNERLastna protokol, tovarna ur v Sviči
NAJVEČJA zaloga ur, zlatnine
in srebrnine**NIZKE CENE — SOLIDNA POSTREŽBA**

SAMO

49

dinarjev

6)

par

SAMO

49

dinarjev

0

par

St. 100. Kovinska anker-roskopf . . . Din 49.60
St. 111. Kovinska anker-roskopf, z ra-
dium-tilkom in kaza el. . . Din 69.20
St. 105. Budi ka, 16 cm viška s prvo-
vrstnim anker strojem . . . Din 64.20ZAHTEVAJTE boga o ilustrovani cenik
s koledarjem, gratis in franco od**H. SUTNER, LJUBLJANA 2**KUPUJTE samo **WMF**

kina srebrno jedilno orodje s pet-

desetletno tovarniško garancijo, pri

H. SUTNER

Ljubljana, Prešernova ulica

**PRVA JUGOSLOVANSKA
TVORNICA KLOBUKOV IN TULCEV D. D.
SISAK - GALDOVO**

OTVARJA dne 1. januarja 1929

v ZAGREBU, Samostanska ulica 6 (dvorišče)
tovarniško SKLADIŠČE vseh svojih PROIZVODOV, in sicer
MOŠKIH in ŽENSKIH KLOBUKOV in TULCEV

DARUJTE ZA

1

JANUAR

KOLEDARJE

IZ TOVARNE ZA KOLEDARJE

KOŽANKOWSKI i DRUG D. D.

ZAGREB

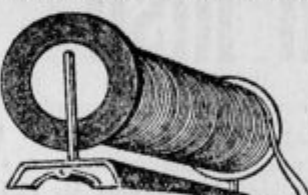
SAVSKA CESTA 27 — TELEF. 44-80, 44-81

Dobivajo se v vseh trgovinah s papirjem
in galanterijskim blagom kakor tudi pri
grozistih te stroke.**OTVORITEV GOSTILNE „ŠIBENIK“**prej hotel Kavčič na Selu št. 25
pri kemični tovarni.Z novim letom otvoriva gostilno »Šibenik« na
Selu št. 25, kjer bova točila pristna dalmatinska
vina iz lastnih vinogradov, odlikovana z zlato ko-
lajno. Specialitete vin: opolo, belo opolo, rdeče,
črno, viško, črno namizno, pečeno vino, dalje tro-
pinovec in olivno olje. Mrzla in gorka jedila. —
Sprejemajo se abonenti. — Za obilen obisk se
priporočata in voščita SREČNO NOVO LETO

Rok in Marica Lasan.

Sanatorium Dr. Hansa

Graz, Körblergasse 42. Telefon 2352.

Edini zasebni zdravilni zavod
za vse operativne, notranje in
ženske bolezni, porodne slu-
čaje. — Moderno urejeno. —
Višinsko solnce. — Rentgen.
Diatermija. — Zdravniki po
svoji volji. — Cene zmerne.
— Prospekti na zahtevo. —**Lesna industrija,
gostilna, mesarija**ob državni cesti, farni cerkvi pri Mariboru. Žage
polnojarmenik, venecijanka, krožna žaga, priprava
za ameriško rezanje na električni pogon, v naj-
boljšem obratu, velika množina razpoložljivih plo-
hov. Gostilna 6 sob, kleti, ledenica. Mesarija s
klavnico, veliko gospodarsko poslopje, se zaradi
starosti posestnika ugodno proda. — Vprašati v
upravi »Slovenca« v Mariboru.**VRVICO ZA ZAVOJE (BAST-REKLA-
MEBÄNDER)**izdeluje in
dobavlja v vseh
barvah in
širinah s tiskom
in brez tiska
po najnižjih
cenahZAGREBACKA PROIZVODNJA VRVICA, L. STERN
Zagreb, Martičeva 27 - Telef. 2095**ZOLČNI
KAMENČKI**Interesantno bralstvo o
uspešnem
zdravljenju
žolčnih kamnov
Vam pošlje brezplačno
lekarstvo pri Odrešeniku
Praga II. Vyšehradská tř.
Píšte ako!

Oblastveno potrjena

šoferska šolaI. Gaberščik, Bleweisova cesta 52
za poklicne šoferje, samovozače in dame. — Na
razpolago zaprt in odprt avtomobil.**LUTZOVE PEČI**
in
PEC „MONOLIT“
ING. GUZELJTelefon 2352. Ljubljana VII. Jernejeva cesta 5.
Ravnatelj: Conzav. elektromotorji, Volthove male tur-
bine in gradilne »CALEFACTOR« (patent siskal
in samostojna oprema)Slav. občinstvu vladno naznanjam, da sem svojo
MESNICO iz dosedanjih prostorov, Krekova ul. 6
preselil v lastno hišo, Krekova ul. 5,katero sem moderno in higiensko opremil ter
bom slavnemu občinstvu nudil, kakor dosedaj,
prvo vrstno, vedno sveže meso, prekajeno meso,
slanino in vse druge mesne izdelke po najnižjih
cenah. — Prosim slavno občinstvo, da mi ohrani
isto naklonjenost kakor dosedaj. — Zagotavljam
najsolidnejšo in hitro postrežbo in obenem želeč
vsem svojim odjemalcem, prijateljem in znancem
SREČNO IN VESELO NOVO LETO 1929 beležim

z odličnim spoštovanjem

Vinko Pernat

mesar in prekajevalec v PTUJU.

L. Mikuš - Ljubljana
priporoča svojo zalogo dežnikov
solčnikov in sprehajalnih palic
Popravila točno in solidno

Naročajte »Slovenca«!

**Spodnještajerska ljudska posojilnica
v Mariboru** Registrovana zadruga z neomejeno zavezoSprejema vloge | Daje posojila | Izvršuje vse v denarne
stroko spadajoče posle

Obrestuje vloge po 6% in 7½%

Veliki
ilustrovani
dobite zastoj! ZAHTEVAJTE ga od skladišča
MEINEL IN HEROLD
TOVARNA GLASBIL, GRAMOFONOV IN HARMONIK
R. LORGER MARIBOR STEV. 132
Violine od Din 55.—, Ročne harmonike od Din 85.—,
amburice od Din 98.—, Gramofoni od Din 345.— daljeZahtevajte **CENIK** s 100

brezplačnih slikami

Roskopf ura Din 49.—

Ura na sidro (ankerica) nekoliko

boljše izvršitve s 3letnim jamstvom.

Din 65.—

Iste original patent preciz Roskop

ura na sidro, pravi nikelj, kolesje

nepripr. pno prahu tekoče vse v ru-

binah, posebno točna 5 let. jamstvo

Din 98.—

Omega, Doxa in druge ure cenejše

kot drugod.

Budilka Din 64.—

z 2 zvoncema in 3letnim jamstvom

Din 69.—

A. KIFFMANN, Maribor št. 40 b

specialist samo za boljše ure

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z o. z.

na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

najugodnejše.Varnost nudijo lastna palača, nadpolovica delnic hotela
»Uniona«, hiše in zemljišča. Kredi ti v tekočem ra-
čunu. Posojila proti poroštvo, vknjižbi na posestva
itd. Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.**Zadružna gospodarska banka d. d.**

Brzov. naslov: Gospobanka

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Telefon št. 2057, 2470 n 2979

Kapital in rezerve skupno nad Din 16.000.000.—, vloge nad Din 360.000.000.—

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2½% vojne odškodnine
in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo **srečk Državne razredne loterije.**